

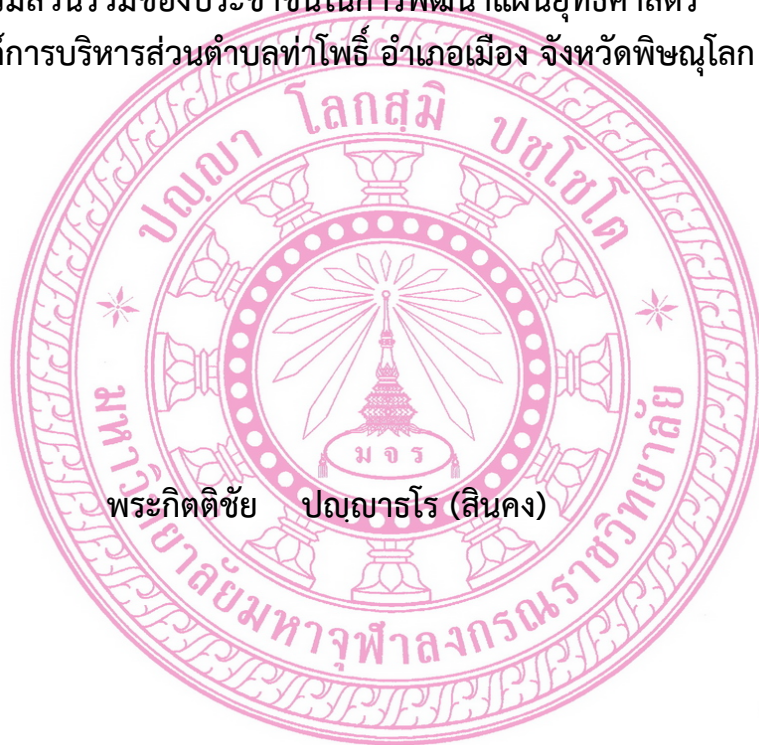
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์
ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
THE PEOPLE PARTICIPATION IN STRATEGY PLAN DEVELOPMENT
OF THAPHO SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
MUANG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE.

โดย
พระกิตติชัย ปณณารโร (สินคง)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์
ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

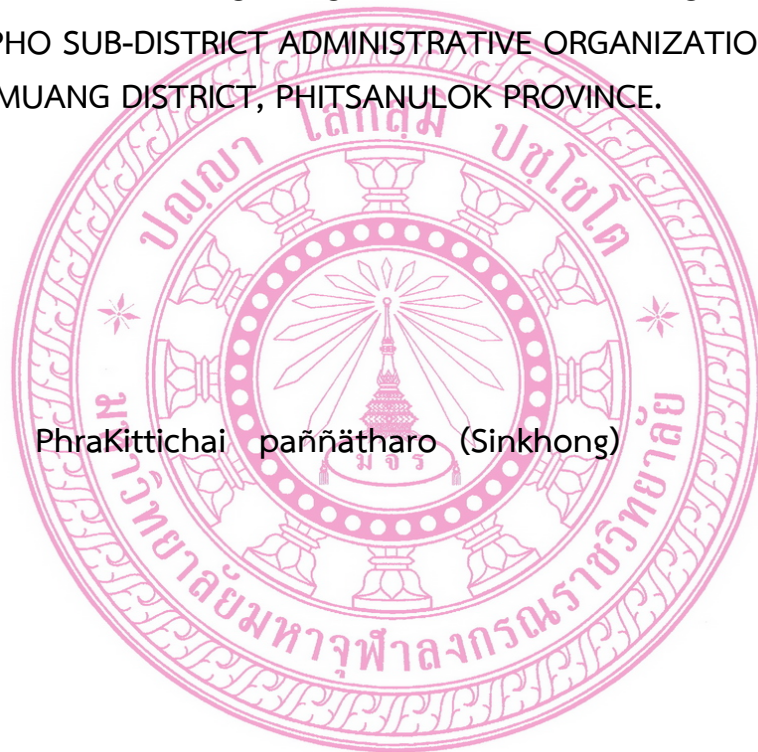
พระกิตติชัย ปณณารโร (สินคง)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

THE PEOPLE PARTICIPATION IN STRATEGY PLAN DEVELOPMENT
OF THAPHO SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
MUANG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE.

PhraKittichai paññātharo (Sinkhong)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Public Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E.2014

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(พระสุธีธรรมานวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประธานกรรมการ

(พระเทพปริยัติเมธี, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(รศ.ดร.สมาน งามสนิท)

กรรมการ

(ผศ.ดร. สุรพล สุยะพรหม)

กรรมการ

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร.)

กรรมการ

(ผศ.ดร. วรกฤต เกื่อนช้าง)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร. ประธานกรรมการ
ผศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระกิตติชัย ปญฺญาวโร (สินคง))

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัย : พระกิตติชัย ปญญาธโร (สินคง)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,ดร. พธ.บ., ศศ.ม, รป.ด.

: ผศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง, ป.ธ. ๙, ศษ.บ., ศศ.ม.,ปร.ด.

วันสำเร็จการศึกษา : ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๒) เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของประชาชนต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม ระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จำนวน ๓๙๒ คน จากจำนวนประชากร ๑๙,๔๔๙ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยได้จากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ ๐.๐๕ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA และ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน มีเพียงด้านการติดตามผล และประเมินผล ที่อยู่ในระดับน้อย กว่าด้านอื่น มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = ๓.๐๙$) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = ๓.๐๐$) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = ๒.๙๖$) และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = ๒.๙๒$)

๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๓) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น เพราะขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการจัดทำแผน ให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกการรักท้องถิ่น ความสามัคคีในชุมชน ให้เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มาร่วมตัดสินใจในแผนต่างๆของอบต. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดระเบียบหรือหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ชัดเจนไว้สำหรับให้องค์การบริหารส่วนตำบลถือปฏิบัติ หรือการที่จะดำเนินงานในเรื่องใดนั้นต้องให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยกระบวนการประชาคม ประชาพิจารณา หรือประชาคมติ เพื่อให้การวางแผนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับปัญหา ความต้องการของประชาชน ปัญหา ประชาชนในพื้นที่มีการแบ่งขั้วกัน มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ไม่เหมือนกันจึงไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของ อบต.

๔) แนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้นั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนเข้ามาร่วมตัดสินใจ วางแผน ดำเนินการ และติดตามประเมินผล เพราะโครงการแต่ละโครงการ ก็ล้วนมาจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การดำเนินการโครงการต่างๆของ อบต. ไม่สามารถจัดทำได้เต็มที่อันเนื่องมาจากงบประมาณ ที่มีอยู่จำกัดในแต่ละปี ความต่อเนื่องของโครงการเพราะมีการเปลี่ยนแปลงของการเมืองท้องถิ่น บุคลากรที่มีไม่เพียงพอ ภัยธรรมชาติ

Dissertation Title : THE PEOPLE PARTICIPATION IN STRATEGY PLAN DEVELOPMENT OF THAPHO SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUANG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE.

Researcher : Phrakittichai Paññātharo (Sinkhong)

Degree : Master of Arts (Public Administration)

Dissertation Supervisory Committee

: Phrakhrusangharak Kiettisak Kittipaño, B.A.(1st class),
M.A, (Pub. Admin.)

: Asst.Prof.Dr. Worrakrit Thuenchang, Pali IX, B.A., M.A.,Ph.D.

Date of Graduation : 31 March 2014

ABSTRACT

This research had 3 objectives : 1) to study the participation of people to breakthrough strategy in Thapho Sub-District Administrative Organization, Muang District Phitsanulok, 2) to compare the people's opinions towards their participation to breakthrough strategy in Thapho Sub-District Administrative Organization, Muang District, Phitsanulok classified according to each person's factors and 3) to study any problems obstacles and suggestions on the participation of people to breakthrough strategy in Thapho Sub-District Administrative Organization, Muang District, Phitsanulok.

This study was the combination of quantitative and qualitative researches. For quantitative research, survey research was used to collect the data. The sampling group was fixed as 392 persons from the population of 19,449 which were the people who living within the governed area of Thapho Sub-District Administrative Organization by random sampling of Taro Yamane's formula with statistical significance at 0.05 level. Questionnaire was used as a research tool. Data analysis was done by using the accomplished program for sociological research. The statistical data analysis for general data of the populative were frequency and percentage while for the levels of people's opinions towards their participative to breakthrough strategy in Thapho Sub-District Administration Organization, Muang District, Phitsanulok involved frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis was tested by describing data of each person's factors. T-test was used to test the differences of the means between two groups. the F-test and One Way ANOVA were used to test the differences of the means among three or more groups. Least Significant Difference (LSD) was used to test the differences of the means in pair. For qualitative research, the researcher selected In-Depth Interview with key informants and also used Content Analysis Techniques.

The results revealed as the following:

1. Participation of people to breakthrough strategy in Thapho Sub-District Administrative Organization, Muang District, Phitsanulok as a whole figure showed in the middle level ($\bar{X}=2.99$) When considered into each item, it was found in the middle level for all items except the item of following-up and assessment found lesser than the others which appeared the ranges of means from more to less respectively as follows: participation in operating ($\bar{X}=3.09$), participation in making decision ($\bar{X}=3.00$), participation in planning ($\bar{X}=2.96$), and participation in following-up and assessment ($\bar{X}=2.92$).

2. Comparing the people's opinions towards their participation to breakthrough strategy in Thapho Sub-District Administrative Organization, Muang District, Phitsanulok classified according to each person's factors, it disclosed that people who had different ages, educational levels, careers and salaries per month took their different opinions significantly at 0.05 level.

3. Studying on any problems, obstacles and suggestions concerning participation of people to breakthrough strategy in Thapho Sub-District Administrative Organization, Muang District, Phitsanulok, it revealed that people had no participation in planning strategy created by Thapho Sub-District Administration Organization because lack of public relations to inform any knowledge and good understanding in order to build or encourage motivation the people within the area to have conscious minds of loving their own homeland and to create community's harmony making them realized of the importance to manage the strategy together, including making decision on any plans together with the Organization. Meanwhile, the Organization should provide an opportunity for the people or community to participate in planning which consisting of setting regulations or rules of any operations clearly for the Organization to perform or on any plans to operate, the Organization needed to let the people or community have participation through the people's process, people's critic or people's agreement in order to set the plans which could get along and fit with the problems and the people's needs. The people within the area themselves had some problems of separation into different sides, disagreeing opinions with different ideas, therefore, there were no participation to do any activities or any projects presented by the Organization.

4. The guideline to manage the Organization's strategy which could achieve the goal, it is necessary to receive participation from the people in making decision, planning, operating, following-up and assessment since each project has come from the needs of the people within the area. Any operations on any projects of the Organization could not conduct with full capacity because of limited budget received each year. The projects lacked of continuity because of the changing of local politics, unadequate personnels and disasters caused by nature.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อันประกอบด้วยท่านอาจารย์ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปญโญดร., ผศ. ดร.วรกฤตเถื่อนช้าง ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำ ดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระเทพปริยัติเมธีประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์และเจริญพรขอบคุณ รศ.ดร.สมาน งามสนิท และ ผศ.ดร.สุรพล สุษะพรหมที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ แนะนำ ให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาวรญาณ วรณฺญ,ดร., พระมหาธีรเดช อีรวทมนโน และเจริญพรขอบคุณอาจารย์ ดร.อดิศักดิ์ กอวัฒนา, อาจารย์อนง คณาภ แก้วไพฑูรย์, นายกชวิษ สิงหเดช ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบ แนะนำ ปรับปรุงแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอเจริญพรขอบคุณ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ท่าโพธิ์ และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ท่าโพธิ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอเจริญพรขอบคุณพี่น้องชาวตำบลท่าโพธิ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ขอเจริญพร/ขอบคุณ คณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ทุกท่าน และพระนิสิตสหธรรมิกทุกรูป ที่ได้ให้คำแนะนำ ปรึกษาแนะแนว และสร้างแรงบันดาลใจ ส่งผลให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแก่ ครูบาอาจารย์ บิดามารดา ญาติสนิทมิตรสหาย ที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุกๆ เรื่อง รวมทั้งบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยฉบับนี้ให้แก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี

พระกิตติชัย ปญฺญาโร (สินคง)

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๑๐)
สารบัญแผนภูมิ	(๑๔)
คำอธิบายสัญลักษณ์	(๑๕)
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๑๐
๒.๑.๑ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน	๑๐
๒.๑.๒ แนวนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ	๑๐
๒.๑.๓ การปกครองส่วนท้องถิ่น	๑๑
๒.๒ แนวคิดธรรมาภิบาลในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	๑๓
๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน	๑๖
๒.๓.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม	๑๖
๒.๓.๒ ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน	๒๑
๒.๓.๓ รูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วม	๒๓
๒.๓.๔ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน	๒๗
๒.๓.๕ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	๒๙
๒.๓.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๓๐
๒.๔ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา	๓๓
๒.๕ แนวคิด ความสำคัญและกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	๓๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๒.๕.๑ ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์	๓๕
๒.๕.๒ กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	๓๖
๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผน และการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	๓๗
๒.๖.๑ พุทธวิธีในการวางแผน	๓๘
๒.๖.๒ ความหมายของการวางแผน	๔๐
๒.๖.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผน	๔๑
๒.๖.๔ ความสำคัญของการวางแผน	๔๓
๒.๖.๕ ประโยชน์ของการวางแผน	๔๔
๒.๖.๖ ข้อจำกัดในการวางแผน	๔๕
๒.๖.๗ หลักการพื้นฐานในการวางแผน	๔๖
๒.๖.๘ ลำดับขั้นในกระบวนการวางแผน	๔๖
๒.๖.๙ ลักษณะของแผนที่	๔๗
๒.๖.๑๐ ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น	๔๘
๒.๖.๑๑ การพัฒนาประสิทธิภาพ และคุณภาพของแผน	๕๐
๒.๗ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์	๕๑
๒.๗.๑ การเขียนแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy map)	๕๒
๒.๗.๒ เทคนิคการวิเคราะห์ศักยภาพภายใต้การพัฒนาท้องถิ่นเชิงยุทธศาสตร์	๕๔
๒.๘ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	๕๗
๒.๘.๑ ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น	๕๗
๒.๘.๒ ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น	๕๙
๒.๘.๓ องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น	๖๐
๒.๘.๔ วัตถุประสงค์ขององค์การปกครองท้องถิ่น	๖๑
๒.๘.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจปกครอง	๖๓
๒.๙ หลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วม	๖๗
๒.๑๐ บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	๖๘
๒.๑๐.๑ แผนยุทธศาสตร์และแนวทางพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	๗๕
๒.๑๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๘
๒.๑๑.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๗๘
๒.๑๑.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์	๘๒
๒.๑๑.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๘๕
๒.๑๒ กรอบแนวคิดการวิจัย	๘๘

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	หน้า
๓.๑	รูปแบบการวิจัย	๙๑
๓.๒	ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๙๑
๓.๓	เครื่องมือในการวิจัย	๙๓
๓.๓.๑	แบบสอบถาม	๙๓
๓.๓.๒	แบบสัมภาษณ์	๙๓
๓.๓.๓	ลักษณะของเครื่องมือ	๙๓
๓.๓.๔	การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๙๔
๓.๔	การเก็บรวบรวมข้อมูล	๙๖
๓.๔.๑	การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม	๙๖
๓.๔.๒	การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์	๙๖
๓.๕	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๙๗
๓.๕.๑	การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	๙๗
๓.๕.๒	การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์	๙๗
บทที่ ๔	ผลการวิจัย	
๔.๑	การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๐๐
๔.๒	ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	๑๐๑
๔.๓	การทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	๑๐๗
๔.๕	การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	๑๓๐
๔.๖	สรุปผลสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	๑๓๑
๔.๗	สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๓๗

บทที่ ๕ สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๑๔๐
๕.๒	อภิปรายผลการวิจัย	๑๔๒
๕.๓	ข้อเสนอแนะ	๑๔๙
๕.๓.๑	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	
๕.๓.๒	ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ	
๕.๓.๓	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	
บรรณานุกรม		๑๕๒
ภาคผนวก		๑๖๐
	ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๑๖๑
	ภาคผนวก ข ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ	๑๖๗
	ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม	๑๗๐
	ภาคผนวก ง ผลหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Try out)	๑๗๒
	ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๗๔
	ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก	๑๗๖
	ภาคผนวก ช แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๘๗
	ภาคผนวก ซ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๙๓
ประวัติผู้วิจัย		๑๙๔

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓.๑	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	๙๒
๔.๑	จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๐๐
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม	๑๐๒
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	๑๐๓
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการมีส่วนร่วมวางแผน	๑๐๔
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ	๑๐๕
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล	๑๐๖
๔.๗	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ	๑๐๗
๔.๘	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอายุ	๑๐๘
๔.๙	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม	๑๐๙
๔.๑๐	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ จำแนกตามอายุ	๑๐๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๑	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามอายุ ๑๑๐
๔.๑๒	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ จำแนกตามอายุ ๑๑๑
๔.๑๓	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามอายุ ๑๑๑
๔.๑๔	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามการศึกษา ๑๑๒
๔.๑๕	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามการศึกษา โดยภาพรวม ๑๑๓
๔.๑๖	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ จำแนกตามการศึกษา ๑๑๔
๔.๑๗	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน จำแนกตามการศึกษา ๑๑๔
๔.๑๘	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ จำแนกตามการศึกษา ๑๑๕

สารบัญตาราง (ต่อ)

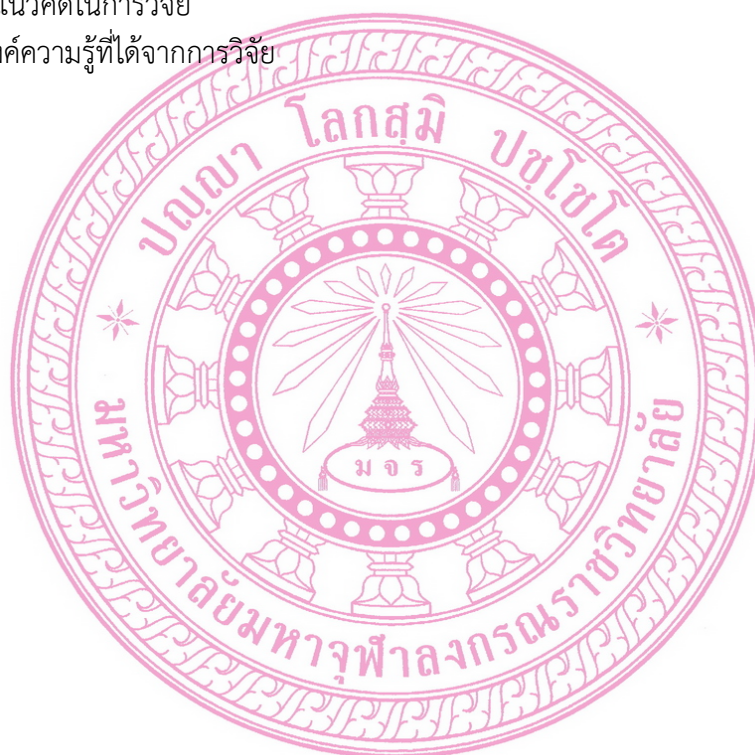
ตารางที่	หน้า
๑.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามการศึกษา	๑๑๖
๔.๒๐ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอาชีพ	๑๑๗
๔.๒๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม	๑๑๘
๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ จำแนกตามอาชีพ	๑๑๙
๔.๒๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน จำแนกตามอาชีพ	๑๒๐
๔.๒๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ จำแนกตามอาชีพ	๑๒๑
๔.๒๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามอาชีพ	๑๒๒
๔.๒๖ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๑๒๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๒๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวม	๑๒๔
๔.๒๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๑๒๕
๔.๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๑๒๖
๔.๓๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๑๒๗
๔.๓๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๑๒๘
๔.๓๒ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑-๕	๑๒๙
๔.๓๓ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	๑๓๐

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆกับแผนพัฒนาท้องถิ่น	๔๙
๒.๒ วงจร PDCA	๕๐
๒.๓ ตารางวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการตัดสินใจ	๕๖
๒.๔ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๙
๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๓๒

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อภาษาไทย

คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม ข้อ หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ ดังตัวอย่าง เช่น ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๐๘/๑๕๕. หมายถึง ทีฆนิกาย มหาวรรค พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๒๐๘ หน้า ๑๕๕

พระสุตตันตปิฎก

อง.ติก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกกนิบาต (ภาษาไทย)
 ขุ.ธ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท (ภาษาไทย)
 ม.ม. (ไทย) = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก (ภาษาไทย)

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา. (ไทย) = วินัยปิฎก มหาวิภังค์ ภาค ๑ (ภาษาไทย)
 วิ.จุล. (ไทย) = วินัยปิฎก จุลวรรค ภาค ๒ (ภาษาไทย)

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในการวิจัยฉบับนี้ ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ เป็นหลักในการอ้างอิง ซึ่งพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า. เช่น ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๓๗/๓๗. หมายความว่า ระบุถึง สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๗ หน้า ๓๗ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสภาพการณ์ของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวดที่ ๕ เรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐส่วนที่ ๑๐ เรื่องแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปรับปรุงสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับโครงสร้างการบริหารโดยใช้หลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี และการจัดบริการสาธารณะไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเร็ว ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงาน และการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างคล่องตัวมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น^๑

การออกพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอน และกระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังของส่วนกลางลงสู่ราชการส่วนภูมิภาคไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกำหนดระยะเวลา และเงื่อนไขที่ระบุไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงขึ้นมีอัตรากำลังมากขึ้นรวมทั้งมีภารกิจ และหน้าที่ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นตามกันไปด้วยจากผลการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการเตรียมการ เพื่อรองรับมาตรการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังจากหน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายความว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งกำหนดจุดมุ่งหมาย หรือทิศทางในการพัฒนาของตนให้ชัดเจนมีการกำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีความครอบคลุมภารกิจการพัฒนาในทุกๆ ด้าน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพร้อม และศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะสามารถบริหารงานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพการวางแผนเพื่อการพัฒนาประเทศไทยเริ่มมีแผนใช้ในสมัยแรกๆ เรียกว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ จนถึงปัจจุบัน เป็นฉบับที่ ๑๐ แล้วและคงจะเป็นฉบับสุดท้ายที่จะใช้ทันเนื่องจากกระแสทิศทางของแผนเปลี่ยนไปเป็นการวางแผน มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานที่รวดเร็วเห็นผลมีตัวชี้วัดเป็นมาตรการบังคับก่อให้เกิดงานที่มีประสิทธิภาพการพัฒนาและจัดทำแผน นับตั้งแต่การ

^๑ ไพศาล โชติวรรณพฤษ, “แนวทางการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวแก้ว อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง”, รายงานการค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา), (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา), ๒๕๕๒.

ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ บทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มีการกระจายอำนาจให้กับประชาชนมากขึ้น ในการที่จะคิดพัฒนาตนเอง ดำเนินกิจกรรมเอง บริหารกิจกรรมเอง นอกจากนี้พระราชกำหนดแผนขึ้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้องค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่นมากขึ้น^๒

ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการวางแผนพัฒนามีวัตถุประสงค์ในการที่จะดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดวิสัยทัศน์ ดังนั้นการวางแผนจึงมีความเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ต่างๆในอนาคตและตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผ่านกระบวนการคิดก่อนทำจึงจำเป็นที่ต้องวางแผนก่อน

แผนการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอและนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น

การวางแผนการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทาง ในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสถานการณ์ที่เป็นจริงและแนวทางในการบรรลุปันฐานของการรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของประชาชน การวางแผนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นแผนพัฒนาที่จะมุ่งไปสู่สถานการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนามุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง

แผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา การกำหนดภารกิจ และแนวทางการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงานโครงการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางที่สอดคล้อง และประสานสนับสนุนในจุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ปัญหาและความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด หลักการสำคัญที่ถือเป็นหัวใจของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นก็คือการกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา และกำหนดแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หากไม่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาที่ชัดเจนแล้วการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปเรื่อยๆ เมื่อมีปัญหา หรือความต้องการเกิดขึ้นก็จะ

^๒ กรมการปกครอง, กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๙.

กำหนดแนวทางการดำเนินการซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหอย่างซ้ำซ้อน และไม่มีที่สิ้นสุดแล้วยังอาจทำให้ปัญหามีความรุนแรงมากขึ้นจนเกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะแก้ไขได้^๓

ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ซึ่งเป็น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เห็นความสำคัญของการมีแผนยุทธศาสตร์ที่ทำให้เกิดความชัดเจนในการทำงานจึงได้ยึดถือตามแนวทางเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๘ เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง โดยผ่านกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในองค์การบริหารส่วนตำบล ๕ ด้าน คือ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสังคม และด้านการพัฒนาการเมืองการบริหาร

แต่ที่ผ่านมาการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ส่วนใหญ่ได้รวบรวมข้อมูลจากการออกประชาคมเพื่อนำข้อเสนอแนะ ปัญหา และความต้องการของประชาชนนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ โดยประชาชนขาดการมีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วมน้อยจึงทำให้การกำหนดแผนยุทธศาสตร์เป็นการจัดทำร่วมกันระหว่างคณะผู้บริหารกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน หรือโครงการพัฒนาประจำปี การที่ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วมน้อยในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดทางเลือก และการติดตามประเมินผล พบว่ามีปัญหา และได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาหลายๆ ด้านตามมาได้แก่ โครงการที่ออกมาไม่ใช่ความต้องการของประชาชน และไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้จึงส่งผลให้แผนงาน หรือโครงการสิ้นเปลืองงบประมาณ และไม่ก่อให้เกิดความคุ้มค่า

จากข้อมูลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาให้ทราบถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกตามกรอบแนวคิดทฤษฎี โดยศึกษาจาก ผู้บริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องถิ่น และประชาชน ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อันเป็นข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนักในสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมมากขึ้นทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดทำแผนยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่ส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน แต่การจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนและการส่งเสริมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

^๓ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, คู่มือปฏิบัติงานเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑-๑๖.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแผน ยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแผน ยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกมีอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์ จากแนวคิดของ ปธาน สุวรรณมงคล^๔ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้าน การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ ๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ ๔. ด้าน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดย

^๔ ปธาน สุวรรณมงคล, หลักสูตร การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหาร ระดับสูง, รุ่นที่ ๔ เอกสารบรรยายภาพรวมกลุ่มวิชา กลุ่มวิชาที่ ๕ การพัฒนาการเมืองไทย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘), (อิตสำเนา).

ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดของ ปธาน สุรธมมงคล^๕ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ ๔. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๔.๓.๑ ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีจำนวน ๑๙,๔๔๙ คน^๖

๑.๔.๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๐ ท่าน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗ รวมเป็นระยะเวลา ๘ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนที่มี เพศ ต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนที่มี อายุ ต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนที่มี รายได้ ต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๕.๕ ประชาชนที่มี การศึกษา ต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘.

^๖ ที่มาของข้อมูล : งานทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อเดือน ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๕, อ้างใน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, (อัดสำเนา).

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อธิบายคำศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ไว้ดังนี้

๑.๖.๑ แผนยุทธศาสตร์ หมายถึง ทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่ชัดเจน เพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์ พันธกิจหรือวิธีการ และขั้นตอนการปฏิบัติ ซึ่งมีองค์ประกอบของกระบวนการ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลในอดีตและปัจจุบัน เพื่อวางแผนสู่อนาคต และทิศทางที่คาดหวังของ องค์การ

๑.๖.๒ แผนพัฒนาสามปี หมายความว่า แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนตำบลที่ สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการ พัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุม ระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

๑.๖.๓ การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ หมายถึง กระบวนการในการนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ โดยใช้กระบวนการในการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ในการนำเสนอแก่องค์การ บริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๖.๔ การจัดทำแผน หมายถึง การกำหนดแนวทางในการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นอยู่ให้ เป็นไปในทางที่ดีขึ้นมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย ระยะเวลา และมีการเลือกแนวทางในการกำหนดโครงการโดย การจัดทำแผน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทางเลือก การลงมือปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล

๑.๖.๕ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่าง ประชาชนหรือกลุ่มของประชาชนกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล ท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีเป้าหมายด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ดำเนินกิจกรรมที่ รับรู้ปัญหา ศึกษาปัญหา หาแนวทางในการแก้ไข การพัฒนาให้ท้องถิ่นใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่าง มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๑.๖.๖ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็น ปัญหา นั้น ๆ ซึ่งจะเป็เป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจดำเนินการให้ประชาชน ผู้ได้รับผลกระทบ เลือกตัวแทนไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ประชาชนจะเป็นผู้มีบทบาทชี้้นำการตัดสินใจเพียงใด ขึ้นอยู่กับน้ำหนักของตัวแทนใน คณะกรรมการชุดนั้น ๆ

๑.๖.๗ การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง ประชาชนเป็นผู้มีส่วนร่วมใน กระบวนการจัดทำแผนต่างๆ ของชุมชนเพื่อกำหนดทิศทางในอนาคตของชุมชน

๑.๖.๘ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วม ในการลงทุน ร่วมในการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงาน หรือ ร่วมปฏิบัติงานเอง ในกิจการงานที่ชุมชนได้จัดทำขึ้น

๑.๖.๙ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ว่าเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์หรือไม่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเป็นอย่างมาก

๑.๖.๑๐ องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มีอำนาจตัดสินใจในการบริหารงานของตำบล ตามที่กฎหมายกำหนด

๑.๗ ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๗.๒ ทำให้ทราบ ถึงทัศนะของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา ข้อเสนอแนะ แนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๗.๔ ผลที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๒.๑ กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
 - ๒.๑.๑ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน
 - ๒.๑.๒ แผนนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ
 - ๒.๑.๓ การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๒ แนวคิดธรรมาภิบาลในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๓ แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - ๒.๓.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - ๒.๓.๒ ความสำคัญของการมีส่วนร่วม
 - ๒.๓.๓ รูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วม
 - ๒.๓.๔ ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม
 - ๒.๓.๕ ระดับการมีส่วนร่วม
 - ๒.๓.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๔ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา
- ๒.๕ แนวคิด ความสำคัญและกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์
 - ๒.๕.๑ ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์
 - ๒.๕.๒ กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์
- ๒.๖ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผน และการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
 - ๒.๖.๑ พุทธวิธีในการวางแผน
 - ๒.๖.๒ ความหมายของการวางแผน
 - ๒.๖.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผน
 - ๒.๖.๔ ความสำคัญของการวางแผน
 - ๒.๖.๕ ประโยชน์ของการวางแผน
 - ๒.๖.๖ ข้อจำกัดในการวางแผน
 - ๒.๖.๗ หลักการพื้นฐานในการวางแผน
 - ๒.๖.๘ ลำดับขั้นในกระบวนการวางแผน
 - ๒.๖.๙ ลักษณะของแผนที่ดี
 - ๒.๖.๑๐ ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น
 - ๒.๖.๑๑ การพัฒนาประสิทธิภาพ และคุณภาพของแผน
- ๒.๗ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์

๒.๗.๑ การเขียนแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy map)

๒.๗.๒ เทคนิคการวิเคราะห์ศักยภาพภายในการพัฒนาท้องถิ่นเชิงยุทธศาสตร์

๒.๘ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๘.๑ ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๘.๒ ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

๒.๘.๓ องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

๒.๘.๔ วัตถุประสงค์ขององค์การปกครองท้องถิ่น

๒.๘.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจปกครอง

๒.๙ หลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วม

๒.๑๐ บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๒.๑๐.๑ แผนยุทธศาสตร์และแนวทางพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๒.๑๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑๑.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์

๒.๑๑.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

๒.๑๑.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๑๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

กฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่มีผลกระทบต่อชุมชน และไม่ขัดต่อความมั่นคงของรัฐ มีการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา การกำหนดทางเลือก การประเมินทางเลือก การบริหารจัดการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ แล้วยังได้เพิ่มกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ตามวิธีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนี้

๒.๑.๑ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน

เพื่อคุ้มครองสิทธิการมีส่วนร่วมในการรับรู้และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการวางแผน การดำเนินกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อบุคคลและส่วนรวม และการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของรัฐที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องดังนี้

มาตรา ๕๖ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบ และเข้าถึงข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะในหน่วยงานราชการของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูล หรือข่าวสารนั้นกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชนหรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนตัว ทั้งที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๗ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาต หรือดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดเกี่ยวกับตน หรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

มาตรา ๕๘ บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางการปกครองอันมีผล หรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิ และเสรีภาพ

๒.๑.๒ แนวนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ

เพื่อกำหนดให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องดังนี้

มาตรา ๗๘ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินดังต่อไปนี้

(๓) การกระจายอำนาจให้ องค์กรปกครองท้องถิ่นพึงตนเอง และตัดสินใจ ในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้ องค์กรปกครองท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการสาธารณูปโภคตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันโดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

(๔) พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบ และวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการ

แผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

(๕) จัดระบบงานราชการ และงานของรัฐอย่างอื่นเพื่อให้การจัดทำ และการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรา ๘๗ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทั้งในระดับชาติ และท้องถิ่น

(๒) ส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนทางเศรษฐกิจ และสังคมรวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพ หรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

(๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชนรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(๕) ส่งเสริมให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริต และเที่ยงธรรม

๒.๑.๓ การปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อส่งเสริมให้ภาคประชาชนในท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง มีสิทธิ มีส่วนร่วม และตรวจสอบการบริหารกิจการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะการกระทำที่จะมีผลกระทบ ต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นโดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องดังนี้

มาตรา ๒๘๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๑ รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๘๒ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยต้องเป็นไป เพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้มิได้ในการกำกับดูแลตามวรรคหนึ่ง ให้มีการกำหนดมาตรฐานกลางเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นเลือกไปปฏิบัติได้เองโดยคำนึงถึงความเหมาะสม และความแตกต่างในระดับของการพัฒนา และประสิทธิภาพในการบริหารของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบ โดยไม่กระทบต่อความสามารถในการตัดสินใจดำเนินงานตามความต้องการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจัดให้มีกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานโดยประชาชนเป็นหลัก

มาตรา ๒๘๖ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ จำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ รวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัตินอกจากจะมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สามารถเข้าถึงกลไก และวิธีการในการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ผ่านการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นและการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่นดังกล่าวแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์การปกครองท้องถิ่น โดยองค์การปกครองท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม

มาตรา ๒๘๗ ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีวิธีการที่ประชาชนมีส่วนร่วม ดังกล่าวได้ด้วยเป็นการบัญญัติไว้เพื่อบังคับให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม คือการมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดปัญหา การกำหนดทางเลือก การประเมินทางเลือก การบริหารจัดการร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ เป็นการกระตุ้นให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ริเริ่มในการสร้างกลไกและช่องทางต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในกรณีที่การกระทำของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนกระทำการเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัด

ให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำงบประมาณขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสามในบทบัญญัติ

มาตรา ๒๙๐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามที่กฎหมายบัญญัติกฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

(๒) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่อยู่นอกเขตพื้นที่เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

- (๓) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมในนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่
- (๔) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น^๑

๒.๒ แนวคิดธรรมาภิบาลในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ธรรมาภิบาล (Good governance) คือ การปกครอง การบริหาร การจัดการการควบคุมดูแลกิจการต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือหาได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้นแต่รวมถึงศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ อาทิ ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก เป็นต้น

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่า เป็นระบบโครงสร้างกระบวนการและความสัมพันธ์ของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในการบริหารจัดการเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของรัฐซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดี

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

สิ่งที่ท้าทายองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในขณะนี้คือ การปรับกลยุทธ์ ทักษะคน วิถีคิด และวิธีการทำงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลไปสู่การเป็น “ราชการยุคใหม่” มุ่งปฏิบัติเพื่อเป้าหมาย คือ การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า และให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น^๒

สำหรับธรรมาภิบาลนั้นได้กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนี้

๑. หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรากฎหมาย ข้อบังคับให้ทันสมัยเป็นที่ยอมรับของชุมชน และชุมชนยินยอมปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการให้สอดคล้องได้ โดยการออกข้อบัญญัติต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ เพื่อมุ่งให้เกิดความเป็นธรรม รักษาผลประโยชน์ของประชาชน และเป็นที่ยอมรับของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดเวทีประชาคมให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติตำบลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ และหน้าที่ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง ด้วยการปิดประกาศ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหรือชุมชนทุกหมู่บ้าน หรือการประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบอื่นๆ เช่น จัดทำเอกสารแจกจ่ายในการประชุม หรือกระจายเสียง

^๑ สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , ๒๕๔๐), หน้า ๑๔๔.

^๒ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

ออกทางหอกระจายเสียงตามหมู่บ้านองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการบังคับใช้ข้อบัญญัติตำบลรวมทั้งกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ และต้องบังคับใช้อย่างเสมอภาคไม่มีการเลือกปฏิบัติกับบุคคลใดหรือกลุ่มใดเป็นกรณีพิเศษเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และเสมอภาค ได้แก่ การจัดเก็บภาษีต้องจัดเก็บอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน และถูกต้องโดยไม่กั้นแกล้ง หรือลดหย่อนแก่ผู้ใดเป็นการเฉพาะ

๒. หลักคุณธรรม เป็นการปฏิบัติที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน เพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์ สุจริต จริตใจ มีระเบียบ มีวินัย และมาทำงานตรงต่อเวลา ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคถูกต้อง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องตระหนักในหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้แทนของประชาชน ต้องมุ่งเน้นรักษาผลประโยชน์ส่วนตนมาประชุมอย่างสม่ำเสมอพิจารณาเรื่องต่างๆ ในสภาอย่างมีเหตุผล ตรงไปตรงมายึดหลักประโยชน์ส่วนรวม และถูกต้องตามกฎหมาย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณธรรมสูงเนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานในขณะเดียวกันเป็นผู้ที่มีอำนาจในการอนุมัติการเบิกจ่ายเงินงบประมาณต่างๆ จะต้องยึดหลักความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ กฎหมายที่กำหนดไว้ และจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน

๓. หลักความโปร่งใส โดยเน้นการปรับกลไกและวิธีการทำงานให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบอย่างตรงไปตรงมาและเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก และมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบ โดยเอกสารที่ต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้แก่

๓.๑ ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๓.๒ มติการประชุมของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีผลกระทบต่อผลได้ และผลเสียของประชาชน

๓.๓ มติการประชุมของสภาที่ผ่านการรับรองแล้วโดยเฉพาะมติที่มีผลกระทบต่อสิทธิ และหน้าที่รวมทั้งผลได้และผลเสียแก่ประชาชน และมติอื่นๆ ที่ประชาชนควรทราบ

๓.๔ วาระการประชุมของสภา องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบล่วงหน้า เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ซึ่งสภาต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

๓.๕ ข้อบัญญัติตำบล กฎหมาย และระเบียบคำสั่งขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้ และประชาชนต้องปฏิบัติ

๓.๖ ขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งเงื่อนไขการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การชำระภาษีต่างๆ การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร เป็นต้น ให้ประชาชนรู้ว่าขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร ต้องใช้เอกสารประกอบอะไร และต้องใช้เวลาเท่าใด

๓.๗ ผลการดำเนินงานตามแผนงาน และโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๘ เอกสารการจัดซื้อ และจัดจ้างโดยเฉพาะการสอบราคา หรือประกวดราคา

๓.๙ ข้อมูลด้านการเงิน และการคลัง

๓.๑๐ ข้อมูลอื่นๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าควรเปิดเผย และเป็นผลประโยชน์แก่ประชาชน

๔. หลักการมีส่วนร่วม ถือเป็นหลักที่มีความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และมีส่วนร่วมในการบริหารงานตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจทำอะไรอย่างใดขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งการตรวจสอบการประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนมีสิทธิมีอำนาจในการถอดถอนผู้บริหาร หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนเห็นว่าปฏิบัติงานเสียหาย ล้มเหลว มีพฤติกรรมเสื่อมเสีย นอกจากนั้นกฎหมายยังได้กำหนดให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างน้อย ได้แก่^๓

๔.๑ จัดทำแผนพัฒนา ๓ ปี และแผนพัฒนาประจำปี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดกำหนดการจัดทำแผนพัฒนา โดยร่วมเสนอปัญหาและความต้องการ และร่วมเสนอโครงการและกิจกรรม เพื่อการพัฒนาในรูปแบบกระบวนการประชาคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาในภาพรวมร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบลว่าจะเดินทางไปทางใด ควรทำอะไรก่อนหลัง

๔.๒ มีส่วนร่วมในการจัดซื้อและจัดจ้าง องค์การบริหารส่วนตำบลควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อ และจัดจ้างเพื่อให้เกิดความถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรม

๔.๓ ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภา องค์การบริหารส่วนตำบลต้องแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชนทราบทุกครั้ง และอำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่เข้าร่วมสังเกตการณ์ประชุมสภา

๔.๔ ประชาชนมีสิทธิในการเสนอข้อบัญญัติ เพื่อให้ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาออกข้อบัญญัติตำบลตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

๔.๕ ประชาชนมีสิทธิถอดถอนผู้บริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความประพฤติเสื่อมเสียได้

๕. หลักความรับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องตระหนักในหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชน และมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ให้บรรลุผลโดยไม่เลือกปฏิบัติ และมีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลการกระทำ นอกจากนี้ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์ และแจ้งความเดือดร้อนได้สะดวก มีความจริงใจในการนำโครงการ และกิจกรรมที่เสนอโดยประชาชนที่ได้รับจากการจัดทำประชาคมนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน

๖. หลักความคุ้มค่า เป็นการเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยใช้ทรัพยากรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์ และยั่งยืน โดยมีหลักการดำเนินการดังนี้

^๓ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, คู่มือปฏิบัติงานเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น ๒๕๔๖), หน้า ๑-๑๕.

๖.๑ การดำเนินแผนงาน และโครงการ ต้องจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนควรทำอะไรมาก่อนหลัง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

๖.๒ การจัดซื้อ และจัดจ้าง ต้องมุ่งให้เกิดการประหยัด หากสามารถต่อรองราคาให้ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ได้จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีงบประมาณเหลือไปดำเนินการโครงการอื่นเพิ่มขึ้น และประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น

๖.๓ รมรณรงค์ให้ประชาชนในเขตพื้นที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดรวมทั้งการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ใช้นาน

๖.๔ จัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่า โดยอาศัยอำนาจข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อทำหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของฝ่ายบริหาร

๖.๕ การบริหารจัดการครุภัณฑ์ องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดทำระเบียบคุมให้ชัดเจนเป็นปัจจุบัน ควบคุมการใช้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และประโยชน์ต่อส่วนร่วม

๖.๖ ควรคำนึงถึงความควรหรือไม่ควรที่จะกระทำ เช่น บางแห่งยังไม่มีความพร้อมในการจัดเก็บขยะไม่มีรถ และพนักงาน แต่ใช้งบประมาณจัดซื้อถังขยะให้ประชาชน เพื่อรองรับขยะโดยไม่มีผู้จัดเก็บ

จะเห็นได้ว่าหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการข้างต้น เป็นหลักพื้นฐานที่สามารถนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติได้จริง เพื่อให้ประชาชนศึกษาถึงแนวทางของการเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตามช่องทางของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รู้ถึงหลักการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารที่มีขอบเขตของกฎหมายกำหนดไว้ โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการที่จะแก้ไข ปัญหา และความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการที่มีความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจเพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย

ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ จึงให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการที่โปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบ และการใช้อำนาจอธิปไตยในระดับ

๒.๓.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วน

ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ” ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายจากนักวิชาการที่ได้นิยามไว้ดังนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ ได้ขยายความหมายของการมีส่วนร่วมว่า ต้องครอบคลุมในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นครอบคลุมถึงการสร้างโอกาสที่เอื้อหรือเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคน และสังคมได้ร่วมกิจกรรมนำไปสู่การพัฒนา และทำให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเท่าเทียมกัน

๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนสะท้อนการเข้าไปเกี่ยวข้องโดยความสมัครใจเป็นประชาธิปไตยในการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย การวางแผน และดำเนินโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการแบ่งสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนา การพิจารณาในมิติดังกล่าวการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการเชื่อมระหว่างส่วนที่ ประชาชนลงทุน (แรงงานและทรัพยากร) เพื่อการพัฒนา กับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน

๓. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจแตกต่างกันไปตามสภาพโครงสร้างการบริหาร นโยบายและลักษณะเศรษฐกิจสังคมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการแต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดการพัฒนาที่มุ่งประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน^๔

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ ได้ให้คำจำกัดความการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการ การควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม ในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของคนอย่างเป็นตัวของตัวเอง^๕

เมธี จันทจารุภรณ์ และสุธิดา รัตนวณิชช์พันธ์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง และการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้วจำเป็นที่จะต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่ม ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้ทางที่ถูกต้อง^๖

^๔ ปรัชญา เวสารัชช์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘), หน้า ๓-๕.

^๕ ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภะการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๕.

^๖ เมธี จันทจารุภรณ์ และสุธิดา รัตนวณิชช์พันธ์, วิทยาการชุมชน : การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างประชาชน, (นครสวรรค์ : สุขุมและบุตร, ๒๕๔๑), หน้า ๕.

โคเฮน และ อัปฮอฟ (Cohen and Up Hoff) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงานตามกิจกรรมที่ตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมพัฒนานั้นๆ และ/หรือเข้าร่วมติดตามประเมินผลกิจกรรมดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ได้เสนอกรอบแนวคิดมิติของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยประเด็นคำถาม ๓ มิติคือมีส่วนร่วมอะไรบ้าง มีส่วนร่วมกับใครบ้าง และการมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง^๗

รีเดอร์ (Reeder, W.W. (1974) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม^๘

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ว่าเป็น กระบวนการเกี่ยวกับการกระทำและเกี่ยวข้องกับมวลชนในระดับต่าง ๆ ดังนี้

๑) ในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ทางสังคมและการจัดสรรทรัพยากร

๒) ในการกระทำโดยสมัครเกี่ยวกับกิจกรรมและโครงการ^๙

เออร์วิน (Erwin) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่า คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาร่วมคิดตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริงของประชาชน ให้ความสำคัญสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม สนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์กร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง^{๑๐}

ปติดา ปานเนตรแก้ว กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย ได้มีโอกาสรับรู้ข่าวสาร มีบทบาทในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นร่วมทำและดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์และร่วมตรวจสอบโดยอิสระ เพื่อแสวงหาทางเลือกเพื่อการพัฒนาและหรือแก้ไขปัญหาความต้องการที่เหมาะสม โดยรัฐเป็นเพียงผู้ส่งเสริมสนับสนุน^{๑๑}

^๗ สุทัน ทวางศ์มา, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของหมู่บ้านแม่ตำบลดลเสริมชัย อำเภอสว่างมาม จังหวัดลำปาง ”, การค้นคว้าแบบอิสระสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๔.

^๘ Reeder, W.W., Some spets of the Informal Social Participation of Farm Families in New York State University, Unpublised Doctoral Dissertation, United Nation, Department of Interntional, 1974.

^๙ องค์การสหประชาชาติ , อ้างใน อนุชา เทียมพูล , “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา อำเภอดาพระยา จังหวัดสระแก้ว” , **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๕๑.

^{๑๐} เออร์วิน , อ้างใน จุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์ , “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา” , **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** , (สาขานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๘.

^{๑๑} ปติดา ปานเนตรแก้ว , “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนหลวง อำเภอ อำพา จังหวัดสมุทรสงคราม ”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปร่วมรับรู้ในกระบวนการจัดการร่วม ให้ข้อมูลความคิดเห็นในการทำประชาพิจารณ์อันเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมหรือการอนุญาตให้มีการดำเนินการที่กระทบต่อคุณภาพชีวิต อนามัยสิ่งแวดล้อม หรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ อันเกี่ยวกับตนหรือชุมชน ตลอดจนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลและตลอดจนร่วมตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐที่ไม่โปร่งใส^{๑๒}

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลที่ดี กลุ่มคนหรือองค์กรประชาชนได้อำนาจเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินโครงการ การแบ่งปันผลประโยชน์และการประเมินผลโครงการพัฒนาด้วยความสมัครใจโดยปราศจากข้อกีดกันที่มาจากบุคคลภายนอกและเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งที่ อำนาจอิสระในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาให้กับสมาชิกด้วยความพึงพอใจและผู้เข้ามามีส่วนร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการด้วย^{๑๓}

ทองใบ สุดซารี ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นวิธีการที่ผู้นำสามารถนำมาปรับใช้ในการจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร เป็นกลยุทธ์ที่ จะช่วยให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น มีลักษณะเป็นกระบวนการที่จะทำให้นักงานมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงานของตน บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอาจมีความผูกพันในการทำงานยิ่งกว่าการเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นการเข้าไปมีส่วนร่วมจะทำให้บุคลากรเกิดทัศนคติต่อการบริหารงานขององค์กรดีขึ้น ส่งผลให้บุคคลเกิดความพอใจในการทำงานและมีแรงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จในชีวิตการทำงาน ตลอดจนทำให้เขาได้รับการยอมรับ (Recognition) มีความรับผิดชอบ (Responsibility) และเกิดความนับถือตนเองมากขึ้น (Self-esteem) นอกจากนี้ ยังพบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรส่งผลให้เขามีความชัดเจนในความคาดหวังมากยิ่งขึ้นกล่าวคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะทำให้บุคลากรเกิดความเข้าใจการทำงาน และการบริหารงานในองค์กรได้ดียิ่งขึ้นอีก ทั้งจะเชื่อมโยงไปสู่ความเข้าใจในการทำงานกับระบบรางวัลได้ดีขึ้น^{๑๔}

ทวีป คงเทียน ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง ความร่วม มือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้าร่วมรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเพื่อดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการโดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ และได้ศึกษารวบรวมความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ดังนี้

อแลสแตร์ ที ไวท์ (Alastair T. Whitc) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย ๔ มิติ คือ มิติที่หนึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มิติที่สอง มีส่วนร่วม

^{๑๒}บวรศักดิ์ อุวรรณโณ , อ่างใน ปติดา ปานเนตรแก้ว , “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนหลวง ” , วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต , (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

^{๑๓}เสาวนิตย์ ชัยมุสิก , การบริหารโรงเรียนเป็นฐานเพื่อการ ประกันคุณภาพการศึกษา , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บุคพอยท์ , ๒๕๔๒), หน้า ๔๑.

^{๑๔}ทองใบ สุดซารี อ่างใน โกวิทย์ พวงงาม , คู่มือ มิติใหม่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๗), หน้า ๒๑.

เสียสละในการพัฒนาลงมือปฏิบัติตามที่ได้อัดสินใจ มิติที่สาม มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินการ มิติที่สี่ มีส่วนร่วมในการประเมินผล

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและความคุ้มค่าการใช้และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกในการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้พัฒนา การรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจ ในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

สุจินต์ ดาววีระกุล ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อตัวเองและมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ ดังที่ปรารถนาหรือตั้งไว้^{๑๕}

โอกลี และ มาร์สเดน (Okly & Marsden) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้^{๑๖}

๑) การมีส่วนร่วมคือการพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

๒) การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อ ที่จะทราบถึงการได้รับความช่วยเหลือ และตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

๓) เรื่องของการพัฒนาชนบทนั้น การมีส่วนร่วม ก็คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้น ๆ ด้วย

๔) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาจเข้าใจอย่างกว้างๆว่า คือ การที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

๕) การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิและหน้าที่ ที่จะเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาทางสุขภาพของเขามีความรับผิดชอบมากขึ้น ที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นเรื่องสุขภาพอนามัยการระดมทรัพยากรท้องถิ่นและเสนอแนะทางแก้ไขใหม่ ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้ง และดำรงรักษาองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น

^{๑๕} ทวีป คงเทียน, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารองค์การส่วนตำบลเป็ริง อำเภอบางบ่อจังหวัดสมุทรปราการ, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), ๒๕๔๘.

^{๑๖} อ่างใน สมชาย เอี่ยมอ่อน, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การส่วนตำบลพา อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา”, การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

๖) การมีส่วนร่วม คือ จะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างเข้มข้น ซึ่งหมายถึงว่าบุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้น ได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจนความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

๗) การมีส่วนร่วมนั้น คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่าง ๆ ในสภาพสังคมนั้นทั้งนี้โดยกลุ่มที่จะดำเนินการ และความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่าง ๆ

นอกจากนี้ โอคส์ และ มาร์สเดน ยังให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ในอีกมุมมองหนึ่งว่า “ การมีส่วนร่วม ” เป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งอำนาจ เช่น การให้ชาวชนบทได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ การให้ได้มาซึ่งอำนาจในการพัฒนานั้นเอง ทั้งนี้อำนาจที่ได้มา คือ การเข้าถึงซึ่งการได้ควบคุมทรัพยากรที่จำเป็น ที่จะปกป้องวิถีชีวิตของเขา ความหมายของการมีส่วนร่วม ตามนัยนี้ คือ

๑) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่ หมายถึง การกระจายอำนาจขึ้นใหม่ (โดยทั่วไปเป็นกระบวนการที่มีความขัดแย้ง)ซึ่งจะต้องมีการวิเคราะห์ตามแนวทางวิทยาศาสตร์โดย เฉพาะในประเด็นทางการเมืองพลังในสังคมและบทบาทของชนชั้นในอดีตที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

๒) การมีส่วนร่วมนั้น เกี่ยวพันกับการกระจายอำนาจในสังคม ซึ่งเป็นอำนาจที่จะทำให้นักกลุ่มชนได้ระบุว่า ความต้องการมีอะไรบ้าง และความต้องการของใครจะได้รับการกระจายทรัพยากรไปตอบสนองบ้าง

๓) อำนาจเป็นเป้าหมายสำคัญของการมีส่วนร่วม เมื่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ได้ระบุว่า ได้กระจายออกไปแล้ว ก็เป็นการใช้พลังอำนาจร่วมกันของสมาชิกทั้งหมด ซึ่งจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยเหตุนี้ประชาชนก็ถือว่าตนต่างเป็นตัวแทนของชุมชนได้ ดังนั้น ความแตกต่างของ อำนาจของผู้เคยควบคุมไว้ และทรัพยากรที่จำเป็นที่จะมีได้ก็จะลดลงโดยการมีส่วนร่วมนี้เอง

สรุปได้ว่า ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อมก็ได้ และยังเป็นวิธีการที่ผู้นำสามารถนำมาปรับใช้ในการจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น การเข้าไปมีส่วนร่วมยังทำให้บุคลากรเกิดทัศนคติต่อการบริหารงานขององค์กรดีขึ้น ส่งผลให้บุคคลเกิดความพอใจในการทำงาน เกิดความผูกพันต่อหน่วยงานและภารกิจที่ตนเองมีส่วนร่วม มีแรงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จในชีวิตการทำงานลักษณะของการมีส่วนร่วม

๒.๓.๒ ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่ามีความสำคัญมากเพราะมาจากวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนในองค์กรบริหารส่วนตำบลนั้น ว่าเขามีความต้องการที่จะให้การบริหารเป็นในวิถีทางใดที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เพื่อให้ชีวิตมีความสุขอยู่ดีกินดีความสงบสุขในสังคมนั้นๆ

สมบุรณ์ นันทวงศ์ ได้กล่าวว่า ถ้าพิจารณาในแง่ของความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถแยกความสำคัญได้ดังนี้

๑. เนื่องจากโครงการพัฒนาชุมชนในทุกโครงการจะมีวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งคือเพื่อให้ ประชาชนกินดีอยู่ดี มีรายได้สูงขึ้น มีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น รวมตลอดถึงต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ เป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นหากประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นประชากรเป้าหมายของโครงการพัฒนาชุมชนได้ยอมรับและสนับสนุนต่อการพัฒนาชุมชนโครงการเหล่านั้นย่อมมีโอกาสที่จะบรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ง่าย และในทางตรงกันข้ามหากประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นประชากรเป้าหมายของโครงการพัฒนาชุมชนไม่ให้การสนับสนุนจนถึงขนาดทำการต่อต้านแล้ว โครงการพัฒนาชุมชนนั้นย่อมประสบกับความล้มเหลวในที่สุด

๒. เนื่องจากการยอมรับว่าประชาชนในชุมชนเป็นผู้รู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการต่างๆ ของชุมชนตนเองเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะเป็นผู้อาศัยในพื้นที่ นั้นมานานอย่างต่อเนื่อง จึงน่าจะรู้เรื่องราวของปัญหาและความต้องการ ดังนั้นการที่ประชาชนในชุมชนนั้นๆ ซึ่งเป็นผู้ที่ทราบปัญหาและความต้องการได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการตัดสินใจในขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนา จึงน่าจะเป็นสิ่งที่ดีเพื่อที่จะได้สร้างความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของ และการแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างตรงจุดกับความต้องการมากขึ้น

๓. เนื่องจากตระหนักว่า แนวคิดของการพัฒนาชุมชนในลักษณะที่จะใช้รูปแบบเดียวกันทั่วประเทศเป็น สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะสภาพปัญหาความต้องการตลอดจนสภาพภูมิศาสตร์พื้นที่ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ค่านิยม และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ฉะนั้น การที่จะให้รูปแบบของการพัฒนาชุมชนเป็นรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ นอกจากจะเป็นการแก้ไข ปัญหาไม่ ตรงจุดแล้ว ยังอาจสร้างความล้มเหลวในการดำเนินโครงการสร้างการพัฒนาชุมชนได้ง่าย โดยเฉพาะถ้าชุมชนไม่ยอมรับไม่ให้ความร่วมมือหรือต่อต้านในสิ่งที่บังคับหรือชี้ นำให้เขา

๔. ส่วนประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองมาเป็นแนวทางในการปูพื้นฐานเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้แก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งแนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งคือ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการพัฒนาประเทศให้เกิดขึ้นทุกระดับในการพัฒนาชุมชนก็เช่นกัน แนวคิดของการพัฒนาชุมชนจะมุ่งเน้นที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการพัฒนาชุมชนนั้นๆ ช่วยเป็นการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของประชาชนในระดับชุมชนจริงๆ อาทิ ความเสมอภาคทางการเมืองในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนนั้นๆ การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การรู้จักอดทนและอดกลั้นต่อความเห็นของบุคคลที่แตกต่างจากตน การใช้เหตุผล การเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การเคารพในสิทธิและหน้าที่ เป็นต้น^{๑๗}

สมยศ พุ่มหว่า ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนสรุปได้ว่าเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนพึ่งพาตนเอง ช่วยให้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของ

^{๑๗} สมบูรณ์ นันทวงศ์ , “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านสาธารณสุขศึกษาเฉพาะกรณีสถานีอนามัยกระทุ่มล้ม อ.สามพราน จ.นครปฐม ”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๔๒.

เขา จะทำให้ทันคน มีอำนาจต่อรองมากขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งช่วยพัฒนาประชาธิปไตยโดยสร้างสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด^{๑๘}

มิ่งสรรพ ขาวสะอาด ได้กล่าวว่า ในระบอบประชาธิปไตยที่ก้าวหน้าและสมบูรณ์นั้น กลไกที่สำคัญคือการการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายของประชาชนได้แก่ การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เข้าไปสร้างกฎหมายและบริหารราชการแผ่นดิน หากกลไกนี้ทำงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพแล้วก็ไม่จำเป็นต้องมีกลไกนอกระบบเข้ามา แต่ถ้าหากมีการเรียกร้องเกิดขึ้นแสดงว่า ระบบไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและยังกลไกในระบบเป็นกลไกที่รวมอำนาจจากเบื้องต้นหรือรวมศูนย์และอยู่ห่างจากปัญหา ทำให้กลไกระบบไม่สามารถเข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง การเรียกร้องก็อาจรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ^{๑๙}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการดำเนินงานหลายประการ โดยเฉพาะการทำให้ประชาชนยอมรับโครงการและสามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดทั้งนี้ก็เนื่องมาจากกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นตรงกับความต้องการของประชาชน อีกทั้งยังช่วยในการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการช่วยเหลือตนเองอันเป็นการนำไปสู่การพึ่งตนเองได้อย่างดียิ่ง

๒.๓.๓ รูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่ามีสำคัญต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองต่างๆ เพราะประชาชนถือได้ว่าเป็นเจ้าของสถานที่นั้น โดยยินยอมให้คณะผู้บริหารส่วนปกครองต่างๆ ใช้อำนาจแทนตนในการเข้าไปบริหารองค์กร ผู้วิจัยได้รวบรวมผู้ที่ให้ทัศนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

โคเฮน และ อัฟโฮฟ (Cohen and Uphof) ได้อธิบายและวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมในแง่ของรูปแบบของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งออกเป็น ๔ รูปแบบ คือ

๑) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision-making) ซึ่งอาจจะเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ในระยะเริ่มแรก การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรมและการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

๒) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปแบบของการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมบริหาร การร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมแรงร่วมใจ

๓. การมีส่วนร่วมในการผลประโยชน์ (benefits) ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ทางวัตถุทางสังคม หรือโดยส่วนตัว

^{๑๘} สมยศ พุ่มหวั ๑, สังคมชนบทกับการพัฒนา ๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๓๔), หน้า ๒๑๙.

^{๑๙} มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, กติกา เครื่องมือ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการศึกษาสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ, ๒๕๓๘), หน้า ๓.

๔) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) ซึ่งนับว่าเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป^{๒๐}

สุทิน บุญญาธิการและคณะ กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

๑) การรับรู้ข่าวสาร (Public information) โดยประชาชนในพื้นที่ ที่ได้รับผลกระทบ และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะได้รับให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวข้องกับโครงการ ที่จะดำเนินการ และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและนอกจากนี้ข่าวสารดังกล่าวจะต้องมีการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

๒) การปรึกษาหารือ (Public consultation) เป็นรูปแบบที่มีการหารือ ในระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลประกอบกับการจัดทำรายการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยหลักการแล้วการหารือจะต้องจัดขึ้นก่อนที่จะมีการเสนอรายงานศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินผลการกระทบบางประการที่อาจมองข้ามไป นอกจากนี้การปรึกษาหารือ ยังเป็นช่องทางหนึ่งในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ที่ได้รับผลกระทบ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในโครงการและเพื่อเปิดให้มีการเสนอแนะประกอบทางเลือกในการตัดสินใจ

๓) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public meeting) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะใช้เป็นเวทีสาธารณะให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบหากมีการดำเนินโครงการจากหน่วยงานเจ้าของโครงการและผู้มีอำนาจตัดสินใจ จะได้ทำความเข้าใจระหว่างกัน และหาเหตุผลที่เกี่ยวกับโครงการโดยเป็นรูปแบบที่สามารถพบเห็นได้บ่อย และอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบตามสภาพปัญหาและประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่

๓.๑) การประชุมในระดับชุมชน (community meeting) โดยมีการจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ ซึ่งเจ้าของโครงการจะส่งตัวแทนเข้าร่วมอธิบาย ให้ที่ประชุมทราบรายละเอียดของโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น แล้วจึงเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ อย่างไม่จำกัดเรื่องเฉพาะจุดในระดับชุมชนย่อย ๆ แต่ละชุมชนก่อนแล้วจึงจัดรวมหลาย ๆ ชุมชนอีกครั้งหนึ่ง

๓.๒) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (technical hearing) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อเกิดมีข้อโต้แย้งทางเทคนิคโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายซักถาม และให้ความ เห็นต่อรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผลการประชุมต้องมีการนำเสนอต่อสาธารณะและผู้เข้าร่วมประชุมด้วย

๓.๓) การประชุมประชาพิจารณ์ (Public hearing) ในรูปแบบนี้มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนและเป็นเวทีการเสนอข้อมูลจากทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายเจ้าของโครงการและผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยมีบรรยากาศในการประชุมที่เปิดกว้าง ซึ่งเจ้าของโครงการจะต้องเปิดเผยข้อมูล โดยไม่ปิดบังมีหลักเกณฑ์และประเด็นพิจารณาที่ชัดเจนและแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบร่วมกันซึ่งรูปแบบการ

^{๒๐} โคเฮน และ ออฟโฮฟ, อังโน จูตามาศ ศรีสิริพรพันธ์ , “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดเชิงเตรา”, **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๘.

ประชุมควรมีลักษณะไม่เป็นทางการมากนัก อาจใช้เวลาประชุมหลายวันก็ได้และไม่จำเป็นต้องจัดครั้งเดียวหรือสถานที่เดียวตลอดไปทั้งนี้สามารถปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมได้

๔) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ซึ่งจะเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจดำเนินการให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ เลือกตัวแทนไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ประชาชนจะเป็นผู้มอบหมายขึ้นการตัดสินใจเพียงใด ขึ้นอยู่กับน้ำหนักของตัวแทนในคณะกรรมการชุดนั้น ๆ

๕) การใช้กลไกทางกฎหมาย ซึ่งเป็นการเรียกร้องสิทธิของตน จากการไม่ได้รับความเป็นธรรมมักใช้ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการทางอื่นได้ โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเป็นหลัก ซึ่งอาจเกิดความยืดเยื้อต่อการดำเนินโครงการหรือยุติโครงการอย่างไรก็ดีในบางกรณีประชาชนอาจไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการฟ้องร้อง เพราะนอกจากจะเสียเวลาแล้ว ยังมีภาระค่าใช้จ่ายและภาระในการติดตามหาข้อมูล^{๒๑}

จุฬามาศ ศรีศิริพรพันธ์ การมีส่วนร่วมประชาชนจะต้องเข้าร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ คือ

๑) การมีส่วนร่วมในการค้นหาและสาเหตุของประชาชน เนื่องมาจากเหตุผลพื้นฐานคือ ชาวชนบทประสบปัญหาย่อมรู้ปัญหาของตนเองได้ดีที่สุด

๒)การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการของกิจกรรมเพื่อจะแก้ปัญหาซึ่งปัญหาเหล่านั้นผู้ที่เลือกแนวทางในการพัฒนา ควรเป็นประชาชนในชุมชนนั้นเอง ไม่ใช่บุคคลภายนอก เพื่อให้เกิดเหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากรกับศักยภาพในการพัฒนาชุมชนนั้น

๓) การมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านแรงงาน การรวมแรงประกอบกิจกรรม ที่จะทำให้ประชาชนมีความผูกพันกันมากขึ้น และก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนบำรุงรักษา ให้ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์และมีประโยชน์

๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เพื่อค้นคว้าหาข้อดีและข้อบกพร่องเกิดจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งได้นำมาเป็นบทเรียนในการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป^{๒๒}

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect participation) โดยผ่านองค์ผู้แทนของประชาชน (Representative

^{๒๑} สุทิน บุญญาธิการและคณะ, อ่างใน อนุชา เทียมพูล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว” , รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), ๒๕๔๘.

^{๒๒} จุฬามาศ ศรีศิริพรพันธ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดเชิงเทนา ”,ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๘.

organization) เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการชุมชน โดยมีการรับฟังข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และแนวทางในการพัฒนา เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดทำแผนในการพัฒนา^{๒๓}

ปธาน สุวรรณมงคล กล่าวว่าชุมชนควรมีขอบเขตของการมีส่วนร่วม ๔ ลักษณะได้แก่

๑. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
๒. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน
๓. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ
๔. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล

โดยมีลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้แก่

๑. การมีส่วนร่วมเกิดจากเบื้องบน หรือเบื้องล่าง
๒. แรงจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วม (สมัครใจหรือบังคับ)
๓. ช่องทางการมีส่วนร่วม ได้แก่
 - ๑) โดยตรงหรือโดยอ้อม
 - ๒) ปัจเจกชนหรือกลุ่ม
 - ๓) ทางการหรือไม่ทางการ^{๒๔}

ปิยะนุช เงินคล้าย ได้แบ่งการมีส่วนร่วมเป็น ๓ ลักษณะ คือ

- ๑) การมีส่วนร่วมโดยความสมัครใจ และปราศจากการสนับสนุนจากภายนอกเป็นการมีส่วนร่วมแบบอุดมคติ
- ๒) การมีส่วนร่วมโดยคนภายนอก พบมากในประเทศกำลังพัฒนาโดยรัฐบาลมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการริเริ่มให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ๓) การมีส่วนร่วมโดยการบังคับ แบบนี้ไม่ต่างจากแบบที่ ๒ มากนักในแง่ผลลัพธ์ออกมาทันที^{๒๕}

นำชัย ทนผล ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ ๓ ประการ คือ

- ๑) การปรากฏตัว (Presence) หมายถึง การเข้าร่วมในโครงการที่องค์การสถาบันหรือหน่วยงานจัดให้ การมีส่วนร่วมจึงมีความหมายเพียงการปรากฏตัวหรือเข้าร่วมในโครงการนั้นๆซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและองค์ประกอบทางสังคมอื่นๆ
- ๒) การเกี่ยวข้อง (Involvement) หมายถึง การมีส่วนร่วมในโครงการอย่างแข็งขันของผู้เข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการที่ เหมาะสมกับตนและการนำไปใช้โดยเน้นที่ ตัวผู้เข้าร่วมไม่เน้นสถาบัน องค์การ

^{๒๓} นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๘๖.

^{๒๔} ปธาน สุวรรณมงคล, หลักสูตร การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง, รุ่นที่ ๔ เอกสารบรรยายภาพรวมกลุ่มวิชา กลุ่มวิชาที่ ๕ การพัฒนาการเมืองไทย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘), (อัดสำเนา).

^{๒๕} ปิยะนุช เงินคล้าย, “ภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชน การศึกษาวิจัยปัจจัยและผลกระทบนโยบายสาธารณสุขมูลฐานในเขต ๑ ของสาธารณสุข”, วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๓๖.

๓) การควบคุม (Control) หมายถึง การมีบุคคลหรือกลุ่มผู้เข้าร่วมเป็นผู้กำหนด หรือควบคุมกระบวนการศึกษาเอง เช่น ควบคุมองค์ประกอบ (เนื้อหา เป้าหมาย ผลที่ต้องการ) และควบคุมกระบวนการเรียนรู้ (จะเรียนอย่างไร)^{๒๖}

สรุปได้ว่า ความจำเป็นในลักษณะของการมีส่วนร่วม พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมเริ่มจากการตัดสินใจการดำเนินกิจกรรม การรับผลประโยชน์ การสนับสนุนด้านทรัพยากร ด้านการบริหารรวมทั้งการร่วมแรงร่วมใจ ตัดสินใจในกิจกรรมการติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นการควบคุมการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดอีกทั้งเป็นการแสดงถึงปรับตัวในการมีส่วนร่วม

๒.๑.๔ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมจะแบ่งเป็นหลายขั้นตอนแตกต่างกัน ตามแต่วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

โคเฮน และ อัฟฮ็อฟ (Cohen and up Hoff) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ ยังแบ่งย่อยออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

๑.๑ การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

๑.๒ การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

๑.๓ การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่นกลุ่มสตรีหรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจในองค์กร

๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น ๓ ส่วน คือ

๒.๑ การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้ความรู้ความเต็มใจ

๒.๒ การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรมผู้ที่

^{๒๖} นำชัย หนูผล , หลักการและยุทธวิธีการพัฒนาชุมชน , (เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, ๒๕๓๑), หน้า ๓๑.

เข้าปฏิบัติในโครงการหรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

๒.๓ การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

๓. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น ๓ ส่วนคือ

๓.๑ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Material Benefits) ได้แก่การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

๓.๒ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ใน ด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานศึกษา หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิตการเกิดระบบน้ำประปา

๓.๓ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self-Esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of Efficacy)

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึงการมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่ จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไรบ้างกรณี แม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังงานความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป^{๒๗}

อรพินท์ สุทธิพันธ์ ได้กล่าวตรงกันว่าขั้นตอนการมีส่วนร่วมมีอยู่ ๕ ขั้นตอน คือ

๑. การมีส่วนร่วมคิด คือ ร่วมประชุมปรึกษาหารือในปัญหาและ การกำหนดกิจกรรมวิธีการดำเนินงานเพื่อให้กิจกรรมได้ผลตามวัตถุประสงค์

๒. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ คือ เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือ ต้องร่วมการตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด

๓. การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามกิจกรรม คือ เข้าร่วมในกิจกรรมตามวิถีทางและแนวทางให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

๔. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ ร่วมในการรับผลประโยชน์อันเกิดจากผลของกิจกรรมหรือการดำเนินงานของสมาชิกเอง

^{๒๗} โคเฮน และ ฮอฟฟ์ (Cohen and up Hoff), อังใน นันทวัฒน์ บรมานันท์, การบริการสาธารณะในระบบกฎหมายปกครองของฝรั่งเศส, (กรุงเทพมหานคร : สำนักนิติธรรม, ๒๕๔๑), หน้า ๕๙.

๕. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ ร่วมในการประเมินผลการทำงานของกลุ่ม และ ประเมินสถานการณ์ภายนอกด้วย^{๒๘}

แนว โสทธิพันธ์ ได้กำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในกิจกรรมการ พัฒนาชุมชน คือ

๑. การมีส่วนร่วมคิด
๒. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ
๓. การมีส่วนร่วมปฏิบัติการตามโครงการ
๔. การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล^{๒๙}

๒.๓.๕ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่ เกี่ยวข้องร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและร่วม กระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนาโดยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

นวนน้อย ตรีรัตน์ และคณะ ได้ศึกษาถึงระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความ แตกต่างกันในหลายระดับและหลายเงื่อนไข ดังนี้

- ๑) ระดับเป็นฝ่ายรุก / ปฏิกริยาตอบโต้
- ๒) ระดับลงสมัครรับเลือกตั้ง
- ๓) ระดับการขอเอกสารต่างๆ
- ๔) ระดับการตรวจสอบผลงาน อบต. อย่างเป็นรูปธรรม
- ๕) ระดับการประชุมเสนอแผนผ่านประชาคมหมู่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน
- ๖) ระดับการตรวจสอบในลักษณะที่เป็นกรรมการตรวจรับงาน/กรรมการเปิดของ^{๓๐}

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น ๕ ระดับ คือ

- ๑) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน / ครอบครัว / ชุมชน ของตน
- ๒) การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เช่นการร่วมรับรู้ข้อมูลของตนจากแพทย์เพื่อจะ เป็นแนวทางตัดสินใจให้ดีขึ้น เพราะสิ่งที่แพทย์รู้เกี่ยวกับตนนั้น ตนเองอาจไม่รู้

^{๒๘} อรพันธ์ สุทธิพันธ์, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในกิจกรรม เพื่อเพิ่มพูนรายได้”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), ๒๕๓๓.

^{๒๙} แนว โสทธิพันธ์, “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชนบท : ศึกษา กรณีในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), ๒๕๓๔.

^{๓๐} นวนน้อย ตรีรัตน์ และคนอื่นๆ, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมดาเพรส จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๓๙๗-๓๙๘.

๓) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (co-decision) โดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงการที่ตนจะมีส่วนได้เสียด้วย โดยแบ่งเป็น ๓ กรณีแล้วแต่กิจกรรมนั้นตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้

๓.๑) ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ เช่น ก่อนเริ่มที่โครงการจะตัดสินใจว่าโครงการควรทำขนาดใด ทำกิจกรรมอะไรบ้าง เป็นต้นผู้อื่นมีส่วนร่วมด้วยน้อย

๓.๒) ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ เช่น เมื่อเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันและจะตัดสินใจว่าจะเริ่มโครงการนั้นหรือไม่

๓.๓) ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ เช่น เมื่อเป็นผู้รับประโยชน์จากน้ำที่ได้รับจากอ่างน้ำ กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์ควรเป็นผู้มีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

๔) การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงาน เช่น ร่วมสร้างถนนในชนบท

๕) การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือไม่ มีโอกาสร่วมทำแต่ มีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านอื่นๆ^{๓๑)}

๒.๓.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ ผู้วิจัยได้รวบรวมทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมซึ่งมีนักวิชาการต่างได้นำเสนอไว้ดังนี้

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมี ๕ ทฤษฎี ซึ่ง อคิน รพีพัฒน์ ได้สรุปไว้ดังนี้

๑. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion)

มาสโลว์ (Maslow) กล่าวว่า การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการ เกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงานและถ้าจะให้ เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม

โดยเฉพาะในเรื่อง ความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่าลำดับขั้น ความต้องการ (hierarchy of needs) คือ ความต้องการของคนจะเป็นไปตามลำดับจาก น้อยไปมาก มีทั้งหมด ๕ ระดับ ดังนี้

๑.๑ ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (physiological needs) เป็นความต้องการ ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (survival needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านอาหาร ยา เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

๑.๒ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูก ขโมย ทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

๑.๓ ความต้องการทางด้านสังคม (social needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

๑.๔ ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (self-esteem needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการ ด้านนี้

^{๓๑)} นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง, (เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๗-๑๘.

เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเองในเรื่องความสามารถ และความสำคัญของบุคคล

๑.๕ ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (self-actualization needs) เป็นความต้องการในระบบสูงสุด ที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิด ของตนเองเพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการ พิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด^{๓๒}

๒. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale)

คนเรามีความต้องการทางกายและใจถ้าคนมีขวัญดีพอ ผลของการทำงานจะสูง ตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็ต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทาง จิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาัดเอาเปรียบ การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะ เกิดสำนึกในความรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคล และขวัญของกลุ่ม ดังนั้น จะเป็นไปได้ว่าขวัญของคนเราโดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

๓. ทฤษฎีสร้างความรู้รักชาตินิยม (Nationalism)

ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าสู่การมีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้รักชาตินิยมให้ เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือ เน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดี ผูกพันต่อ ท้องถิ่น^{๓๓}

๔. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership)

การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (positive leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (dynamic leader) และผู้นำไม่มีกิจ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (negative leader) ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดี ย่อมจะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

๕. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and Method)

การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ย่ายเพราะใช้กฎหมายระเบียบ แบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของ ความร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุดในเรื่องการใช้บริหาร เพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นของรัฐ

^{๓๒} Maslow อ้างใน อคิน รพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๗-๘.

^{๓๓} ยุพาพร รูปงาม, “การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณในการปฏิรูป ระบบราชการ”, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๔๕.

เพราะการใช้ระบบบริหาร เป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มความคาดหวังผลประโยชน์^{๓๔}

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทวีป คงเทียน ได้รวบรวมทฤษฎีที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้ให้ไว้ ดังนี้^{๓๕}

๑) ทฤษฎีกระบวนการติดต่อสื่อสาร (Communication Process)

โรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (Roger & Shoemaker) ได้สรุปขั้นตอนของการรับวิทยาการสมัยใหม่ ๕ ขั้นตอนดังนี้

๑.๑) ขั้นการรับรู้ (Awareness Stage) หมายความว่า บุคคลได้กระทบกับวิทยาการใหม่ ๆ เป็นครั้งแรกแต่ยังขาดความรู้อย่างแจ่มแจ้งในวิทยาการใหม่นั้น ยังขาดข่าวสารเพิ่มเติม

๑.๒) ขั้นความสนใจ (Interest Stage) หมายความว่า บุคคลเริ่มสนใจในความรู้ใหม่ ๆ และพยายามแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

นอกจากขั้นตอนการยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ แล้ว Roger ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการยอมรับไว้ ดังนี้

๑) แบบของการตัดสินใจยอมรับวิทยาการใหม่ (The Type of Innovation Decision)

๒) ช่องทางของการสื่อสารที่ใช้เป็นตัวแพร่กระจายวิทยาการใหม่ (The Nature of Communication Channels)

๓) ลักษณะธรรมชาติของระบบสังคม

๔) ความเพียรพยายามของผู้ในการเปลี่ยนแปลงในการแพร่กระจายวิทยาการใหม่ที่มีผลต่ออัตราการยอมรับ (The Extent of Change Promotion Efforts)

สำหรับกระบวนการสื่อสารความรู้ Roger ได้กล่าวว่า ประกอบด้วยข่าวสาร ผู้ส่งข่าวสาร ผู้ส่งข่าวสารช่องทางการสื่อสาร และผู้รับข่าวสาร ส่วนช่องทางการสื่อสารมี ๒ ลักษณะได้แก่

๑) ช่องทางสื่อสารมวลชน (Mass Media Channel) เป็นวิธีถ่ายทอดข่าวสารผ่านทางสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

๒) ช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channel) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคล

๑.๓) ขั้นการชั่งใจ (Evaluation Stage) หมายความว่า บุคคลคิดทบทวนไตร่ตรองถึงผลเสียของความรู้ใหม่อยู่ในใจ

๑.๔) ขั้นการทดลอง (Trial Stage) หมายความว่า บุคคลนำความรู้ใหม่ไปทดลองปฏิบัติโดยเริ่มจากขนาดเล็ก ๆ เพื่อดูผลการตัดสินใจยอมรับ

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐-๑๑.

^{๓๕} ทวีป คงเทียน, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารองค์การส่วนตำบลเป็ริง อำเภอบางบ่อจังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), ๒๕๔๘.

๑.๕) ขั้นการยอมรับ (Adoption Stage) เป็นขั้นตอนการตกลงใจที่จะนำวิทยาการใหม่ ๆ ไปปฏิบัติต่อไปอย่างเต็มที่

จ้านง์ อติวัฒน์สิทธิ์ ได้กล่าวว่าพฤติกรรมที่ บุคคลแสดงออกต่อกันหรือปฏิสัมพันธ์ในสังคมนั้นไม่ว่าในระดับบุคคลหรือระดับกลุ่มเราจะเห็นว่ามียุ่ ๕ รูปแบบใหญ่ๆ คือความร่วมมือ การแข่งขัน ความขัดแย้ง การประนีประนอม และกลืนกลาย ซึ่งทั้ง ๕ รูปแบบนี้อาจเกิดจากความสัมพันธ์โดยตรงหรือโดยอ้อม^{๓๖}

รีดเดอร์ วิลเลียม วี. (Reeder William W.) ได้อธิบายถึง ปัจจัยหรือสาเหตุที่มีผลต่อการกระทำทางสังคมไว้ดังนี้

๑. สถานการณ์การกระทำของสังคม จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมซึ่งแต่ละคนก็มีเหตุผลแต่ละอย่างในการตัดสินใจในการกระทำ

๒. บุคคลหรือองค์การ จะตัดสินใจหรือแสดงการกระทำ ฐานพื้นฐานของกลุ่มเหตุผลซึ่งตัดสินใจเองได้ว่ามั่นคงหรือไม่ หรือตรงปัญหาและสถานการณ์นั้นๆ

๓. เหตุผลบางประการอาจสนับสนุนการตัดสินใจ และเหตุผลบางประการอาจต่อต้านการตัดสินใจ

๔. เหตุผลนั้นผู้ตัดสินใจให้น้ำหนักที่ แตกต่างกัน การเลือกเหตุผลหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

๕. เหตุผลในการตัดสินใจนั้นมีไ้มาจากเหตุผลใดเหตุผลหนึ่ง

๖. การตัดสินใจของกลุ่มเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้นๆ จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในทุกโอกาส

๗. กลุ่มของปัจจัยหรือเหตุผลที่มีอิทธิพลต่อการกระทำทางสังคมนั้นย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลง

๘. สำหรับกรณีเฉพาะอย่างภายใต้การกระทำทางสังคมจะมีบ่อยครั้งที่ทางเลือกสองหรือสามทาง เพื่อที่จะต้องสนองต่อสถานการณ์นั้นๆ

๙. ผู้กระทำหรือผู้ตัดสินใจอาจเลือกทางใดทางหนึ่ง

๑๐. เหตุผลที่จะตัดสินใจสามารถที่จะมองเห็นได้จากทางเลือกที่ถูกต้องแล้ว^{๓๗}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการที่ ประชาชนเกิดความรู้สึกและความต้องการเป็นเจ้าของร่วมกันมีความเป็นอิสระ มีอำนาจในการตัดสินใจ มีกิจกรรมร่วมกันสามารถจัดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาได้ด้วยตนเองรวมพลังสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสามารถขยายเครือข่ายในเขตพื้นที่ต่างๆ เป็นต้น

^{๓๖} จ้านง์ อติวัฒน์สิทธิ์, สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๘.

^{๓๗} Reeder William W, Some Aspects of the Informal Social Participation of Form Families in New York State Cornell University, (Unpublished : Dissertation, 1974), pp. 39 - 50.

๒.๔ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

ขณะที่โลกกำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระแสการพัฒนาก็เกิดขึ้นตามมาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งการพัฒนามาเป็นตัวชี้วัดความเจริญทางด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะเห็นได้จากการที่ทั่วโลกพร้อมใจกันแบ่งประเภทของประเทศออกเป็น ๓ ประเภท คือ ประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศกำลังพัฒนา และประเทศที่ด้อยการพัฒนา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความหมายของการพัฒนา ดังนี้

การพัฒนา ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ คือ การพัฒนาจะต้องมีลักษณะของการได้ประโยชน์ร่วมกัน สร้างความรู้รักสามัคคี และการร่วมมือร่วมใจซึ่งกันและกันเป็นประโยชน์กับประชาชนมุ่งไปสู่วิถีพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainability) การพัฒนานั้นต้องทำให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ร่วมกัน จึงจะถือได้ว่าเป็นความสำเร็จ และก่อให้เกิดความร่วมมือ^{๓๘}

การพัฒนา ตามความหมายจากรูปศัพท์ที่ปรากฏในพจนานุกรม หมายถึง ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโต งอกงามและมากขึ้น และการเปลี่ยนแปลงทีละเล็กละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่ขยายตัวขึ้น^{๓๙}

การพัฒนา ความหมายโดยทั่วไป คือ การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ หรือ การทำให้ดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่ดีกว่าอย่างเป็นระบบ

การพัฒนา ความหมายทางด้านการวางแผน คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเตรียมการของมนุษย์ไว้ล่วงหน้า ในลักษณะของแผนงานหรือโครงการ แล้วบริหารจัดการให้เป็นไปตามแผนและโครงการ จนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้^{๔๐}

กล่าวโดยสรุป การพัฒนา คือ กระบวนการที่ต่อเนื่อง (Continuing process) ดังนั้น การพัฒนาจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับลำดับ/ขั้นตอน (Stages) และความเชื่อมโยง (Relation or Linkage) แนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาจึงปรากฏชัดเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มการพัฒนาว่าดำเนินการไปตามลำดับหรือขั้นตอนจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งโดยต้องสร้างความพร้อมด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และกลุ่มการพัฒนาที่เกิดขึ้นได้โดยการกระตุ้นหรือชักนำ โดยปัจจัยในการพัฒนาเช่น การสะสมทุน การค้าต่างประเทศ เป็นต้น โดยมีความเชื่อว่าความพร้อมนั้นสร้างได้ เพื่อให้สอดคล้องกับการสะสมทุนหรือการค้าระหว่างประเทศ บนความเชื่อดังกล่าวมักจะเกิดการพัฒนาแบบ “ก้าวกระโดด” เพราะประชาชนไม่สามารถสร้างความพร้อมตามแบบอย่างของนักพัฒนาและนักพัฒนามิได้สามารถปรับตนเองให้มีความพร้อมที่จะสอดคล้องกับความพร้อมของประชาชนทำให้เกิดช่องว่างและ

^{๓๘} “แนวคิดการพัฒนา”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา :

<http://www.swu.ac.th/mgal/book4/b4c5.html>, [๑๑ ต.ค. ๕๖].

^{๓๙} พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. ๒๕๓๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด), หน้า ๑๙๒.

^{๔๐} พันดา เลิศจินดา, [ออนไลน์], ทฤษฎีการพัฒนา, แหล่งที่มา :

<http://gotoknow.org/blog/pundalert2/38388>, [๑๔ ต.ค. ๕๖].

ปัญหาได้สำหรับการพัฒนาชุมชน (Community Development) เป็นกระบวนการซึ่งดำเนินไปโดยการประสานความพยายามของประชาชนและเจ้าหน้าที่เข้าด้วยกัน เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนให้ดีขึ้น เพื่อผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชาติและสามารถช่วยให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าต่อไป องค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชนคือ การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนเองเพื่อที่จะปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยเขาจะต้องพึ่งตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และควรจะต้องเป็นความริเริ่มของเขาเองด้วย และการจัดให้มีบริการทางเทคนิคและบริการอื่นๆในทางที่จะเร่งเร้าให้เกิดความริเริ่ม การช่วยตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การพัฒนาที่ยึดเอาหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นหลักการที่ใช้ในงานพัฒนาชุมชนมานานแต่แนวคิดหลักการนี้ได้ถูกกระแสแห่งความคิดการพัฒนาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะกระแสความคิดที่มุ่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักเข้ามาบดบังจนละเลยการพัฒนาที่ยึดเอามนุษย์เป็นจุดกลางไป

การพัฒนาในแนวทางใหม่ที่ถูกต้องนั้นจะต้องถือประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยประชาชนต้องได้รับความรู้ มีความสำนึกในความเจริญก้าวหน้าที่จะเกิดขึ้น ประชาชนต้องมีอำนาจในการตัดสินใจที่จะเลือกการพัฒนาที่สนับสนุนและเกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตของตนเอง และการพัฒนาจะต้องเป็นการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ จิตใจ สังคมและวัฒนธรรม โดยให้ประชาชนได้ใช้ศักยภาพที่ตนมีอยู่ในการร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นไปสู่เป้าหมายที่ประชาชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นร่วมกันวางไว้ การพัฒนาอย่างนี้เรียกว่า “การพัฒนาที่ครบวงจร” ซึ่งจะนำท้องถิ่น ไปสู่ความยั่งยืนและมั่นคงต่อไป

๒.๕ แนวคิด ความสำคัญ และกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐก็คือ กระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อันเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม หรือประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ทั้งยังเป็นการสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนอีกด้วย

๒.๕.๑ ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์

๑) แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพราะการกำหนดแผนยุทธศาสตร์นั้นให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

๒) แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยให้หน่วยงานในภาครัฐ ทรชนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความล้มเหลวล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ขององค์การ

๓) แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management, NPM) ที่ให้ความสำคัญการปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐทั้ง ระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยในประเทศไทยเรียกว่า การ

ปฏิรูประบบราชการ อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐก็ยังต้องดำเนินงานตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งเป็นกระแสหลักในการบริหารรัฐกิจปัจจุบัน

๔) แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยยกระดับระบบการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-based Budgeting)

๕) แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยในการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการวินิจฉัยวิเคราะห์ วางแผน และนำเสนอทางเลือกในการบริหารจัดการแบบใหม่ ๆ ที่หลุดพ้นจากกรอบพันธนาการทางความคิด อันเกี่ยวข้องกับระเบียบปฏิบัติราชการที่ล้าสมัยและไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน

๖) แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย ในแง่ของการมีส่วนร่วม (Participation) และการกระจายอำนาจ (Decentralization)^{๔๑}

๒.๕.๒ กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์ หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ขององค์การ (Corporate Goal) แผนยุทธศาสตร์ที่ดีนั้น จะต้องถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์การ อันเป็นผลผลิตทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์การที่ได้ทำงานร่วมกันหรือจะทำงานร่วมกัน โดยวิสัยทัศน์นี้เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่องค์การประสงค์จะไปให้ถึง และวิสัยทัศน์นี้มีการแปลงออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรม และสามารถวัดได้ ทั้งนี้้องค์การสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการประเมินผลงานประจำปีงบประมาณ ยิ่งไปกว่านั้น้องค์การยังสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้อีกด้วย

สำหรับกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์นั้น มีขั้นตอนดังนี้

๑. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย

- (๑) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) และ
- (๒) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment)

๒. การจัดวางทิศทางขององค์การ ซึ่งประกอบด้วย

- (๑) การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)
- (๒) การกำหนดภารกิจ (Mission)
- (๓) การกำหนดเป้าประสงค์ขององค์การ (Corporate Goal)
- (๔) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives)

^{๔๑} จักษ์วัชร ศิริวรรณ (ดร.), “ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ”, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/437659>. [๑๐ ต.ค. ๕๖].

(๕) การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์การ (Organization's Key Performance Indicators, KPIs)

(๖) การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy)

๓. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เป็นการดำเนินการเพื่อให้ยุทธศาสตร์ที่ได้ถูกกำหนดขึ้น มีความเป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง อันจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าประสงค์ขององค์การ โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์นั้น ประกอบด้วย

(๑) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามขององค์การ หรือที่มักนิยมเรียกกันว่า การทำสวอท-อนาไลซิส (SWOT Analysis) อันประกอบไปด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness) การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และการวิเคราะห์ภัยคุกคาม (Threats) ขององค์การ

(๒) การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์

(๓) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์พร้อมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุน

(๔) การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์การและระดับหน่วยงาน (Strategic Plan's KPIs)

(๕) กำหนดยุทธวิธี (Tactics) หรือแผนงานในการปฏิบัติ

(๖) การกำหนดเป้าหมาย (Targets) ของแต่ละกิจกรรม (Activities) พร้อมทั้งดัชนีชี้วัดผลงานระดับแผนปฏิบัติการ (Action Plan's KPIs)

สรุปได้ว่า แผนยุทธศาสตร์ คือการกำหนดรูปแบบขององค์กรเพื่อจะได้ทำให้องค์กรได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ผลิตทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์กรที่ได้ทำงานร่วมกันหรือจะทำงานร่วมกัน โดยกำหนดวิสัยทัศน์เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่องค์กรประสงค์จะไปให้ถึง และวิสัยทัศน์นี้มีการแปลงออกมาเป็นวัตถุประสงค์ ที่เป็นรูปธรรม และสามารถวัดได้

๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผน และการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ บทบาทอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการปรับเปลี่ยนในสาระสำคัญของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงาน การเงินและการคลัง และอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ^{๔๒}

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้มืองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น

^{๔๒}รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑๒.

ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระมากขึ้นนอกจากกฎหมายทั้งสองฉบับแล้ว ยังมีกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง เช่น

๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

๒. พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

๓. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ ทำให้เห็นได้ชัดว่า มีการกำหนดตัวบทกฎหมายและกลไกทางกฎหมายเพื่อให้การกระจายอำนาจ เป็นไปอย่างโปร่งใสและสามารถถูกตรวจสอบจากประชาชน และองค์กรต่างๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ตั้งนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคหลังรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ประกาศใช้ จึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังขยายบทบาทหน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร และการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นแต่เนื่องจากพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ กำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๐ ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕ ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จึงมีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรรายได้ทั้งที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง และรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวโดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนดมีการควบคุมติดตามวัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผนงาน และโครงการนั้นจะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใสและพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและประชาชน^{๔๓}

๒.๖.๑ พุทธวิธีในการวางแผน

เมื่อว่าตามคานียามและหน้าที่ของนักบริหาร เราต้องยอมรับว่า หลังจากตรัสรู้ในวันเพ็ญกลางเดือน ๖ ซึ่งเป็นวันวิสาขบูชา พระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ตามลำพังพระองค์ เดียว ในขั้นนี้ยังไม่มีการบริหารในพระพุทธศาสนา การบริหารเกิดขึ้น เมื่อมีสมาชิกใหม่เข้ามาในพระพุทธศาสนา เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นหลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้ได้ ๒ เดือน นั่นคือ เมื่อพระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนาแก่พระปัญจวัคคีย์ในวันอาสาฬหบูชา ท่านอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมแล้วขอบวชเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าทรงประทานการอุปสมบทแก่ท่านอัญญาโกณฑัญญะ

^{๔๓} “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒”, (ออนไลน์), แหล่งที่ :[http://www.thailocaladmin.go.th/servlet/LawServlet.\[๑๓ ต.ค.๕๖\]](http://www.thailocaladmin.go.th/servlet/LawServlet.[๑๓ ต.ค.๕๖]).

ด้วยพุทธดำรัสว่า “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด” เราจะเห็นได้ว่าในพุทธดำรัสนี้ มีการกล่าว ถึงวัตถุประสงค์ของการอุปสมบทไว้ชัดเจนว่า “เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์ โดยชอบเถิด” นั้นหมายถึงว่า มีการกำหนดวัตถุประสงค์ส่วนตัวเพื่อให้สมาชิกใหม่ได้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน พระพุทธเจ้าทรงประสงค์ ให้ผู้เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาอยู่เป้าหมายเดียวกัน คือ มุ่งปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นทุกข์ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในโอกาสอื่นว่า พรหมจรรย์ (การบวช) นี้ไม่ได้มีไว้สำหรับแสวงหาลาภ สักการะและคำสรรเสริญ ไม่ได้มีไว้เพียงเพื่อศีล สมาธิ และปัญญาเท่านั้น แต่มี ไว้เพื่อเจริญวิมุตติหรือความหลุดพ้นแห่งจิต^{๔๔}

ในพุทธวิธีเกี่ยวกับวางแผนนี้ สิ่งที่สำคัญมากคือผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ พระพุทธเจ้าตรัสว่าผู้บริหารต้องมีจักขุมา แปลว่า มีสายตาที่ยาวไกลคือมองการณ์ไกล^{๔๕}

วิสัยทัศน์ช่วยให้ผู้บริหารสามารถวาดภาพจุดหมายปลายทางได้ชัดเจนและใช้สื่อสารให้สมาชิกภายในองค์กรยอมรับและดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางนั้นองค์กรทั้งหมดก็จะถูกขับเคลื่อนไปด้วยวิสัยทัศน์นี้ พระพุทธเจ้าทรงกำหนดจุดหมายปลายทางในพระพุทธศาสนาไว้ว่า การประพฤติปฏิบัติธรรมทุกอย่างมีเป้าหมายสูงสุดที่จุดเดียวคือวิมุตติ (ความหลุด พ้นทุกข์) ดังพุทธพจน์ที่ว่า “เปรียบเหมือนมหาสมุทรมีรสเดียวคือรสเค็ม ฉะนั้นใด ธรรมวินัยนี้ก็มีรสเดียวคือวิมุตติรส ฉะนั้น”^{๔๖} การถือเอาความหลุดพ้นทุกข์เป็นวัตถุประสงค์ส่วนตัวสำหรับสมาชิกทุกคนในพระพุทธศาสนานี้ใช้ได้กับผู้ยังไม่บรรลุปะเป็นพระอรหันต์ แต่เมื่อ สมาชิกนั้นเป็นพระอรหันต์ได้เจริญวิมุตติ หลุดพ้นทุกข์แล้ว วัตถุประสงค์ของเขาก็เปลี่ยนไป นั่นคือแทนที่จะดำเนินชีวิตเพื่อความหลุดพ้นทุกข์ส่วนตัว พระอรหันต์จะดำเนินชีวิตเพื่อช่วยคนอื่นให้หลุดพ้นทุกข์ ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อพันพรรษาแรก มีภิกษุผู้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ๖๐ รูป พระพุทธเจ้า ทรงวางแผนเพื่อประกาศพระศาสนาแล้วส่งพระสาวกเหล่านั้นให้แยกย้ายกันไปในทิศทางต่าง ๆ ด้วยพระดำรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ แม้พวกเธอก็พ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ เธอทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทเวตาและมนุษย์ทั้งหลาย แต่อย่าไปทางเดียวกันสองรูป...แม้เราเองก็จะไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม ”^{๔๗} เนื่องจากพระสงฆ์มีจำนวนจำกัด พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญชาให้แต่ละรูปไปตามลำพังคนเดียว ส่วนพระองค์เองทรงเลือกไปประกาศธรรมแก่เจ้าลัทธิในแคว้นมคธ คือ ชฎิลสามพี่น้องที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม พระพุทธเจ้าทรงใช้เวลา ๒ เดือนปราบพยศชฎิลสามพี่น้องและบริวาร จนทำให้พวกเขาหันมาบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา จากนั้น ได้เสด็จไปเทศน์โปรดพระเจ้าพิมพิสารผู้เป็นพระราชแห่งแคว้นมคธ พระเจ้าพิมพิสารและประชาชนชาวมคธพอเห็นว่าชฎิลสามพี่น้อง ที่พวกตนนับถือได้ยอมเป็นสาวกของพระพุทธเจ้าแล้ว ก็คลายทิฐิมานะหันมาตั้งใจฟังธรรม ในที่สุดก็ได้ดวงตาเห็นธรรมและหันมานับถือพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าทรงใช้เวลาไม่นานนับจากวันตรัสรู้ ก็สามารถวางรากฐาน

^{๔๔} ม. ม. ๑๒/๓๕๒/๗๓๓.

^{๔๕} อง ตก. ๒๐/๔๕๙/๑๔๖.

^{๔๖} วิ.จุล. ๗/๔๖๒/๒๙๑.

^{๔๗} วิ.มहा. ๑/๓๒/๓๙.

พระพุทธศาสนาในแคว้นมคธ ซึ่งเป็นหนึ่งในแคว้นมหาอำนาจสมัยนั้น นี่เป็นผลจากการวางแผนประกาศพระศาสนาในเบื้องต้นของพระพุทธเจ้าถ้าพระพุทธเจ้าไม่ประสบความสำเร็จในการประกาศพระศาสนา โดยที่หาผู้บรรลธรรมตามอย่างพระพุทธองค์ไม่ได้สักคนเดียว พระพุทธเจ้าก็เป็นเพียงพระปัจเจกพุทธะ คือ ผู้ตรัสรู้เฉพาะตนที่ไม่สามารถสอนคนอื่นให้ตรัสรู้ตามได้ จึงไม่ใช้นักบริหาร แต่เพราะเหตุที่พระพุทธเจ้าทรงสามารถสอนให้คนอื่นตรัสรู้ตามได้พระองค์จึงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะผู้สามารถจัดตั้งองค์กรพระพุทธศาสนา และเป็นนักบริหารกิจการพระพุทธศาสนา

ในการวางแผนเพื่อประกาศพระศาสนาดังกล่าวนั้น พระพุทธเจ้าทรงกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับให้สมาชิกในองค์กรทุกคนถือปฏิบัติเป็นแบบเดียวกัน นั่นคือให้สมาชิกยึดความหลุดพ้นทุกข์ส่วนตัวหรือความหลุดพ้นทุกข์ของคนอื่นเป็นเป้าหมายของการดำเนินชีวิต การปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นทุกข์ส่วนตัวเรียกว่า อุตตหิตสมบัติ การปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นทุกข์ของคนอื่นเรียกว่า พรหิตปฏิบัติพระพุทธเจ้าทรงมีทั้งอุตตหิตสมบัติที่เกิดจากพระปัญญาคุณและพรหิตปฏิบัติที่เกิดจากพระกรุณาคุณ จึงทรงวางรากฐานในการประกาศพระศาสนาด้วยการแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ แก่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ รูป ในวันมาฆบูชา หลังจากตรัสรู้ได้ ๔ เดือนโอวาทปาฏิโมกข์ หมายถึง คำสอนที่เป็นหลักสำคัญในการเผยแผ่ในพระพุทธศาสนา ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่พระอรหันต์เพื่อให้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป ในโอวาทปาฏิโมกข์นี้ มีการกำหนดให้หนีพานหรือความหลุดพ้นทุกข์เป็นเป้าหมายสูงสุดในการปฏิบัติธรรม แนวทางปฏิบัติธรรมให้ยึดหลัก ๓ ประการ คือ ไม่ทำชั่วทั้งปวง ทำดีให้ถึงพร้อม และทำจิตใจให้ผ่องใส นอกจากนี้ยังกำหนดวิธีการประกาศพระพุทธศาสนาว่า ให้เผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยขันติหรือความอดทน ไม่ให้ใช้การว่าร้ายหรือการเช่นฆ่าประหารชีวิตเพื่อบีบบังคับให้คนหันมานับถือพระพุทธศาสนา^{๔๘}

ด้วยเหตุนี้ พระพุทธศาสนาจึงได้ชื่อว่าเป็นศาสนาแห่งสันติภาพจะเห็นได้ว่าการวางแผนเพื่อบริหารองค์กรของพระพุทธเจ้านั้นมีการใช้วิสัยทัศน์กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และพันธกิจขององค์กรคณะสงฆ์ไว้อย่างชัดเจน องค์กรพระพุทธศาสนาเจริญเติบโตขึ้นมาได้เพราะผลจากวิสัยทัศน์ของพระพุทธเจ้า

๒.๖.๒ ความหมายของการวางแผน

คุนทซ์, ดอนเนล และไวริช (Koontz, Donnell, and Wehrichm) การวางแผนเป็นการพิจารณาและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ปรารถนาเปรียบเสมือนเป็นสะพานเชื่อมโยง ระหว่างปัจจุบัน และอนาคตเป็นการคาดการณ์สิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ฉะนั้นการวางแผนจึงเป็นกระบวนการทางสติปัญญา ที่พิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติมีรากฐานการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ ความรู้ และการคาดคะเนอย่างใช้ดุลพินิจ^{๔๙}

เอลคอฟฟ์ (Ackoff, Russel) กล่าวว่า การวางแผน คือ บางสิ่งที่เราต้องกระทำก่อนที่จะมีการกระทำเกิดขึ้น และเป็นเรื่องของการตัดสินใจโดยอาศัยการทำนายล่วงหน้า การวางแผนเป็นสิ่งที่จำเป็นเมื่อสภาพในอนาคตที่เราต้องการนั้นเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่ต้องอาศัยองค์ประกอบ

^{๔๘} พ.ร.บ. ๒๕/๒๔/๓๙.

^{๔๙} Koontz, Harold, Cyril O'Donnell, and Heinz Wehrichm, **Management**, Auckland :McGraw-Hill,1984.

หลายๆ ด้านเป็นชุดหรือระบบหนึ่งของการตัดสินใจการวางแผนเป็นกระบวนการอันหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดสภาพอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ใดในอนาคตอันเป็นสิ่งที่เราต้องการ และเป็นสิ่งที่ไมคาดว่าจะเป็นจริงได้ถ้าไม่มีการกระทำ^{๕๐}

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการที่ช่วยการตัดสินใจเลือกสิ่งที่จะดำเนินการ และวิธีดำเนินการในอนาคต เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ภายใต้เงื่อนไข เวลา และทรัพยากรเป็นกลไกเพื่อตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร ใคร ทำ ทำเมื่อใด และที่ไหนที่ผู้เกี่ยวข้องเป็นระบบต่อเนื่องทำให้กระบวนการวางแผนเป็นไปอย่างมีระเบียบ^{๕๑}

อุทัย บุญประเสริฐ กล่าวว่า การวางแผนเป็นความพยายามขององค์กร และหน่วยงาน ในการกำหนดสิ่งที่ต้องปฏิบัติจัดทำในอนาคตเพื่อตอบสนองต่อภารกิจ ตอบสนองต่อปัญหา และความต้องการให้ได้ผลที่เหมาะสมมากที่สุดมีประสิทธิภาพมากที่สุดภายใต้ความจำกัดของทรัพยากร และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในอนาคตโดยมุ่งความสำเร็จและดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสำคัญจากความหมายข้างต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การวางแผน คือ ขบวนการตัดสินใจล่วงหน้าในอนาคตในการเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่จะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ใครเป็นผู้กระทำ โดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลา มีการเลือกวิธีการและแนวทางในการกำหนดโครงการและกิจกรรม^{๕๒}

๒.๖.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผน

การวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อใด และใครเป็นผู้กระทำ ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นการเชื่อมสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้เชื่อมต่อไปในอนาคตตามที่ต้องการ

ฟรีเมอนต์ อี .คาสต์ (Fremont E.Kast) และเจมส์ อี .โรเซนวิก (James E.Rosenzweig) ได้อธิบายว่า การวางแผนคือกระบวนการของการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร มีการเลือกวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น^{๕๓}

ฮาโรลด์คูนต์ (Harold Koontz) และซีริล โอดอนเนลล์ (Cyril O'Donnell) ได้อธิบายถึงการวางแผนว่า เป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อใด และใครเป็นผู้กระทำ ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นการเชื่อมสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้เชื่อมต่อไปในอนาคตตามที่ต้องการ^{๕๔}

^{๕๐} Ackoff, Russel, A Concept of Corporate Planning, New York : John Wiley & Sons, 1970.

^{๕๑} เจือจันทร์ จงสถิตอยู่, แนวคิด และวิธีการวางแผนศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : เจริญผล, ๒๕๔๗), หน้า ๕.

^{๕๒} อุทัย บุญประเสริฐ, การวางแผนการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : เอส.ดี.เพลส, ๒๕๔๔), หน้า ๒๗.

^{๕๓} Fremont E, Kast and James E, Rosenzweig, Organization and Management : A System Approach, (New York : McGraw-Hill Book Company, 1970), pp. 435-436.

^{๕๔} Harold Koohtz and Cyril O'Donnell, Principles of Management, New York : McGraw-Hill Book Company, 1968, p.81.

เอช.จี.ฮิกส์ (H.G.Hicks) ได้อธิบายว่า การวางแผนเป็นหน้าที่ทางการบริหารประการแรกที่จะต้องกระทำเพื่อกิจการใดก็ตามหนึ่งโดยเฉพาะ การที่จะวางแผนให้ได้ผลสำเร็จนั้น จะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากอดีต การตัดสินใจในปัจจุบันและการประเมินผลในอนาคตด้วย^{๕๕}

เอลเบิร์ต วอห์ลสแตเตอร์ (Elbert Wohlstetter) อธิบายว่าการวางแผน หมายถึงวิธีการที่จำเป็นของการทำให้การตัดสินใจก้าวหน้า และเป็นสิ่งที่จะต้องมียู่ก่อนกระทำ ทั้งนี้การวางแผนเพื่อที่จะตอบคำถาม ๒ ข้อดังต่อไปนี้คือ ๑) ความมุ่งหมายขององค์กรคืออะไร และ ๒) อะไรคือวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จของความมุ่งหมายนั้น ดังนั้น การวางแผนจึงเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องและต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ และสามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้^{๕๖}

ฟรีเมอนต์อี. คาสต์ (Fremont E. Kast) และเจมส์อี.โรเซนวิก (James E. Rosenzweig) ได้อธิบายว่า การวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกทางเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์หรือวิธีการกระทำ ซึ่งจะตอบคำถามต่อไปนี้ คือ

- ๑) จะทำอะไร (What : W1)
- ๒) ทำไมจึงต้องทำ (Why : W2)
- ๓) ใครบ้างที่จะเป็นผู้กระทำ (Who : W3)
- ๔) จะกระทำเมื่อใด (When : W4)
- ๕) จะกระทำที่ไหน (Where : W5)
- ๖) จะทำกันอย่างไร (How : H)^{๕๗}

จากคำอธิบายของนักวิชาการต่างประเทศ พอจะสรุปได้ว่า การวางแผนมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๗ ประการด้วยกันคือ

๑)การวางแผนเป็นกระบวนการ (Process) กระบวนการในที่นี้หมายถึงกิจกรรมที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งเกิดขึ้นในหน่วยเดียวกัน ซึ่งต้องการทั้งทรัพยากรและพลังงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมให้ดำเนินไปได้

๒)การจัดเตรียม (Preparing) การวางแผนเป็นการเตรียมกิจกรรมชุดหนึ่งของการตัดสินใจเพื่อให้ได้รับการอนุมัติและดำเนินการโดยองค์กรอื่นๆ

๓)การวางแผนเป็นการเตรียมการตัดสินใจชุดหนึ่ง (a set)การวางแผน หมายถึง การตัดสินใจประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สัมพันธ์กันเป็นระบบ

๔)การตัดสินใจเพื่อการกระทำ (decisions for action) การวางแผนเป็นการมุ่งสู่การกระทำเป็นสำคัญ โดยมีผลงานเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามมา เช่นการพัฒนาการบริหาร การพัฒนาการตัดสินใจ และการฝึกอบรมให้คนทำงานร่วมกัน เป็นต้น

^{๕๕}A.M.G. Hicks, **Management**, (New York :McGraw-Hill book Company, 1981), p.248.

^{๕๖}E.Wohlstetter, Quade, **Analysis for Military Decisions**, (Chicago : Rona McNally, 1964), pp.125-126.

^{๕๗}Fremont J.Lyden and Ernest G.Millie, **Planning, Programming Budgeting : A Systems Approach to Management** (Chicago : Markham Publishing company, 1971), pp.99-100.

๕) ในอนาคต (in the future)การวางแผนมีลักษณะที่สำคัญ คือ การมุ่งสู่อนาคต จึงมีการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต ภายใต้ความไม่แน่นอน และเงื่อนไขต่างๆ

๖) การมุ่งสู่การทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ (directed at achieving goals)การวางแผนจะไม่สามารถดำเนินการได้ถ้าขาดวัตถุประสงค์ เพราะวัตถุประสงค์เป็นตัวกำหนดทิศทาง จุดหมายปลายทางของการกระทำเป็นกระบวนการดังที่ได้กล่าวในข้อ ๑

๗) ใช้วิธีการที่ให้ผลงานสูง (by optimal means) ทั้งนี้การวางแผนจะต้องเลือกวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยพิจารณาจากตัวแปรทางด้านเวลา ลักษณะของข้อมูล ค่าใช้จ่าย ความแม่นยำ และความง่ายในการนำไปใช้ เพื่อให้สมาชิกในทีมงาน การวางแผน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การวางแผน (Planning) หมายถึงกระบวนการที่องค์กรหรือหน่วยงานดำเนินการเพื่อให้ได้ผลที่ต้องการในอนาคตโดยการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกวิธีทำงานที่ดีที่สุดมีประสิทธิภาพมากที่สุดให้บรรลุผลตามที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนดและเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดจนสามารถปรับปรุงแก้ไขได้อยู่เสมอ

๒.๖.๔ ความสำคัญของการวางแผน

เป็นที่ยอมรับกันว่าการวางแผนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ และจำเป็นสำหรับหน่วยงาน และผู้บริหารในฐานะที่เป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่ดีที่สุดอันจะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ การวางแผนมีความสำคัญดังต่อไปนี้

๑) เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะการวางแผนเป็นการจัดโอกาสทางด้านการจัดการให้ผู้วางแผนมีสายตาว้างไกลมองเหตุการณ์ต่างๆในอนาคตที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาและความต้องการของประชาชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรดังนั้นองค์กรจึงจำเป็นต้องเตรียมตัว และเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความผันผวนของสิ่งแวดล้อมอันได้แก่สภาวะเศรษฐกิจสังคม และการเมือง

๒) ทำให้เกิดการยอมรับแนวคิดใหม่ๆเข้ามาในองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากปรัชญาของการวางแผนยึดถือและยอมรับกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงไม่มีสิ่งใดอยู่อย่างนิรันดร์จึงทำให้มีการยอมรับแนวความคิดเชิงระบบเข้ามาใช้ในองค์กรยุคปัจจุบัน

๓) ทำให้การดำเนินการขององค์กรบรรลุเป้าหมายที่ปรารถนาทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นงานที่ต้องกระทำเป็นจุดเริ่มแรกของทุกฝ่ายในองค์กร ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันการดำเนินการเป็นไปด้วยความมั่นคงและมีความเจริญเติบโต

๔) เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อนเพราะการวางแผนทำให้มองเห็นภาพรวมขององค์กรที่ชัดเจน และยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบขององค์กรให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานมากยิ่งขึ้นเป็นการจำแนกงานแต่ละแผนกไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน

๕) ทำให้เกิดความแจ่มชัดในการดำเนินงานเนื่องจากการวางแผนเป็นการกระทำโดยอาศัยทฤษฎีหลักการ และงานวิจัยต่างๆ มาเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในอนาคตอย่างเหมาะสมกับสภาพองค์กรที่ดำเนินอยู่กล่าวโดยสรุป ไม่มีองค์กรใดที่ประสบความสำเร็จ

ได้โดยปราศจากการวางแผน ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นภารกิจอันดับแรกที่มีความสำคัญของกระบวนการจัดการที่ดี^{๕๘}

๒.๖.๕ ประโยชน์ของการวางแผน

การวางแผนมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานทุกอย่างทุกลักษณะงาน การวางแผนดีและถูกต้องตามหลักและกระบวนการนอกจากจะช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ แล้วย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

๑) บรรลุจุดมุ่งหมาย (Attention of objectives) การวางแผนทุกครั้งจะมีจุดหมายปลายทาง เพื่อให้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดให้ การกำหนดจุดมุ่งหมายจึงเป็นงานขั้นแรกของการวางแผน ถ้าจุดมุ่งหมายที่กำหนดมีความแจ่มชัดก็จะช่วยให้การบริหารแผนมีทิศทางมุ่งตรงไปยังจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างสะดวกและเกิดผลดี

๒) ประหยัด (Economical operation) การวางแผนเกี่ยวข้องกับการใช้สติปัญญาเพื่อคิดวิธีการให้องค์การบรรลุถึงประสิทธิภาพ เป็นการให้งานในฝ่ายต่างๆมีการประสานงานกันดี กิจกรรมที่ดำเนินมีความต่อเนื่องกัน ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในงานต่างๆที่ทำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็น การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆอย่างคุ้มค่า นับว่าเป็นการลดต้นทุนที่ดีก่อให้เกิดการประหยัดแก่องค์การ

๓) ลดความไม่แน่นอน (Reduction of uncertainty) การวางแผนช่วยลดความไม่แน่นอนในอนาคตลง เพราะการวางแผนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต การวางแผนที่มีประสิทธิภาพเป็นผลมาจากการวิเคราะห์พื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นแล้วทำการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตและได้หาแนวทางพิจารณาป้องกันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นไว้แล้ว

๔) เป็นเกณฑ์ในการควบคุม (Basis of control) การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารได้กำหนดหน้าที่การควบคุมขึ้น ทั้งนี้เพราะการวางแผนและการควบคุมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออกเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการคู่กันอาศัยซึ่งกันและกัน กล่าวคือถ้าไม่มีการวางแผนก็ไม่สามารถมีการควบคุม กล่าวได้ว่าแผนกำหนดจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการปฏิบัติงานในหน้าที่การควบคุม

๕) ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (Encourages innovation and creativity) การวางแผนเป็นพื้นฐานด้านการตัดสินใจ และเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดแนวความคิดใหม่ (นวัตกรรม) และความคิดสร้างสรรค์ทั้งนี้เนื่องจากขณะที่ฝ่ายจัดการมีการวางแผนกันนั้นจะเป็นการระดมปัญญาของคณะผู้ทำงานด้านการวางแผนทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ และความคิดสร้างสรรค์นำมาใช้ประโยชน์แก่องค์การ และยังเป็นการสร้างทัศนคติการมองอนาคต ระหว่างคณะผู้บริหาร

๖) พัฒนาแรงจูงใจ (Improves motivation) ระบบการวางแผนที่ดีจะเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงความร่วมแรงร่วมใจในการทำงานของผู้บริหาร และยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มคนงานด้วย เพราะเขารู้อย่างชัดเจนว่าองค์การคาดหวังอะไรจากเขาบ้าง นอกจากนั้นการวางแผนยังเป็นเครื่องมือฝึกและพัฒนาแรงจูงใจที่ดีสำหรับผู้บริหารในอนาคต

^{๕๘} พะยอม วงศ์สารศรี, การวางแผน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๗๐.

๓) พัฒนาการแข่งขัน (Improves competitive strength) การวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้องค์การมีการแข่งขันกันมากกว่าองค์การที่ไม่มีการวางแผนหรือมีการวางแผนที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเกี่ยวข้องกับการขยายขอบข่ายการทำงานเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๔) ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี (Better coordination) การวางแผนได้สร้างความมั่นใจในเรื่องเอกภาพที่จะบรรลุจุดหมายขององค์การทำให้กิจกรรมต่างๆ ที่จัดวางไว้มุ่งไป ที่จุดหมายเดียวกัน มีการจัดประสานงานในฝ่ายต่างๆขององค์การ เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในงานแต่ละฝ่ายขององค์การ^{๕๙}

๒.๖.๖ ข้อจำกัดในการวางแผน

อย่างไรก็ตามการวางแผนบางครั้งอาจประสบความล้มเหลว หรือขาดประสิทธิภาพขึ้นได้ ดังนั้นข้อความต่อไปนี้จะช่วยให้นำนำไปพิจารณาประกอบในการวางแผน เพื่อให้การวางแผนไม่ประสบความล้มเหลว

๑) การขาดข้อมูลที่เชื่อถือได้ในการวางแผนจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาพิจารณากำหนดจุดหมายและกิจกรรมต่างๆที่จะดำเนินงานแต่ถ้าขณะที่มีการวางแผนนั้นกลุ่มทำงานได้ข้อมูลที่มาจากแหล่งที่เชื่อถือไม่ได้จะทำให้การวางแผนงานนั้นเกิดการผิดพลาดฉะนั้นข้อมูลนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดแผนงานเป็นอย่างยิ่ง

๒) การวางแผนเป็นกระบวนการมองไปข้างหน้า ถ้าผู้บริหารมีแนวโน้มที่ทำงานในเชิงรับมากกว่าเชิงรุกเขาจะไม่สามารถทำการวางแผนที่ดีได้เลย ฉะนั้นผู้วางแผนจะต้องเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มและเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นจะได้สามารถมองหามาตรการประเมินและติดตามแผนที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสม และเข้าใจการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้อง

๓) การวางแผนเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายการวางแผนอาจจะทำให้การปฏิบัติการบางกรณีล่าช้าไปได้แต่ก็เป็นความจริงว่าถ้าเราไม่ใช้เวลาในการวางแผนอย่างพอเพียงแล้วแผนที่กำหนดขึ้นอาจจะจะเป็นแผนที่ใช้ไม่ได้ จึงกล่าวได้ว่าการวางแผนเกี่ยวข้องกับการใช้เวลา และค่าใช้จ่ายในการรวบรวมการวิเคราะห์สารสนเทศ และการประเมินทางเลือกต่างๆ ดังนั้นถ้าการจัดการไม่จัดงบประมาณค่าใช้จ่ายอย่างเพียงพอในการวางแผนไม่ยอมใช้เวลาให้พอเพียงคิดแต่เพียงว่าเสียเวลาสิ้นเปลืองแล้วผลของแผนที่จะออกมาดีนั้นย่อมเป็นไปได้

๔) การดำเนินการภายในองค์การที่เข้มงวดเกินไปในเรื่องต่างๆ จะเป็นอุปสรรคในการนำความคิดริเริ่ม และแนวความคิดใหม่ๆ เข้ามาสู่องค์การ ฉะนั้นผู้วางแผนจำเป็นต้องมีการยืดหยุ่นการดำเนินการในบางกรณีบ้าง ซึ่งจะนำผลดีมาสู่องค์การ

๕) การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นข้อจำกัดในการวางแผนบางครั้งเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในองค์การธุรกิจต่างๆทั่วโลกเป็นผลกระทบอย่างต่อเนื่องมาจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ฉะนั้นผู้วางแผนไม่สามารถยอมรับเรื่องราวต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้

^{๕๙} กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, “คู่มือปฏิบัติงานเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล”, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๖), หน้า ๓-๔.

อาจจะนำไปสู่การต่อต้านจากกลุ่มคนงาน และทัศนคติเช่นนี้จะส่งผลต่อกระบวนการวางแผนที่เกิดขึ้น
ขาดประสิทธิภาพ

๖) ประสิทธิภาพในการวางแผนอาจมีข้อจำกัดมาจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถ
ควบคุมได้เพราะปัจจัยภายนอกบางอย่างยากแก่การทำนายและคาดการณ์ เช่นการเกิดสงครามการ
ควบคุมของรัฐบาล หรือภัยธรรมชาติต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้วางแผนไม่สามารถควบคุมได้ก็อาจทำให้การ
ดำเนินงานตามแผนประสบปัญหายุ่งยากได้

๒.๖.๗ หลักการพื้นฐานในการวางแผน

การวางแผนประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน ๔ ประการด้วยกันคือ

๑) การวางแผนจะต้องสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ (Contribution to purpose and objectives) ในการวางแผน ผู้วางแผนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญว่าเป้าหมาย
ของแผนทุกแผนที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้เป้าหมายและ
วัตถุประสงค์ขององค์การสัมฤทธิ์ผล หลักการนี้เกิดขึ้นจากธรรมชาติขององค์การธุรกิจต่าง ๆ ที่จัดตั้ง
ขึ้นเพื่อให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันในองค์กรบรรลุตามเป้าหมาย หรือประสบความสำเร็จ
ได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกอย่างจริงจัง

๒) การวางแผนเป็นงานอันดับแรกของกระบวนการจัดการ (Primacy of planning) ซึ่ง
กระบวนการจัดการประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การ
บริหารงานบุคคล (Staffing) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) การวางแผนเป็น
งานเริ่มต้นก่อนขั้นตอนอื่น ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเป็นตัวสนับสนุนให้งานด้านอื่นๆ ดำเนินไปด้วย
ความสอดคล้อง

๓) การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคน (Pervasiveness of planning) การ
วางแผนเป็นงานของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องทำแล้วแต่ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน
ทั้งนี้เพราะผู้บริหารในระดับที่ต่างกันต่างก็มีความรับผิดชอบควบคุมให้งานที่ตนกระทำอยู่ให้ประสบ
ความสำเร็จ ฉะนั้นการวางแผนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

๔) ประสิทธิภาพของแผนงาน (Efficiency of plans) ในการวางแผนนั้นผู้วางแผน
จะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการวางแผน ซึ่งสามารถพิจารณาจากการบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยการ
ลงทุนอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น การใช้เวลา เงิน เครื่องมือ แรงงาน และการบริหารที่ดี สร้าง
ความพึงพอใจให้แก่สมาชิกในองค์การหลักการพื้นฐาน ๔ ประการนี้ นับว่ามีส่วนสำคัญในการปู
พื้นฐานของความคิดในด้านการวางแผนในองค์การประสบเจริญก้าวหน้า

๒.๖.๘ ลำดับขั้นในกระบวนการวางแผน

การดำเนินงานใดๆ ก็ตามควรมีลำดับขั้นและขั้นตอนทั้งนี้เพื่อให้งานนั้นมี
ประสิทธิภาพ การวางแผนก็เช่นกันจำเป็นต้องทำต่อเนื่องเป็นกระบวนการลำดับขั้นในการวางแผน
ประกอบด้วย ขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Setting objectives) เป็นงานอันดับแรกที่นัก
วางแผนจะดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้รู้ทิศทางที่จะก้าวเดินต่อไปข้างหน้าเพราะการวางแผนเป็นเรื่องของ

อนาคตดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และเป็นพื้นฐานที่จะเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ในองค์การ สิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักในการวางแผนคือ แผนที่วางจะต้องมีความชัดเจนทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกในองค์การเกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกันอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และมีการประสานงานกัน

๒) พัฒนาข้อตกลงที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตในการวางแผน (Developing the planning premises) ผู้วางแผนจะต้องกำหนดข้อตกลงต่างๆ ที่จะเป็นขอบเขตในการวางแผน เพื่อสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตได้ถูกต้องใกล้เคียง การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นจะนำมาเป็นพื้นฐานในการวางแผน ขอบเขตและข้อตกลงต่างๆ ที่เป็นผลมาจากข้อมูล และปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ความรู้สึกของประชาชน นอกจากปัจจัยภายนอกแล้ว การวางแผนจะต้องตระหนักถึงข้อมูลและปัจจัยภายในองค์การด้วยจึงจะทำให้ข้อตกลงที่กำหนดขึ้นมาจากข้อมูลรอบด้านอันเป็นผลทำให้ข้อมูลที่น่ามาใช้เป็นกรอบในการวางแผนมีความเชื่อถือได้มากขึ้น

๓) พิจารณาข้อจำกัดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการวางแผน (Reviewing all possible limitations on planning) ข้อจำกัดต่างๆ มักเกิดขึ้นเสมอในการทำงานใดๆ ฉะนั้นถ้าผู้วางแผนได้มีการพิจารณาและคำนึงสิ่งเหล่านี้แล้วก็จะสามารถจัดข้อจำกัดต่างๆ ให้เหลือน้อยลง สิ่ง ที่ควรนำมาพิจารณาคาดการณ์ในการวางแผน ได้แก่ ขอบเขต อำนาจหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพทางการเงิน ตลอดจนบุคลากรต่างๆ ในองค์การ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีน้ำหนักสำคัญในการกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการต่อไป

๔) พัฒนาทางเลือก (Developing alternatives) ในการวางแผนผู้วางแผนควรได้แสวงหาทางเลือกต่างๆ ที่จะเป็นแนวทางในการดำเนินการตามแผนนั้น เพราะบางครั้งการดำเนินการตามแผนหนึ่งๆ ไม่ใช่มีแนวทางปฏิบัติแนวเดียวที่จะบรรลุความสำเร็จของแผนนั้นแต่อาจมีแนวปฏิบัติหลายๆ แนวที่สามารถไปถึงวัตถุประสงค์ของแผนนั้นได้เช่นกัน ฉะนั้นผู้วางแผนจำเป็นต้องคิดถึงแนวทางต่างๆ หลายๆ แนวมากำหนดกิจกรรมในการวางแผนซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการพัฒนาความคิดของผู้วางแผนให้มีความหลากหลายตามข้อมูลต่างๆ

๕) ประเมินทางเลือก (Evaluating the alternatives) การประเมินทางเลือกนี้ต้องทำหลังจากได้มีการพัฒนาทางเลือกต่างๆ แล้ว ผู้วางแผนจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยต่างๆ ของทางเลือกแต่ละแนวมาประกอบว่าจะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่ทางเลือกเหล่านี้จะทำให้องค์การดำเนินไปได้แล้วจึงตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เป็นไปได้สูงสุด (The most feasible alternatives) สิ่งที่เป็นข้อคิดสำหรับผู้วางแผนในการประเมินทางเลือกนั้นก็คือไม่มีวิธีใดที่ให้ผลสูงสุดเพียงวิธีเดียว ฉะนั้นผู้วางแผนควรตัดสินใจเลือกทางเลือกสองแนวทางหรือมากกว่า และนำทางเลือกที่เลือกแล้วมาหลอมรวมกันเพื่อเป็นแผนที่เป็นไปได้มากที่สุด (The most feasible plan) ในการปฏิบัติ

๖) เปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ (Converting plans into actions) ผู้วางแผนต้องทำการเปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะออกมาในรูปการกำหนดเป็นนโยบาย (Policies) ตารางการทำงาน (Schedules) และงบประมาณ (Budgets) การเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่กล่าวนี้จะช่วยเป็น แนวทางใน การดำเนินกรปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น

๒.๖.๙ ลักษณะของแผนที่ดี

แผนที่ที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

๑) แผนควรจะมีลักษณะชี้เฉพาะมากกว่ามีลักษณะกว้างหรือกล่าวทั่วๆ ไป (It should be specific rather than general) การชี้เฉพาะถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะก่อให้เกิดความชัดเจนและโอกาสที่จะ เกิดความเข้าใจผิด

๒) แผนควรจะจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้แล้วและสิ่งที่ยังไม่รู้ให้ชัดเจน (A plan should distinguish between the known and the unknown) ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการคาดการณ์ เหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต ฉะนั้นการจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งไม่รู้และรู้ให้เห็นเด่นชัด จะทำให้ ผู้ใช้แผนคำนึงถึงและพิจารณาสิ่งที่ยังไม่รู้ให้รอบคอบ

๓) แผนควรมีการเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุผลและสามารถนำไปปฏิบัติได้ (A plan should be logical and practical) ซึ่งเรื่องนั้นว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้วางแผนจะต้องใช้การคิดวิเคราะห์ การคิดวิจารณ์ญาณเป็นฐานในการพิจารณาข้อมูลต่างๆ อย่างมีเหตุผลและตัดสินใจเลือก แนวทางดำเนินการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

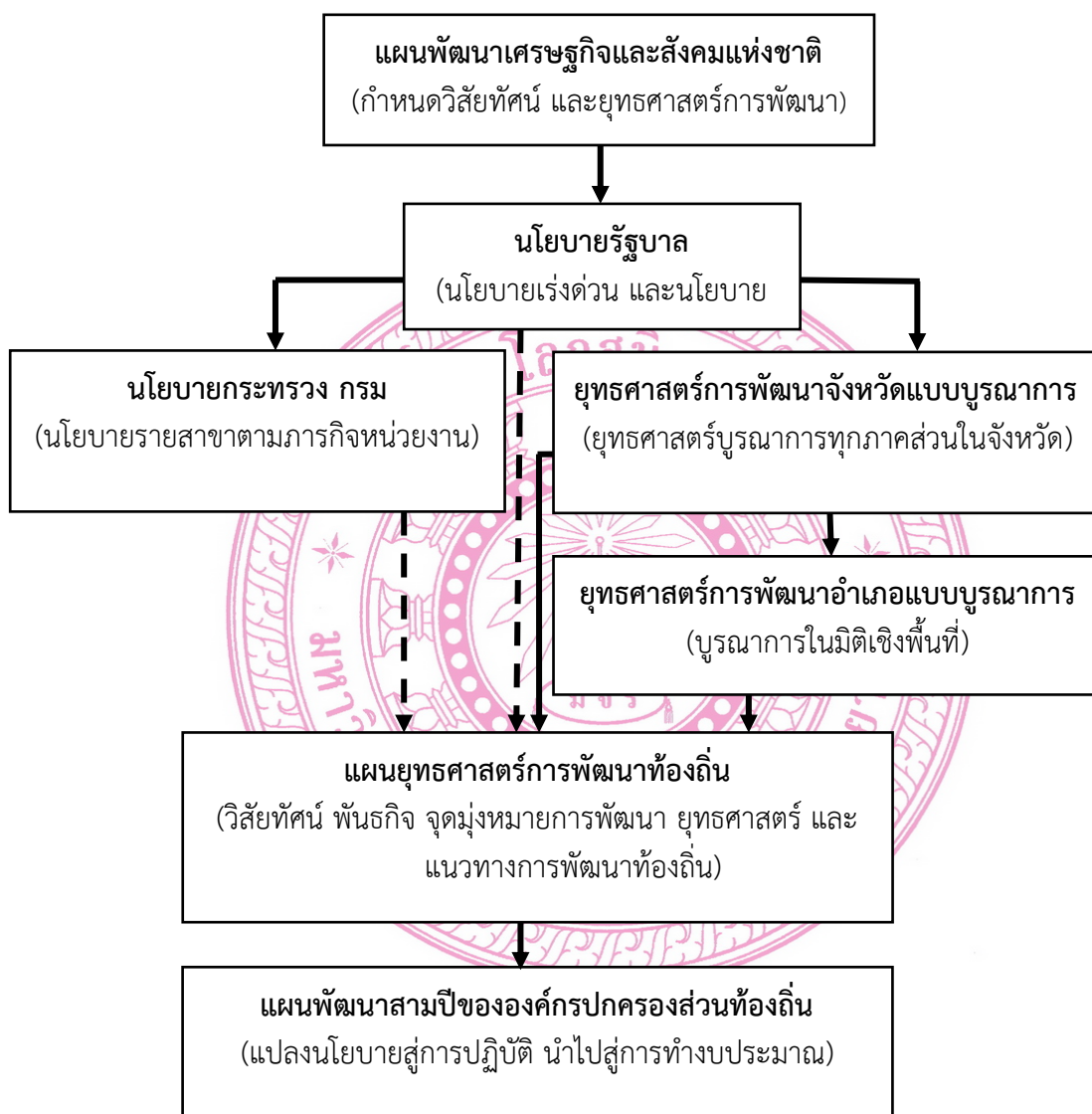
๔) แผนจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและสามารถปรับพัฒนาได้ (The plan must be flexible and capable of being modified) แผนที่นำไปใช้จะต้องเหมาะสมกับสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่สามารถเกิดได้ทุกขณะนอกจากนั้นการดำเนินการต่างๆ มักจะมีตัวแปรต่างๆ จำนวนมากที่มีผลกระทบต่อแผน ฉะนั้นแผนที่ดีจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป

๕) แผนจะต้องได้รับการยอมรับจากกระบวนกรที่เกี่ยวข้อง (The plan must be acceptable to the persons who adopt it and to the persons who are affected) ทั้งนี้เนื่องจากการยอมรับจะนำมาซึ่งความตั้งใจและความร่วมมือเป็นอย่างดีในการนำไปปฏิบัติ ถ้าแผนที่วางนั้นได้รับการยอมรับ จากผู้เกี่ยวข้องย่อมเป็นผลดีแก่การดำเนินงานขององค์การธุรกิจเป็นอย่างดี

๒.๖.๑๐ ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดอีกด้วย เนื่องจากการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินการตามแผนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่าแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ ได้แก่แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง และแผนกรมซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนา

อำเภอ ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาระดับจังหวัด และอำเภอนั้น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ดังแสดงในภาพประกอบ

แผนภาพที่ ๒.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆกับแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ ๒ ประเภท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้^{๖๐}

“แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กร

^{๖๐} กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, คู่มือปฏิบัติงานเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๖), หน้า ๓.

ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอ

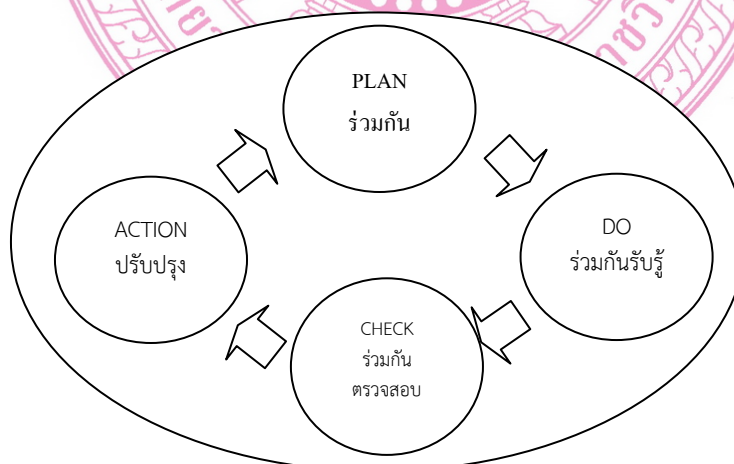
“แผนพัฒนาสามปี” หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาล อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่อง และเป็นแผนกำหนดกรอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จะมีความเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการจัดทำงบประมาณในระบบ มุ่งเน้นผลงาน

สำหรับ “แผนปฏิบัติการ” ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและ ประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๖ นั้น มิใช่การจัดทำแผนพัฒนา แต่เป็นเอกสารที่รวบรวมแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละปีงบประมาณเพื่อให้ทราบกิจกรรมการพัฒนาในพื้นที่ ที่ดำเนินการ

๒.๖.๑๑ การพัฒนาประสิทธิภาพ และคุณภาพของแผน

การพัฒนาประสิทธิภาพ และคุณภาพของการวางแผน ซึ่งประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม PDCA (Plan – Do – Check – Act) เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการวางแผนอย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่อง หมุนเวียนไปเรื่อยๆ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๒ วงจร PDCA^{๒๑}

๑) Plan หมายถึง การวางแผนรวมไปถึงการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน วิธีและขั้นตอนที่จำเป็น เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายในการวางแผนจะต้องทำความเข้าใจกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ต้องเป็นไปตามนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร

^{๒๑} วัดพระบรมธาตุอารามหลวง, “เปรียบเทียบการบริหาร PDCA กับอิทธิบาทธรรม”, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.freewebs.com/pratat/edit3.htm>, [๑๔ ต.ค. ๕๕].

๒) Do หมายถึง การลงมือปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใดๆ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูล และเงื่อนไขต่างๆ ของสภาพงานเสียก่อน

๓) Check หมายถึง การตรวจสอบ และการประเมินเป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติตามแผนงานหรือไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการทำงานหรือไม่

๔) Action หมายถึง การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้ว การปรับปรุงอาจเป็นการแก้ไขเร่งด่วนเฉพาะหน้า หรือการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิมการปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนดวิธีการดำเนินการใหม่

๒.๗ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์

ขั้นตอนแรกในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ คือ ขั้นตอนของการกำหนดพันธกิจ (Mission) หมายถึง กรอบ หรือขอบเขตการดำเนินงานของหน่วยงาน การกำหนดพันธกิจสามารถทำได้โดยนำภารกิจ (หรือหน้าที่ความรับผิดชอบ) แต่ละข้อที่หน่วยงานได้รับมอบหมายตั้งแต่แรกก่อตั้งมาเป็นแนวทาง ทั้งนี้ ผู้จัดทำต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าพันธกิจแต่ละข้อมีความหมายครอบคลุมขอบเขตแค่ไหน และแต่ละข้อมีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในขั้นตอนต่อไปเป็นไปอย่างสะดวกและถูกต้อง

ขั้นตอนต่อมา คือ ขั้นตอนของการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ให้กับหน่วยงาน หมายถึง สิ่งที่เราต้องการให้หน่วยงานเป็นภายในกรอบระยะเวลาหนึ่งๆ โดยการจัดทำ วิสัยทัศน์ของหน่วยงานควรกระทำเมื่อเราได้กำหนดพันธกิจของหน่วยงานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จากนั้นจึงนำพันธกิจทั้งหมดมาพิจารณาในภาพรวมว่าหน่วยงานจำเป็นต้องดำเนินการในเรื่องใดบ้าง และเพื่อให้หน่วยงานสามารถบรรลุพันธกิจได้ครบถ้วนทุกข้อหน่วยงานต้องมีความเป็นเลิศในด้านใดหรือ ควรมุ่งเน้นไปในทิศทางใด

ขั้นตอนที่สาม คือ การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategy issue) หมายถึง ประเด็นหลัก ที่ต้องคำนึงถึง ต้องพัฒนา และต้องมุ่งเน้น ประเด็นยุทธศาสตร์นี้สามารถทำได้โดยนำพันธกิจ แต่ละข้อมาพิจารณาว่าในพันธกิจแต่ละข้อนั้นหน่วยงานต้องการดำเนินการในประเด็นใดเป็นพิเศษ และหลังจากได้ดำเนินการดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้วต้องการให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงในทิศทางใด ทั้งนี้ในการจัดทำประเด็นยุทธศาสตร์ของแต่ละหน่วยงานนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำแผนบริหารราชการแผ่นดินของกระทรวงต้นสังกัดมาเป็นหลักประกอบการพิจารณาด้วย

ขั้นตอนที่สี่ คือ การกำหนดเป้าประสงค์ (Goal) ของแผนยุทธศาสตร์หมายถึง สิ่งที่หน่วยงานปรารถนาจะบรรลุ โดยต้องนำประเด็นยุทธศาสตร์มาพิจารณาว่า หากสามารถดำเนินการจนประสบความสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์แต่ละข้อแล้ว ใครเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ และได้รับประโยชน์อย่างไร ยกตัวอย่างเช่น เป้าประสงค์ของกรมสรรพากร ประการหนึ่ง คือ รัฐมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีเพียงพอในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ จากตัวอย่างนี้ ผู้ได้รับประโยชน์ คือ ภาครัฐ โดยได้ประโยชน์คือ สามารถจัดเก็บภาษีได้มากพอที่จะนำไปพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ได้นั่นเอง

ขั้นตอนที่ห้า คือ ขั้นตอนของการสร้างตัวชี้วัด (Key performance identification) หมายถึง สิ่งที่จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าหน่วยงานสามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ได้หรือไม่

ขั้นตอนนี้เราจะต้องพิจารณาหาปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้ดังกล่าว และต้องใช้ถ้อยคำที่ชัดเจน ทั้งในแง่ของ คำจำกัดความและการระบุขอบเขต เช่น “จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการในหนึ่งเดือน ” เป็นต้น โดยตัวชี้วัดนี้จะถูกนำมาเป็นหลักในการกำหนดค่าเป้าหมายในลำดับต่อไป

ขั้นตอนที่หก คือ ขั้นตอนของการกำหนดค่าเป้าหมาย (Target) หมายถึง ตัวเลข หรือ ค่าของตัวชี้วัดความสำเร็จ ที่หน่วยงานต้องการบรรลุขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนของการกำหนด หรือระบุ ว่าในแผนงานนั้นๆ หน่วยงานต้องการทำอะไรให้ได้เป็นจำนวนเท่าไร และภายในกรอบระยะเวลาเท่าใด จึงจะถือว่าบรรลุเป้าหมาย เช่น ต้องผลิตนักสังคมสงเคราะห์เพิ่มเป็น จำนวน ๑,๒๕๐ คน ภายในระยะเวลา ๕ ปี เป็นต้น

ขั้นตอนสุดท้าย คือ ขั้นตอนของการกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง สิ่ง ที่ หน่วยงานจะดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ โดย กลยุทธ์นี้ จะกำหนดขึ้นจากการพิจารณาปัจจัย แห่งความสำเร็จ (Critical success factors) เป็นสำคัญ กล่าวคือ ต้องพิจารณาว่าในการที่จะบรรลุ เป้าประสงค์ข้อหนึ่ง ๆ นั้น มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จ และเราจำเป็นต้องทำอย่างไรจึงจะ ไปสู่จุดนั้นได้

ในการบูรณาการงานระหว่างหน่วยงาน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแบ่งขอบเขต ภาระงานของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อน การก้าวท้าว และการเกี่ยงงาน ระหว่างกัน นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องหาจุดเชื่อมโยงระหว่างงานของแต่ละหน่วยงานให้ได้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดี และให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานของทุกหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะประการหนึ่งในการบูรณาการงานระหว่างหน่วยงาน คือ ควรนำภาระงาน ของแต่ละหน่วยงานมาพิจารณาร่วมกัน ว่าแต่ละหน่วยงานมีโครงการใดบ้างเป็นโครงการต้นน้ำ (Upstream) โครงการกลางน้ำ (Midstream) และโครงการปลายน้ำ (Downstream) จากนั้นจึงค่อย พิจารณาหาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงของภาระงานจากจุดนี้ เพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถปฏิบัติภาระ งานของตนได้อย่างครบถ้วนและครอบคลุม

๒.๗.๑ การเขียนแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy map)

การเขียนแผนที่ยุทธศาสตร์นั้น เป็นการนำเอา แนวความคิดเรื่อง Balance scorecard หรือ การบริหารงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างรอบด้าน และเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน มาเขียนเป็น แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของมิติต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยแผนที่ยุทธศาสตร์จะเป็นเสมือน แผนที่ที่จะคอยนำทางหน่วยงานให้สามารถปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่วางไว้ได้ ตัวอย่างการบริหารงานของภาคเอกชน มักจะมุ่งเน้นความสำเร็จในด้านต่าง ๆ คือ ๑) Customer perspective ๒) Financial perspective ๓) Internal business perspective และ ๔) Learning and growth perspective

ส่วนการบริหารงานในภาครัฐซึ่งเป็นหน่วยงานหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมิใช่เพื่อ จุดประสงค์ในการแสวงหาผลกำไร ก็จะมีมิติที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญแตกต่างกันไป โดยการบริหารงาน ของภาครัฐจะมุ่งเน้นความสำเร็จในด้านต่าง ๆ คือ

๑) มิติทางด้านประสิทธิผล

มิติของประสิทธิผลนั้น หน่วยงานต้องพิจารณาว่า หากหน่วยงานได้ดำเนินการตามประเด็นยุทธศาสตร์ใดประเด็นหนึ่งจนเป็นผลสำเร็จแล้ว จะก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติและสังคมส่วนรวมอย่างไรบ้าง

๒) มิติทางด้านคุณภาพการบริการ

ในส่วนของมิติทางด้านคุณภาพการบริการนั้น ต้องพึงระลึกว่า การจัดทำบริการสาธารณะของภาครัฐนั้น มีกลุ่มเป้าหมายหลักที่ต้องคำนึงถึงอยู่ด้วยกัน ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มผู้รับบริการ (หรือประชาชน) และกลุ่มของภาคี (เช่น NGOs หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ หรือหน่วยงานภาคเอกชน เป็นต้น)

การกำหนดคุณภาพการบริการนั้น จะเป็นการระบุว่า ในการที่จะส่งเสริมผลักดันให้ประสิทธิผลที่เราตั้งไว้นั้น ประสบความสำเร็จได้ ผู้รับบริการจะต้องได้รับประโยชน์ด้านใด จากหน่วยงาน เช่น ได้รับโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้รับรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นต้น ตลอดจนการระบุถึงบทบาทของภาคี ว่าภาคีจะต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของเราอย่างไร ในด้านใดบ้าง

๓) มิติทางด้านประสิทธิภาพ

ในมิตินี้จะคำนึงถึงปัจจัยหรือทรัพยากรนำเข้า (Input) ในเชิงเปรียบเทียบกับผลผลิตที่ได้ (Output) กล่าวคือ หากหน่วยงานสามารถทำงานใดๆให้อัตราส่วนระหว่างทรัพยากรนำเข้ากับผลผลิตมีค่าน้อยได้เท่าใดก็หมายถึงความมีประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงานนั้นๆมีมากเท่านั้น

ฐานคิดในการกำหนดประสิทธิภาพของงานนั้น ต้องเริ่มต้นที่ขอบเขตอำนาจของหน่วยงาน โดยให้ผู้เขียนแผนที่ยุทธศาสตร์ทำการระบุ หน่วยงาน กอง สำนัก ที่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์นั้นๆ ลงไปในแผนฯ แล้วทำการพิจารณาต่อไปว่าหน่วยงานนั้นๆ ต้องรับผิดชอบดำเนินการอย่างไรบ้างเพื่อให้ผู้รับบริการได้รับประโยชน์ต่างๆ และต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ภาคีให้ความร่วมมือกับหน่วยงานตามที่กำหนดไว้ในมิติด้านคุณภาพการบริการ

๔) มิติทางการพัฒนาองค์กร

ในส่วนนี้ หน่วยงานต้องหันกลับมาพิจารณาบทบาทวนศักยภาพของตนเอง เพื่อให้ทราบว่าจะต้องมีการพัฒนาทักษะของบุคลากรในสังกัดในด้านใดบ้าง รวมถึงต้องมีการพัฒนาขีดความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยีขององค์กรอย่างไรบ้าง จึงจะทำให้หน่วยงานสามารถปฏิบัติงานจนก่อให้เกิดประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้ได้

ในการเขียนแผนที่ยุทธศาสตร์นั้น นอกจากจะมีการเขียนแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยในมิติต่างๆ แล้วยังมีการกำหนดตัวชี้วัด (KPI) ค่าเป้าหมาย และโครงการริเริ่มสร้างสรรค์ลงไปอีกด้วย

ในการเขียนแผนที่ยุทธศาสตร์นี้จะต้องมีการทำลูกศร เพื่อแสดงถึงความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของมิติและขั้นตอนต่าง ๆ โดยลูกศรจะลากจากปัจจัยที่เป็นเหตุไปยังปัจจัยที่เป็นผลและจะสร้างลูกศรเฉพาะในส่วนที่ปัจจัยเหล่านั้นมีความสัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลกันโดยตรงเท่านั้น

การกำหนดตัวชี้วัดในแผนที่ยุทธศาสตร์นั้น ต้องมีการกำหนดทั้งในส่วนของตัวชี้วัดเหตุ และตัวชี้วัดผล โดยมักจะกำหนดตัวชี้วัดเริ่มจากมิติด้านประสิทธิผล เรื่อยไปจนถึงมิติด้านการพัฒนาองค์กร ตามลำดับ

๒.๗.๒ เทคนิคการวิเคราะห์ศักยภาพภายในการพัฒนาท้องถิ่นเชิงยุทธศาสตร์

การวิเคราะห์ศักยภาพภายในเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นเป็นการประเมินโดยการวิเคราะห์ถึงโอกาส และภาวะคุกคามหรือข้อจำกัดอันเป็นสถานะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาต่างๆ ของท้องถิ่นรวมทั้งการวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อนของท้องถิ่นอันเป็นสถานะแวดล้อมภายในท้องถิ่น ซึ่งทั้งหมดเป็นการประเมินสถานภาพของท้องถิ่นในปัจจุบันโดยตอบคำถามว่า “ปัจจุบันท้องถิ่นมีสถานภาพการพัฒนาอยู่จุดไหน ” สำหรับใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดการดำเนินงานในอนาคตต่อไป ทั้งนี้โดยใช้เทคนิค SWOT analysis การพิจารณาถึงปัจจัยภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (Strength – S) จุดอ่อน (Weak – W) และปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาส (Opportunity – O) และอุปสรรค (Threat – T) เป็นเครื่องมือ^{๖๒}

ปัจจัยภายใน ประกอบด้วยปัจจัยด้านต่างๆ ที่ต้องนำมาพิจารณา

- ๑) ด้านการบริหาร ได้แก่ การแบ่งส่วนราชการ การวางแผน การประสานงาน การมอบอำนาจ การกำกับดูแล เป็นต้น
- ๒) ระเบียบ กฎหมาย
- ๓) บุคลากร ได้แก่ อัตรากำลัง คุณภาพ วินัย ทักษะ ทักษะ ทักษะ เป็นต้น
- ๔) งบประมาณ รวมทั้งความช่วยเหลือต่าง ๆ
- ๕) ระบบฐานข้อมูล
- ๖) การประสานงาน/การอำนวยความสะดวก/ความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- ๗) ทรัพยากร เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงาน

การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength = S) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในหน่วยงานมีส่วนดี ความเข้มแข็ง ความสามารถ ศักยภาพ ส่วนที่ส่งเสริมความสำเร็จซึ่งจะพิจารณาในด้านต่าง ๆ

การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness = W) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในหน่วยงานว่ามี ส่วนเสีย ความอ่อนแอ และความไม่พร้อม ซึ่งจะพิจารณาในด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง

ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

- ๑) ด้านการเมือง รวมถึงระดับความขัดแย้ง และกลุ่มผลประโยชน์
- ๒) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เศรษฐกิจรวมในเขตพื้นที่ (เช่น ผลผลิต รายได้ รายจ่าย การออม การลงทุน การใช้ที่ดิน แรงงาน) การเกษตรกรรม การพาณิชย์การค้า
- ๓) ด้านสังคม
- ๔) นโยบายรัฐบาล และกฎหมาย
- ๕) เทคโนโลยี

^{๖๒} กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น , “คู่มือปฏิบัติงานเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล”, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๖), หน้า ๓๒.

การวิเคราะห์โอกาส (Opportunity = O) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีสภาพเป็นเช่นไร เหตุการณ์สถานการณ์ของโลก ของประเทศ ของจังหวัด และของอำเภอที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงใดที่เป็นประโยชน์ หรือเป็นโอกาสอันดีต่อท้องถิ่น โดยจะต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยี

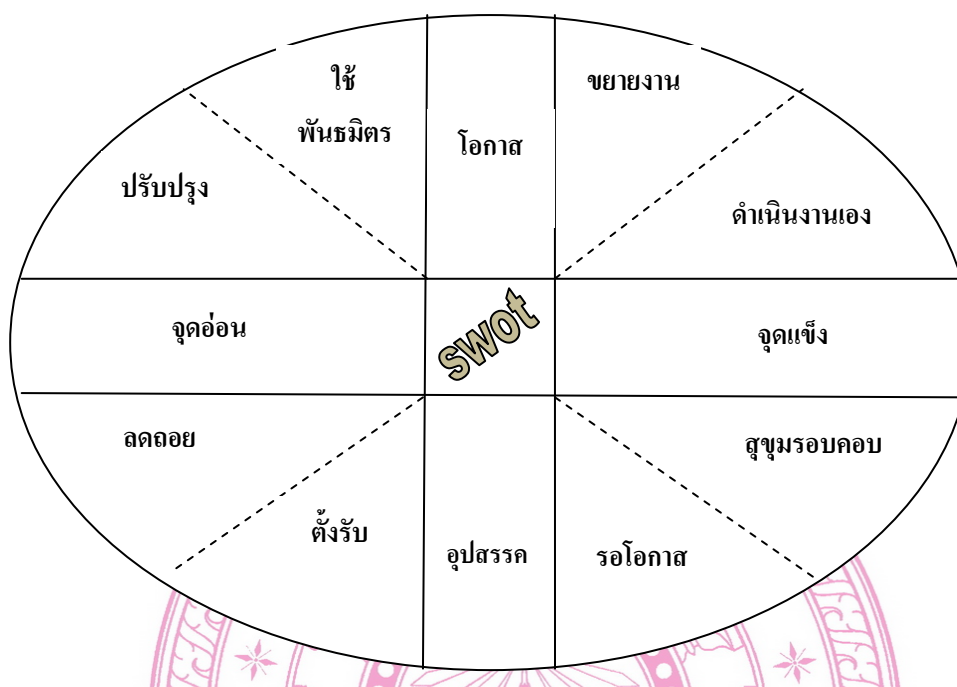
การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัด (Threat = T) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรคหรือภาวะคุกคามก่อให้เกิดผลเสียหรือเป็นข้อจำกัดต่อท้องถิ่น โดยจะต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยีเช่นเดียวกับการวิเคราะห์โอกาส

การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน สามารถพิจารณาได้จากการค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ต้องเป็นการระดมความเห็นจากกลุ่มคนที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างถูกต้องแท้จริง เมื่อมีการระดมความเห็นแล้วต้องนำมาจัดหมวดหมู่ของประเด็นต่างๆ หากมีข้อขัดแย้ง หรือความไม่ชัดเจนในประเด็นความเห็นใด ต้องบันทึกไว้เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม ต้องไม่ใช้วิธีการตัดสินเพื่อเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งในทันทีเพราะจะทำให้มีการเผชิญหน้ากัน เพื่อเป็นการคัดเลือกประเด็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ที่มีการนำเสนออย่างหลากหลายจึงต้องให้ที่ประชุมพิจารณาให้น้ำหนักคะแนนแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย โดยอาจมีการให้น้ำหนักคะแนนเป็น ๔ ระดับในแต่ละด้าน ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑ การให้น้ำหนักคะแนน

ด้าน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
จุดแข็ง	๓	๒	๑	๐
จุดอ่อน	-๓	-๒	-๑	๐
โอกาส	๓	๒	๑	๐
อุปสรรค และข้อจำกัด	-๓	-๒	-๑	๐

เมื่อมีการจัดลำดับของประเด็นในแต่ละด้านแล้วจะดึงประเด็นสำคัญมาพิจารณาต่อไป ทั้งนี้อาจดึงประเด็นสำคัญมาเพียงด้านละ ๗-๑๐ ประเด็น นำประเด็นมาเข้าตารางวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการตัดสินใจ

แผนภาพที่ ๒.๓ ตารางวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการตัดสินใจ

ในการวิเคราะห์ SWOT เชิงยุทธศาสตร์นั้น หน่วย หรือขอบเขตในการวิเคราะห์ให้พิจารณาจากเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ดังนั้น สิ่งต่างๆที่เป็นประเด็นที่ปรากฏหรือมีอยู่ในเขตการปกครองของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะถือว่าเป็นปัจจัยภายในที่ใช้ในการวิเคราะห์ ส่วนประเด็นที่ปรากฏหรือมีอยู่ที่ยอยู่นอกเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะถือว่าเป็นปัจจัยภายนอก

ส่วนการวิเคราะห์ SWOT เชิงโครงการ และกิจกรรม หน่วยหรือขอบเขตในการวิเคราะห์จะใช้หน่วยการบริหารของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ดังนั้นสิ่งที่เป็นทรัพยากรในการบริหาร และองค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นสภาพท้องถิ่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือสิ่งที่ปรากฏหรือมีอยู่ซึ่งอยู่ในขอบเขตที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถควบคุม กำกับดูแลได้ จะถือว่าเป็นปัจจัยภายในส่วนสิ่งที่ปรากฏหรือมีอยู่แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถควบคุม กำกับดูแลได้ไม่ว่าสิ่งนั้นจะอยู่ภายในหรือภายนอกเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตามถือว่าเป็นปัจจัยภายนอก^{๖๓}

^{๖๓} กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ,“คู่มือปฏิบัติงานเรื่องจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล”, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๖), หน้า ๒๕.

๒.๘ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ในระบบการปกครองของทุกประเทศล้วนแต่มีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกัน คือ ต้องการที่จะให้มีความมั่นคงในประเทศ แต่เดิมการปกครองส่วนใหญ่จะมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลางเพื่อความสะดวก เพราะในสมัยนั้นอาณาเขตของประเทศยังไม่มาก พลเมืองน้อยและกิจกรรมที่รัฐต้องสนองตอบความต้องการของประชาชนมีน้อยต่อมาเมื่อมีการพัฒนามากขึ้นพลเมืองมีมากขึ้นภารกิจที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบก็มากขึ้น ด้วยศักยภาพของรัฐบาลกลางอย่างเดียวไม่สามารถตอบสนองการบริการและการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น แนวคิดในการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองให้แก่ประชาชนจึงเกิดขึ้นก็เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาล และสามารถสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นได้ทั่วถึง^{๖๔}

๒.๘.๑ ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

สมหมาย หนูศรีแก้ว ได้ศึกษารวบรวมความหมายของการปกครองท้องถิ่นตามที่นักวิชา การต่าง ๆ ได้ให้ไว้ดังนี้

วิท (Wit) ได้ให้คำนิยามของการปกครองท้องถิ่น ไว้ว่า หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงแต่บางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นที่จะต้องมืองค์การของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์การอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจ และบริหารงานภายในท้องถิ่น ในเขตอำนาจของตน

ฮอลโลเวย์ (Holloway) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า การบริหารท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอนมีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเองและมีสภาพท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

มอนทาจี (Montage) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า การบริหารท้องถิ่น หมายถึง เป็นการปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระและพร้อมความรับผิดชอบ ซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้ โดยปลอดจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

ร็อบสัน (Robson) กล่าวว่า การบริหารท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้อำนาจทางการเมืองการปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights)

^{๖๔} วิชาญ ลำจวน, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง” , วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

และต้องมียองค์กรที่จำเป็นในการปกครอง (Necessary Organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมตามความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ^{๖๕}

ประธาน คงฤทธิศึกษากร ให้คำนิยามว่า การบริหารท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง^{๖๖}

อุทัย หิรัญโต ให้คำนิยามว่า การบริหารท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใด ท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเอง เพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมี การจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วนทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมที่ปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น^{๖๗}

ร็อบสัน (Robson) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Legal rights) และต้องมีองค์กรที่จำเป็นในการปกครอง (Necessary organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ^{๖๘}

จากนิยามต่าง ๆ ข้างต้นสามารถสรุปหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญ ดังนี้

๑. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ ทางขนาดจำนวนของประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยจัดเป็นกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว

๒. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม คือ อำนาจของการปกครองท้องถิ่นต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากว่ามีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบ เขตหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็จะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐอำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญ และในความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลด้วยในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

^{๖๕} สมหมาย หนูศรีแก้ว , “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี” , **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

^{๖๖} ประธาน คงฤทธิศึกษากร, **การบริหารการปกครองท้องถิ่น** , (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๐), หน้า ๗.

^{๖๗} อุทัย หิรัญโต, **การปกครองท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒.

^{๖๘} Robson, William A, **State and Local Government in the United States**, New York : McGraw-Hill, 1953, P 574.

๓. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเองสิทธิตามกฎหมาย ซึ่งแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑) หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่ และเพื่อการใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ สุขาภิบาล เป็นต้น

๒) สิทธิที่เป็นหลัก ในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

๔. เมืองครที่จำเป็นในการบริหาร และการปกครองตนเององค์การที่จำเป็นของท้องถิ่น แบ่ง เป็นสองฝ่าย คือ องค์การฝ่ายบริหารและองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ เช่นการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล จะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือ ในแบบของมหานคร คือ กรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นฝ่ายบริหารสภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

๕. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นจากแนวความคิดที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริงหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงาน เพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นนอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

๒.๘.๒ ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

จากแนวคิดในการปกครองท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง จึงสามารถสรุปความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นได้ดังนี้

๑. การปกครองท้องถิ่น คือ เป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนทางการเมืองให้แก่ประชาชนที่ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่นเกิดความรับผิดชอบและห่วงแหนต่อประโยชน์ที่จะเกิดต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความเลื่อมใสศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย

โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนมีดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้จะได้รับเลือกเข้าไปบริหารกิจการท้องถิ่นนับว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นที่จะได้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนในการบริหารงานท้องถิ่น เกิดความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป^{๖๙}

๒. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่ง คือ การปกครองตนเองไม่ใช่เป็นการ

^{๖๙} ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๖-๗.

ปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องต้น การปกครองตนเอง ก็คือ การปกครองที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้ง มาเพื่อรับผิดชอบในการบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือรวมใจจากประชาชนแล้วต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตย ต่างๆเช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาลงของท้องถิ่นของตน

๓. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลกลางเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ

๔. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพเนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางภูมิศาสตร์ทรัพยากรประชาชนความต้องการ และปัญหาย่อมต่างกัน ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง กับความต้องการของประชาชน ก็รู้สึกถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี

๕. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งการสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศ ในอนาคตผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมืองได้รับเลือกตั้งการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น ย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกทักษะการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

๖. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิด ในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง การปกครองท้องถิ่น โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบพึ่งพาตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การดำเนินการพัฒนาชนบทที่ผ่านมามีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ซึ่งการพัฒนาชนบทอย่างได้ผลนั้นต้องเริ่มมาจากการช่วยตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรง โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเองซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงไม่เช่นนั้นแล้วการพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะการหยิบบินให้^{๗๐}

๒.๘.๓ องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต ได้กล่าวว่า ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ ๘ ประการ คือ

๑. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องของการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ ซึ่งการปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้ม แข็งที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

๒. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์เชื้อชาติและความสำนึกในการปกครองของตนเองของประชาชนจึงมีเกณฑ์ที่จะกำหนด

^{๗๐} ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, ๒๕๔๙), หน้า ๑๔.

พื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น ๒ ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีขนาดเล็ก และขนาดใหญ่สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติโดยองค์การอาหารและเกษตร องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม องค์การอนามัยโลก และสำนักกิจการสังคม ได้ให้ความ เห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการ และบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ควรมีประชากรประมาณ ๕๐ ,๐๐๐ คนแต่ก็ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ก็ต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร

๔. องค์การนิติบุคคลจัดตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมาย และแยกจากรัฐบาลกลาง มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนและมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

๕. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อที่จะแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

๖. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเอง ในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ

๗. งบประมาณของตนเองมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้และการจัดเก็บภาษีเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้ก้าวหน้า

๘. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแล จากรัฐเพื่อเป็นประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวมโดยมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นทั้งที่ไม่ได้ความหมายว่ามีอิสระอย่างเต็มที่ที่มีเฉพาะอิสระในการดำเนินงานเท่านั้นเพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแล^{๗๑}

๒.๘.๔ วัตถุประสงค์ขององค์การปกครองท้องถิ่น

๑. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลซึ่งเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศ จำต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณมีจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีรายได้มีงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเช่นนี้เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ด้านตัวบุคคลตลอดจนเวลาที่ใช้ดำเนินการ

๒. เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้าง ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมแตกต่างกันการรกรับการบริการจากรัฐอย่างเดียวยังไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้นจึงจะตอบสนองความต้องการนั้นได้

^{๗๑} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒.

๓. เพื่อความประหยัดโดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งจะมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างกันด้วย การจัดตั้งองค์กรท้องถิ่นขึ้นจึงจำเป็น โดยให้อำนาจองค์การบริหารท้องถิ่นจัดเก็บภาษี เป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลกลางที่จะต้องจ่ายให้ท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลกลางไปอยู่บ้าง ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

๔. เพื่อให้หน่วยทางการเมืองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการที่หน่วยการปกครองเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้เลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติ

สำหรับการจัดการปกครองท้องถิ่น ในรูปขององค์การบริหารส่วนตำบล กองราชการส่วนตำบล กระทรวงมหาดไทย ได้วางวัตถุประสงค์ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังนี้

๑. มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานและจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาที่เหมาะสมโดยมีการจำกัดในทางระเบียบกฎหมาย และการกำกับดูแลที่ไม่เคร่งครัดเกินไป องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรมีความพร้อมในการดำเนินการตามหน้าที่ และมีอำนาจในฐานะเจ้าพนักงานในเรื่องนั้นๆ อย่างเพียงพอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดเก็บรายได้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยที่กระทบต่อประชาชนในตำบลโดยตรง

๒. มีการบริหารงานตามระเบียบกฎหมายที่ถูกต้อง เกิดความผิดพลาดน้อยและไม่มีแนวคิดที่จะอาศัยช่องว่างของระเบียบดำเนินการในสิ่งที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐ และในผลประโยชน์ของประชาชน ทั้งนี้ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นส่วนราชการ จะต้องดำเนินการต่าง ๆ ตามระเบียบของทางราชการ

๓. มีการบริหารงานในลักษณะที่เรียกว่า คิดเป็นโดยเรียนรู้การแก้ไขปัญหาของตนเอง และพึ่งพาหน่วยงานภายนอกให้น้อยที่สุด นอกจากนี้ยังสามารถใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาตำบลให้มีประสิทธิภาพและต้องเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนด้วย จะเห็นได้ว่าภาพของการคิดเป็นนี้ จะมีสัมพันธกับอิสระทางการบริหาร หากมีอำนาจทางการบริหารแต่ไม่สามารถคิดเป็น และพึ่งพาความคิดของคนอื่น ในความเป็นอิสระนี้ หมายถึง การพึ่งพาหน่วยงานภายนอกน้อย แต่ไม่ใช่ว่าขาดความ สัมพันธ์ไปเลย

๔. มีการมีส่วนร่วมจากประชาชนในตำบลอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้ในขั้นการเลือกตั้งขั้นการบริหารและการติดตามและสนับสนุนการบริหาร และที่สำคัญคนหนุ่มคนสาว ที่มีการศึกษา กลับไปร่วมการพัฒนาในตำบลเพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรประชาชนอย่างแท้จริง

๕. มีรายได้เพียงพอองค์การบริหารส่วนตำบล มีรายได้มากพอที่จะดำเนินการพัฒนาเขตที่เป็นชนบทและล้าหลังได้ด้วย และที่มาของรายได้ ไม่ควรพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือเงินจัดสรรจากหน่วยงานต่าง ๆ มากจนเกินไป แต่ควรเกิดจากการบริหารงาน ด้านสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง

๖. มีบุคลากรที่เป็นคนในตำบล ภายใต้ความจริงที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นย่อมจะรักท้องถิ่นของตนองค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ทรัพยากรบุคคลให้มากที่สุด ในฐานะที่เป็นพนักงานส่วนตำบลหรือลูกจ้างก็ได้

๗. มีกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีกิจกรรมที่เน้นในการพัฒนาคนให้เป็นศูนย์กลาง ได้แก่ การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ นอกจากนี้ควรดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งคำนึงถึงความคงอยู่ ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี

๒.๘.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจปกครอง

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นรัฐธรรมนูญที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ และการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจนที่สุดฉบับหนึ่ง โดยมีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ ในหมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้การกระจายอำนาจมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

“การกระจายอำนาจ” จึงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากคนในสังคมมากขึ้นตามลำดับ และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการปกครองตนเอง ในระดับท้องถิ่นหรือในระดับพื้นที่ของไทยซึ่ง มีสาระสำคัญในหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑. ความหมายของการกระจายอำนาจ

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ได้สรุปทัศนะของนักวิชาการไว้หลายท่านซึ่งได้แสดงทัศนะและให้ความหมายของ“อำนาจ” และ“การกระจายอำนาจ” ไว้ดังนี้

โกคิน พลกุล และอิสสระ นิตยทัณฑ์ ประภาส ได้ให้ข้อสังเกตว่า “การกระจายอำนาจ” มีความหมายตามหลักภาษาฝรั่งเศส คือ “การเอาอำนาจออกไปจากศูนย์กลาง” ปัญหาที่ตามมา คือ “อำนาจ” หมายถึงอะไร

ในขณะที่ จรัส สุวรรณมาลา ได้ตั้งข้อสังเกตว่าผู้คนส่วนใหญ่มักตีความคำว่า “อำนาจ” ในคำ“กระจายอำนาจ” ว่าหมายถึง “อำนาจอธิปไตย” มักกล่าวกันว่าไม่สามารถที่จะแบ่งแยก ได้แต่ในความหมายดั้งเดิมของคำดังกล่าวมิได้เน้นเรื่องอำนาจ (power) หากแต่เป็นเรื่องของสถานะศูนย์กลาง (central) และสถานะการกระจายอำนาจ (decentral) เป็นสำคัญ “การกระจายอำนาจ” จึงควรหมายถึง การกระจายอำนาจในการตัดสินใจมิใช่การแบ่งอำนาจอธิปไตยของชาติการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นมิใช่การสร้างอธิปไตย หากแต่เป็นการให้สิทธิ ในการปกครองตนเองของชุมชน และภูมิภาคภายใต้อธิปไตยของชาติหนึ่ง ๆ ร่วมกัน”

ซามูเอล ฮูมส์ สี่ (Samuel Humes IV) เสนอไว้ว่าควรให้เป็นเรื่องของ “การจัดสรรแบ่งปัน อำนาจ” กล่าวคือ เมื่อพูดถึงการกระจายอำนาจ ภายใต้บริบทของการบริหารปกครองในพื้นที่ เรียกว่าท้องถิ่น (Local Governance) ควรเป็นเรื่องของ “จัดสรรหรือแบ่งปันอำนาจ” มิใช่การ “แบ่งแยกอำนาจ” คำดังกล่าวมักนำไปสู่ความสับสน หรือปะปนกับการใช้แนวคิดเรื่อง

รัฐธรรมนูญ กับการแบ่งแยกอำนาจขณะที่คำว่า “จัดสรร / แบ่งปันอำนาจ” มีความสอดคล้องและอยู่ในขอบวงของแนวคิดต่าง ๆ ในเรื่องของการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นมากกว่า เช่น แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องของการกระจายอำนาจ (decentralization), การแบ่งปันอำนาจ หรือการลดอำนาจจากส่วนกลางสู่ภูมิภาค, การโอนอำนาจ (devolution) และการมอบอำนาจ (delegation)^{๗๒}

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของผู้ที่มีหน้าที่ในการปกครองการโยกย้ายอำนาจจากผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหนึ่งหรือระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งซึ่งตำแหน่ง จะแสดงถึงอำนาจในการตัดสินใจ คำว่า แหล่งของอำนาจนั้นหมายถึงตำแหน่งหน้าที่ของงานหรือคณะกรรมการบริหารการกระจายอำนาจ (decentralization) ในบริบทของการปฏิรูประบบการเมืองการปกครองของไทยจึงมีนัยโน้มเอียงตามความหมายของการแบ่งปันอำนาจการตัดสินใจ(หรือในภาษากฎหมายของไทยเรียกว่าการวินิจฉัยสั่งการ) อันเกี่ยวข้องกับกิจการสาธารณะ (publicaffairs)ของรัฐส่วนกลางไปยังหน่วยงาน หรือองค์กรอื่นๆ หรือเป็นการลดอำนาจจากส่วนกลาง สู่ภูมิภาค (deconcentration) ซึ่งหมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ อำนาจหน้าที่ และภารกิจความรับผิดชอบจากภาครัฐส่วนกลาง (ศูนย์กลางหรือศูนย์รวมอำนาจ) ไปยังพื้นที่หรืออาณาเขตรอบ ๆ จากระดับบนไปสู่ระดับล่างหรือจากระดับชาติไปสู่ท้องถิ่นโดยถ่ายโอนให้แก่องค์กรอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐส่วนภูมิภาคองค์กรอิสระองค์กรท้องถิ่น หรือแม้แต่เอกชนไปดำเนินงานแทนการถ่ายโอน ดังกล่าวอาจเป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ กล่าวคือ อาจจะมีลักษณะเป็นถ่ายโอนเฉพาะภารกิจ (functional) ซึ่งเป็นการแบ่งภารกิจให้แก่องค์กร ที่ได้รับการกระจายอำนาจดำเนินงาน หรือเป็นการถ่ายโอนยึดพื้นที่เป็นหลัก (geographical) ซึ่งเป็นการแบ่งพื้นที่เป็นหน่วยย่อยในการดำเนินการ

๒. รูปแบบของการกระจายอำนาจ

รูปแบบของการกระจายอำนาจมีอยู่ด้วยกันหลายระดับ และหลายรูปแบบซึ่งสามารถจัด รูปแบบของการกระจายอำนาจได้ ๕ รูปแบบ ดังนี้

๑) การกระจายอำนาจโดยจำเป็น หรือโดยปริยาย (Decentralization by default) ที่เกิดจากสถานการณ์ที่สถาบันหรือองค์กรของรัฐเกิดความล้มเหลวในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาจอาจจะเข้าไปใช้อำนาจ หรืออิทธิพลในดินแดนที่ตนปกครองอยู่ได้ และจากสภาวะที่ประชาชนในระดับรากหญ้าเกิดความไม่เชื่อใจในรัฐบาลเหล่านี้จึงเป็นผลให้ประเทศที่มีภาคประชาสังคมมีความตื่นตัวและเข้มแข็งจำเป็นต้องลุกขึ้นมาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อชุมชนของตนด้วยตนเองโดยที่รัฐบาลเองก็ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น

๒) การแปรรูปกิจการของภาครัฐ (privatization) ได้แก่การโยกโอน (handover) กิจการหรือหน้าที่บางอย่างที่เคยดำเนินการเองโดยหน่วยงานภาครัฐ ไปให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการแทนโดยภาครัฐเป็นผู้ควบคุมกำกับและตรวจสอบคุณภาพ เช่น กิจการขนส่งมวลชน กิจการโทรคมนาคมการไฟฟ้าและการประปา เป็นต้น

^{๗๒} นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, การกระจายอำนาจ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

<http://www.thaipoliticsgovernment.org> [๑๔ ต.ค. ๒๕๕๕].

๓) การกระจายอำนาจภายใต้หลักการแบ่งปันอำนาจ (deconcentration) หมายถึงการแบ่งปันอำนาจของรัฐบาลกลาง ไปยังองค์กรในระดับรองที่ออกไป ซึ่งทำงานในพื้นที่ นอกศูนย์กลาง หรือท้องถิ่นโดยที่องค์กร ภายใต้หลักการแบ่งปันอำนาจนี้ จะมีอิสระตามสมควรในการตัดสินใจต่าง ๆ ภายในพื้นที่ ที่ตนดูแลทั้งนี้อำนาจการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ยังคงอยู่ที่ส่วนกลาง อาจเรียกการกระจายอำนาจในลักษณะเช่นนี้ว่า “การกระจายอำนาจทางการบริหาร” (administration decentralization)

๔. การกระจายอำนาจภายใต้หลักการมอบอำนาจ (delegation) มีระดับการกระจายอำนาจที่ให้อิสระสูงกว่าการแบ่งปันอำนาจการกระจายอำนาจเน้นในเชิง “ภารกิจหน้าที่” โดยกำหนดภารกิจหน้าที่เฉพาะที่ชัดเจน ให้แก่องค์กรบริหารที่มีความเป็นอิสระภายใต้การกำกับจากภาครัฐ กล่าว คือองค์กรบริหารเหล่านั้นสามารถตัดสินใจ และใช้อำนาจหน้าที่ภายในขอบเขตของตน ที่ได้โดยอิสระแต่รัฐส่วนกลางก็ยังคงมีอำนาจอยู่เหนือองค์กรเหล่านี้ โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมาย เป็นกรอบในการควบคุมและกำกับบทบาทขององค์กรบริหารภายใต้หลักการมอบอำนาจ รวมถึงอำนาจในการจัดตั้ง และยุบเลิกองค์กรบริหารภายใต้หลักการมอบอำนาจ

๕. การกระจายอำนาจภายใต้หลักการโอนอำนาจ (devolution) ที่ถือได้ว่าเป็นการกระจายอำนาจที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับของการกระจายอำนาจที่กว้างขวางมากที่สุด ถูกใช้เพื่ออธิบายถึงสถานะที่รัฐส่วนกลางมีการถ่ายโอน หรือยกอำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ไปยังองค์กรตัวแทนของพื้นที่ชุมชนหรือท้องถิ่นต่าง ๆ หรือเรียกว่า “การกระจายอำนาจการปกครองให้แก่รัฐบาลส่วนท้องถิ่น” การกระจายอำนาจภายใต้หลักการโอนอำนาจนี้ เป็นการกระจายอำนาจแบบเบ็ดเสร็จ โดยที่ส่วนกลางจะไม่เข้ามามีบทบาท หรือแทรกแซงการทำงานขององค์กรภายใต้ หลักการโอนอำนาจหรือหากจำเป็นต้องมีการแทรกแซง ๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ต้องเป็นไปอย่างจำกัด ดังนั้น จึงมีการเรียกการกระจายอำนาจในลักษณะนี้ว่า “การกระจายอำนาจในทางการเมือง” หรือ “การกระจายอำนาจที่เน้นความเป็นประชาธิปไตย” (Political of democratic decentralization)

สรุปได้ว่า รูปแบบของการกระจายอำนาจทั้ง ๕ รูปแบบ ดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ภายใต้บริบทของการปกครองท้องถิ่นการกระจายอำนาจจึงควรครอบคลุมเฉพาะรูปแบบที่สามถึงรูปแบบที่ห้าเท่านั้น ขณะที่สองรูปแบบแรก ควรจัดแยกออกไปเนื่องจากว่า การกระจายอำนาจในรูปแบบแรก: การกระจายอำนาจโดยจำเป็น หรือโดยปริยาย (decentralization by default) เป็นการเกิดขึ้นเองโดยประชาชนมิใช่เป็นผลจากการดำเนินการจัดสรร หรือแบ่งปันอำนาจจากรัฐบาลส่วนกลาง ซึ่งขณะที่การกระจายอำนาจในรูปแบบที่สอง : การแปรรูปกิจการของภาครัฐ (privatization) นั้นท้ายที่สุดมิได้นำไปสู่สถานะของการกระจายอำนาจที่เป็นจริง

๓. ความจำเป็นของการกระจายอำนาจ

การรวมศูนย์อำนาจหรือการรวบอำนาจสู่ส่วนกลาง (centralization) ที่มีทั้งข้อดีและข้อเสียสำหรับ เหตุผลที่รองรับข้อดีของการสร้างความชอบธรรม ให้กับการรวมศูนย์อำนาจ หรือการรวบอำนาจสู่ส่วนกลาง ดังนี้

๑) ความเป็นเอกภาพของชาติ (national unity) เนื่องจากรัฐบาลส่วนกลางเป็นสถาบันเดียวที่สามารถกระทำการในนามของผลประโยชน์ส่วนรวม การมีรัฐบาลกลางที่เข้มแข็งย่อมเป็นสิ่ง

สำคัญหากรัฐบาลกลางอ่อนแอ ย่อมจะนำไปสู่การต่อสู้ขัดแย้งระหว่างส่วนต่าง ๆ ในสังคมและปราศจากซึ่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๒) ความเป็นแบบแผนอันเดียวกัน (uniformity) เนื่องจากว่ามีแต่เพียงรัฐบาลกลางที่สามารถวางหลักกฎหมายและระบบบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่เป็นแบบแผนและมาตรฐานเดียวกันได้ ย่อมทำให้เกิดการยึดโยงชุมชนที่อยู่ในส่วนต่าง ๆ ของประเทศเข้าไว้ด้วยกัน

๓) ความเสมอภาคภายในชาติ (equality) เนื่องจากการกระจายอำนาจมีจุดอ่อนตรงที่รัฐบาลที่อยู่นอกศูนย์กลางออกไป ถูกผลักดันเองต้องอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ภายในท้องถิ่น หรือภูมิภาคของตนเป็นหลักจึงมีแต่เพียงรัฐบาลกลางที่สามารถแก้ไขความไม่เท่าเทียมอันเกิดจากความแตกต่างในทรัพยากรระหว่างชุมชนต่าง ๆ ภายในรัฐ

๔) ความมั่งคั่งของชาติ (Prosperity) ที่ผ่านมาการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการรวมศูนย์อำนาจมักจะไปด้วยกันเสมอ การมีรัฐบาลกลางที่เข้มแข็ง ย่อมทำให้สามารถกำหนดทิศทางของการพัฒนาหรือการวางแผน ในทางเศรษฐกิจของชาติได้ อันนำไปสู่การระดมทรัพยากรจากส่วนต่าง ๆ ภายในสังคมถึงแม้ว่าการรวมศูนย์อำนาจหรือการรวบอำนาจสู่ส่วนกลาง จะมีข้อดีหลายประการดัง กล่าวแต่ก็มีข้อด้อยเช่นกัน ดังนี้

๔.๑) ปัญหาด้านประสิทธิภาพของการดำเนินการ อันเนื่องมาจากความล่าช้าในการตัดสินใจเพราะการตัดสินใจแต่ละครั้งต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ จำนวนมากกว่าจะมาถึงผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจที่ส่วนกลาง การขาดความยืดหยุ่นของระเบียบ (เพราะเป็นระเบียบเดียวที่ต้องใช้เหมือนกันทุกพื้นที่) และข้อจำกัดในการตรวจสอบ เนื่องจากมีพื้นที่กว้างขวาง และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นจำนวนมาก

๔.๒) ปัญหาการจัดทำบริการสาธารณะไม่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของชุมชนเพราะโครงสร้างของการบริหาร แบบรวมศูนย์อำนาจทำให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจมีโอกาสรับรู้ข้อมูล ลักษณะของปัญหาผลประโยชน์ความต้องการ และความแตกต่างอันหลากหลายของพื้นที่ต่าง ๆ ได้น้อยมากการตัดสินใจ จึงต้องใช้ภาพรวมของทุกพื้นที่ โดยมีคำตอบหรือรูปแบบวิธีการแก้ไขปัญหาเพียงรูปแบบเดียวสำหรับใช้ในทุกพื้นที่ ทำให้การใช้ทรัพยากรในแต่ละพื้นที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละชุมชนท้องถิ่น

๔.๓) อุปสรรคต่อการพัฒนาด้านความมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเพราะการรวมศูนย์อำนาจนั้นเป็นการปิดโอกาสที่ประชาชนจะได้เรียนรู้ฝึกฝน และจะมีประสบการณ์ในการร่วมตัดสินใจ ในการดำเนินกิจการใด ๆ ของชุมชนท้องถิ่นตนเอง จึงทำให้ขาดความเป็นเจ้าของส่งผลให้การดำเนินการต่าง ๆ ขาดความต่อเนื่องและยั่งยืน อีกทั้งทำให้ชุมชนขาดการพัฒนาโดยยั่งยืน

สรุปได้ว่า จากปัญหาอุปสรรคที่พบอันเป็นผลจากการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจหรือการรวบอำนาจสู่ส่วนกลาง (centralization) หลักการกระจายอำนาจ (decentralization) จึงถูกนำมาใช้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขปัญหาอุปสรรค ดังกล่าวได้แก่การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเพิ่มความสอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่ การเพิ่มความมีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจและการตรวจสอบจากชุมชนทั้งนี้จะส่งผลให้คุณภาพของการบริการดีขึ้นและได้รับการยอมรับมากขึ้นในที่สุด

๒.๙ หลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วม

ในการทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ค้นคว้าหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วม ซึ่งธรรมะของพระพุทธเจ้าท่านสามารถนำมาประยุกต์เข้ากับการมีส่วนร่วมได้ แต่ในที่นี้ ผู้วิจัยขอเสนอหลักสาราณียธรรม ๖ กับการมีส่วนร่วม ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กล่าวถึง หลักธรรมสาราณียธรรม ๖ ไว้ว่า สาราณียธรรม ๖ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ,ธรรม เป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน, หลักการอยู่ร่วมกัน สาราณียธรรม ๖ คือ

๑. เมตตาการุณยธรรม ตั้งเมตตาการุณยธรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๒. เมตตาเวทนีธรรม ตั้งเมตตาเวทนีธรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๓. เมตตาโมกขธรรม ตั้งเมตตาโมกขธรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันไปในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

๔. สาราณโกติ ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน คือ เมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรมแม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียว นำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย ให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน ข้อนี้ใช้ อปฺปวาทตโกติ ก็ได้

๕. สีลสามัญญตา มีศีลบริสุทธิเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ

๖. ทิฐิสามัญญตา มีทิฐิงามเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้น สิ้นทุกข์ หรือขจัดปัญหา

ธรรม ๖ ประการนี้ มีคุณ คือ เป็น สาราณียะ ทำให้เป็นที่ระลึกถึง เป็น ปิยกรณ์ ทำให้เป็นที่รัก เป็น ครุกรณ์ ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์ ความกลมกลืนเข้าหากันเพื่อความไม่วิวาท เพื่อความสามัคคี และเอกภาพ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^{๗๓}

^{๗๓} ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๓๑๗/๒๕๗.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวว่า สารณียธรรม ๖ แปลว่า ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง, ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน, หลักการอยู่ร่วมกัน ได้แก่

(๑) เมตตาทายกรรม : ตั้งเมตตาทายกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

(๒) เมตตาจาริกกรรม : ตั้งเมตตาจาริกกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

(๓) เมตตาโมกขกรรม : ตั้งเมตตาโมกขกรรม ในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

(๔) สาธารณโภคี : ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน คือ เมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียว นำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย ให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน ข้อนี้ ใช้ อปปฏิวัฏตโกติ ก็ได้

(๕) สีสสามัญญตา : มีศีลบริสุทธิเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ

(๖) ทัฏฐีสามัญญตา : มีทัฏฐีดีงามเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้น สิ้นทุกข์ หรือขจัดปัญหา^{๗๔}

สรุปได้ว่า หลักสารณียธรรม ๖ เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนา ที่มีการกล่าวถึง การช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพุทธวิธีการบริหาร ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีที่ควรนำมาปฏิบัติ เพื่อทำให้เกิดผลที่ดีแก่ชุมชนและเพื่อนร่วมงาน

๒.๑๐ บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ห่างจากอำเภอเมืองพิษณุโลก ไปทางทิศใต้ ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ จดตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

^{๗๔} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม , พิมพ์ครั้งที่ ๑๑ (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๒๐๐.

ทิศใต้	จดตำบลวัดพริก	อำเภอเมือง	จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันออก	จดตำบลบึงพระ	อำเภอเมือง	จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันตก	จดตำบลบางระกำ	อำเภอบางระกำ	จังหวัดพิษณุโลก

๒. ประวัติตำบลท่าโพธิ์

ประวัติหมู่บ้านของตำบลท่าโพธิ์ได้รับการบอกเล่ามาจากอดีตกำนันตำบลท่าโพธิ์คือ นายเกรียง นุชท่าโพธิ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่ชาวบ้านได้ให้ความเคารพ และนับถือเป็นอย่างมาก กำนันเกรียงได้เล่าประวัติของหมู่บ้านให้ฟังว่า สมัยก่อนนั้นการคมนาคมทางรถยังไม่มี ต้องอาศัยการคมนาคมทางเรือแทน ซึ่งแล่นตามแม่น้ำน่านเป็นแม่น้ำสายหลักของการคมนาคม ดังนั้นการที่จะเรียกว่าท่าเรือ และใช้สัญลักษณ์ของท่าน้ำเป็นหลัก บ้านท่าโพธิ์จะมีต้นโพธิ์ขนาดใหญ่ตั้งอยู่ตรงที่ท่าเรือ คนที่ทำเรือและคนที่ผ่านมาแถวนี้จึงเรียกว่า “ท่าโพธิ์” และเรียกบ้านแถวนั้นว่าบ้านท่าโพธิ์ตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้

สมัยก่อนนั้นบ้านท่าโพธิ์มีชีวิตความเป็นอยู่ของบ้านท่าโพธิ์มีลักษณะที่เรียบง่ายและไม่วุ่นวาย มีอาชีพในด้านเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ปลุกถั่ว ปลุกงา ทำกันเพื่อพออยู่พอกินเท่านั้น ที่นาไม่ต้องไปเช่า ส่วนใหญ่ที่นาของตนเอง ไม่มีรายจ่ายมากอย่างสมัยนี้ ซึ่งถ้าเปรียบค่าเงินสมัยก่อนกับสมัยนี้นั้นจึงผิดกันมาก

ประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มาจากที่อื่นไม่ได้มีประชากรที่บ้านท่าโพธิ์อย่างเดียว ซึ่งได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านท่าโพธิ์ จำนวนหนึ่ง และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันเมื่อมีผู้คนเริ่มมากขึ้นจึงทำให้มีการปรับปรุงถนนหนทางบริเวณบ้านท่าโพธิ์มากขึ้นเพื่อให้ติดต่อสื่อสารกับหมู่บ้านอื่น ๆ และมีผู้คนจะเรียกว่าบ้านท่าโพธิ์มาจนถึงปัจจุบัน

เนื้อที่ มีพื้นที่โดยประมาณ ๓๐,๓๐๐ ไร่ หรือประมาณ ๕๐.๗ ตารางกิโลเมตร

ภูมิประเทศ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำน่านไหลผ่าน แบ่งพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ ออกเป็น ๒ ส่วน ที่ราบสองฝั่งเกิดจากการตกตะกอนหรือการทับถมประกอบขึ้นเป็นคันดินธรรมชาติบริเวณสองฟากลำน้ำน่านถัดจากคันดินธรรมชาติบริเวณชายฝั่งแม่น้ำออกไปจะเป็นที่ราบน้ำท่วม โดยมีหนอง บึง หรือที่ลุ่มน้ำขังกระจายอยู่ทั่วไป ลักษณะดินตะกอนที่ทับถมมีทั้งดินร่วน ดินร่วนปนทราย แปร ดินร่วนเหนียวปนทรายแปร จนถึงดินเหนียว ระดับความสูงของพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ จะลาดเอียงจากทางทิศเหนือและทิศ ตะวันออกของตำบล ซึ่งมีความสูงประมาณ ๔๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางลาดเอียงไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้และทางทิศใต้ของตำบล ซึ่งมีระดับสูงประมาณ ๓๓ เมตร จากระดับทะเลปานกลาง อันเป็นบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำของตำบลท่าโพธิ์ ติดต่อกับเขตอำเภอบางระกำ ซึ่งอาจพิจารณาแบ่งรายละเอียดได้ ๓ เขต คือ

๑) เขตคันดินธรรมชาติ ได้แก่สองฝั่งแม่น้ำน่าน ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนดิน และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ที่แม่น้ำพัดพามาทับถมกัน

๒) เขตที่ราบน้ำท่วม ได้แก่บริเวณที่อยู่ถัดจากเขตหมู่บ้าน หรือห่างจากแม่น้ำน่านออกไปทั้งสองฝั่ง มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ในฤดูฝนหรือน้ำหลากจะมีน้ำท่วมขังเป็นประจำเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำนามากกว่าการเพาะปลูกพืชชนิดอื่น ๆ

๓) หนอง บึง หรือที่ลุ่มน้ำขัง ในบริเวณที่ราบน้ำท่วมที่กล่าวถึงมาแล้วนั้น จะมีพื้นที่ลุ่มต่ำเป็นหนองบึงแทรกปนอยู่หลายแห่ง เช่นทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตำบลท่าโพธิ์มีลุ่มทุ่งโคก ส่วนทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ก็มี หนองอ้อ คลองหนองเหล็ก บึงจาน หนองหลวง เป็นต้น หนองบึงดังกล่าวจะมีน้ำท่วมขังอยู่เกือบตลอดปี จึงเป็นแหล่งรองรับน้ำธรรมชาติและแหล่งสัตว์น้ำ ที่สำคัญในอดีต ปัจจุบันนี้ที่เหล่านี้จะเป็นแหล่งต้นเขิน บางส่วนก็มีหน่วยงานทางราชการนำไปใช้ประโยชน์ อาทิเช่น ทุ่งหนองอ้อเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยนเรศวร ทุ่งโคกเป็นที่ตั้งค่ายพระยาจักรี เป็นต้น นอกจากการใช้พื้นที่ในลักษณะดังกล่าวแล้ว การขุดคลองระบายน้ำ คลองส่งน้ำ ชลประทาน และการก่อสร้างทางหลวงผ่านพื้นที่ทำให้ระบบนิเวศของพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปมากมาย

จำนวนหมู่บ้าน

มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด ๑๑ หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง ๑๑ หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ ๑ บ้านวังส้มซ่า หมู่ที่ ๕ บ้านยาง หมู่ที่ ๙ บ้านคลองหนองเหล็ก
หมู่ที่ ๒ บ้านวังส้มซ่า หมู่ที่ ๖ บ้านยางเอน หมู่ที่ ๑๐ บ้านหัวกระติง
หมู่ที่ ๓ บ้านวังวน หมู่ที่ ๗ บ้านท่าโพธิ์ หมู่ที่ ๑๑ บ้านโนไร่
หมู่ที่ ๔ บ้านคลองคู หมู่ที่ ๘ บ้านแขก

จำนวนประชากร

ประชากรทั้งสิ้น ๑๙,๐๖๘ คน แยกเป็นชาย ๗,๗๐๐ คน หญิง ๑๑,๓๖๘ คน มีความหนาแน่น เฉลี่ย ๓๗๖ คน/ตารางกิโลเมตร^{๗๕}

ตารางที่ ๒.๒ จำนวนประชากรในเขต อบต.ท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวน หลังคาเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
๑	บ้านวังส้มซ่า	๒๕๘	๓๕๓	๔๐๗	๗๖๐
๒	บ้านวังส้มซ่า	๓๖๖	๕๑๖	๕๖๓	๑,๐๗๙
๓	บ้านวังวน	๕๓๒	๖๕๘	๖๘๑	๑,๓๓๙
๔	บ้านคลองคู	๑๗๘	๒๕๗	๒๗๐	๕๒๗
๕	บ้านยาง	๔๒๖	๕๒๔	๕๒๘	๑,๐๕๒
๖	บ้านยางเอน	๔๓๓	๔๙๑	๕๗๐	๑,๐๖๑
๗	บ้านท่าโพธิ์	๓,๖๗๔	๙๒๘	๑,๐๘๗	๒,๐๑๕
๘	บ้านแขก	๑,๑๓๓	๗๑๗	๗๗๒	๑,๔๘๙
๙	บ้านคลองหนองเหล็ก	๒๔๓	๒,๗๖๗	๖,๐๐๔	๘,๗๗๑
๑๐	บ้านหัวกระติง	๑๙๐	๒๘๘	๒๗๖	๕๖๔

^{๗๕} ที่มาของข้อมูล, “งานทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อเดือน พฤษภาคม ๒๕๕๕ ”, อ้างใน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, (อัดสำเนา).

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวน หลังคาเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
๑๑	บ้านโนไร่	๑๒๗	๒๐๑	๒๑๐	๔๑๑
รวม	๑๑ หมู่บ้าน	๗,๕๖๐	๗,๗๐๐	๑๑,๓๖๘	๑๙,๐๖๘

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา อาชีพรองลงมาได้แก่ค้าขายและการประมง
หน่วยธุรกิจในเขต อบต.

ธนาคาร	๕	แห่ง
โรงแรม/หอพัก	๓๑๗	แห่ง
ปั้มน้ำมัน	๕	แห่ง
ปั้มน้ำแก๊ส	๒	แห่ง
โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก	๒	แห่ง
โรงสีชุมชน	๓	แห่ง
คลังสินค้า	๔	แห่ง

สภาพทางสังคม

การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา	๔	แห่ง
โรงเรียนมัธยมศึกษา	๒	แห่ง
วิทยาลัยอาชีวศึกษา	๑	แห่ง
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	๕	แห่ง
มหาวิทยาลัย	๑	แห่ง
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	๒	แห่ง
ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	๑๑	แห่ง

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

วัด/สำนักสงฆ์	๔	แห่ง
มัสยิด	-	แห่ง
ศาลเจ้า	๒	แห่ง
โบสถ์	๔	แห่ง

สาธารณสุข

โรงพยาบาลของรัฐ	๑	แห่ง
ศูนย์วิจัยสุขภาพทางการแพทย์	๑	แห่ง
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าโพธิ์	๑	แห่ง
สถานพยาบาลเอกชน	๗	แห่ง
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	๑๐	แห่ง

อัตราการมีและการใช้ส้วมราดน้ำ	๑๐๐ %
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	
สถานีตำรวจชุมชน	๑ แห่ง
สถานีดับเพลิง	- แห่ง
ที่พักสายตรวจ	๒ แห่ง

การบริการพื้นฐาน

การคมนาคม

ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	๘๐	สาย
ถนนลาดยาง	๕	สาย
ถนนลูกรัง	๒๗	สาย
ถนนดิน	๒๐	แห่ง
สะพานคอนกรีต	๗	แห่ง
สะพานไม้	-	แห่ง
กระเช้าข้ามแม่น้ำน่าน	-	แห่ง

ถนนสายหลักที่ตัดผ่านตำบลท่าโพธิ์ จำนวน ๕ สาย

๑) ทางหลวงหมายเลข ๑๑๗(สายพิษณุโลก-นครสวรรค์) จากตัวเมืองพิษณุโลกตัดผ่านตำบลท่าโพธิ์ทางด้านฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่าน ผ่านหน้ามหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กขนาด ๔ ช่องจราจร สามารถติดต่อกับจังหวัดพิจิตร นครสวรรค์และจังหวัดอื่น ๆ ได้สะดวก

๒) ทางหลวงหมายเลข ๑๐๖๕ (สายพิษณุโลก-บางระกำ) จากตัวเมืองพิษณุโลก ตัดผ่านเข้าเขตตำบลท่าโพธิ์ทางด้านทิศเหนือ บริเวณพื้นที่หมู่ ๔ บ้านคลองคู ไปสู่ที่ตั้งอำเภอบางระกำ สามารถติดต่อไปจนถึงจังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดสุโขทัยได้

๓) เส้นทางสายพิษณุโลก - กำแพงดิน เส้นทางนี้เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักของพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่านมาตั้งแต่อดีต เส้นทางตัดผ่านบริเวณพื้นที่ หมู่ ๕ บ้านยาง หมู่ ๖ บ้านยางเอน หมู่ ๗ บ้านท่าโพธิ์ และหมู่ ๘ บ้านแขก ไปเชื่อมกับทางหลวงหมายเลข ๑๐๖๕ (พิษณุโลก-บางระกำ)

ทางหลวงหมายเลข ๑๐๖๓ (สายพิษณุโลก-บางกระทุ่ม) จากตัวเมืองพิษณุโลก ตัดผ่านเขตตำบลท่าโพธิ์ ด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน ในเขตพื้นที่หมู่ ๑ และหมู่ ๒ บ้านวังส้มซ่า และหมู่ ๓ บ้านวังวน ไปสู่ที่ตั้งอำเภอบางกระทุ่ม

ทางหลวงหมายเลข ๑๒ (สายเลียงเมือง-ไปอุดรดิตถ์) จากอำเภอบางระกำตัดผ่านเขตตำบล ท่าโพธิ์ ด้านฝั่งตะวันตก พื้นที่ หมู่ ๒,๓,๕,๖,๗ สามารถใช้เป็นเส้นทางติดต่ออำเภอวังทอง ไปจังหวัดอุดรดิตถ์และจังหวัดอื่น ๆ ในภาคเหนือได้

การโทรคมนาคม

ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข	๕	แห่ง
สถานีวิทยุกระจายเสียง ม.นเรศวร	๑	แห่ง

การไฟฟ้า

มีไฟฟ้าเข้าถึงทั้ง

๑๑

หมู่บ้าน

แหล่งน้ำธรรมชาติ

ลำน้ำ, ลำห้วย

๕

สาย

บึง, หนองน้ำและอื่น ๆ

๓

แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ฝาย

๑

แห่ง

บ่อน้ำตื้น

๔๓

แห่ง

ประปา

๑๑

แห่ง

คลองชลประทาน

๑

สาย

ข้อมูลอื่น ๆ

ทรัพยากรในพื้นที่

ทรัพยากรดิน

จากสภาพภูมิประเทศตำบลท่าโพธิ์ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเกิดจากการทับถมของตะกอนซึ่งน้ำพัดพา ดินในพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ จึงเป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายแข็งจนถึงดินเหนียว ดินบนมีสีน้ำตาลปนเทาถึงสีเทาเข้ม ดินล่างมีสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาลปนแดง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดพวกตะกอนน้ำ เป็นดินลึก อุ้มน้ำได้ดี เหมาะแก่การเป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนาข้าว แต่จากสภาพดินที่เป็นกรด และแร่ธาตุ เช่น ฟอสฟอรัส และโปแตสเซียม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง ทำให้ผลผลิตการเกษตรตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ เกษตรกรต้องใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์เพื่อเพิ่มผลผลิต ในอดีตอาจมีปัญหาสืบเนื่องมาจากภูมิประเทศที่เป็นที่ลุ่มน้ำท่วมขังในฤดูฝน และเกิดน้ำท่วมได้ง่าย แต่เมื่อได้มีการขุดคลองระบายน้ำ และจัดระบบชลประทานเข้าสู่พื้นที่ทำให้ศักยภาพการผลิตทางการเกษตรของพื้นที่สูงขึ้น ส่วนบริเวณที่อยู่ริมแม่น้ำน่านทั้งสองฝั่ง ภูมิประเทศจะเป็นพื้นที่ดอนกว่าพื้นที่ห่างจากฝั่ง ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการตกตะกอนน้ำพามาทับถมบริเวณฝั่งหรือที่เรียกว่าคันดินธรรมชาติ จึงทำให้บริเวณสองฝั่งแม่น้ำเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของราษฎร และใช้ดินปลูกพืชไร่ พืชสวนเป็นหลัก

ทรัพยากรน้ำ

น้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตและเศรษฐกิจของตำบลท่าโพธิ์ เพราะต้องใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคและการเกษตรกรรม สภาพธรรมชาติของน้ำฝนในพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ ได้รับโดยธรรมชาติจะมีความไม่สม่ำเสมอ บางครั้งมีมากบ้างมีน้อยบ้าง อย่างไรก็ตาม การใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรมในพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ ปัจจุบันไม่ได้เป็นการใช้เพื่อการ ทำนาปีเหมือนในอดีต แต่ปัจจุบันเป็นการทำนาห้วงปี กล่าวคือหลังจากเก็บเกี่ยวเสร็จก็มีการเตรียมดินเพื่อทำการในรุ่นต่อไปทันที ไม่ได้มีการพักดินเพราะปัจจัยเรื่องน้ำเอื้ออำนวย โดยมีการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ประมาณ ๑๘,๗๗๕ ไร่ ในจำนวนนี้เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตรับน้ำชลประทานประมาณ ๑๒,๙๐๒.๐๓ ไร่ เป็นพื้นที่ในเขตของหมู่ ๔ ถึงหมู่ที่ ๙ หรือทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่าน ในส่วนที่ไม่สามารถจะใช้ประโยชน์จากน้ำชลประทาน รวมถึงน้ำจากธรรมชาติคือน้ำฝนได้ไม่มากนัก ก็จะใช้น้ำจากใต้ดินคือขุดเจาะบ่อบาดาลมาใช้ ถ้าทำเกษตรรุ่นใดไม่ได้ผลหรือได้ผลน้อยหลังเก็บเกี่ยวเสร็จก็จะทำนาต่อเนื่องทันที ซึ่งจะสังเกตได้จากถ้าเข้าไปในพื้นที่ก็จะพบว่ามีข้าวหลายรุ่นในท้องนา

แหล่งน้ำที่สำคัญ

- แม่น้ำน่าน ไหลมาจากตำบลท่าทองเข้าสู่ตำบลท่าโพธิ์ หมู่ที่ ๑,๒,๓,๕,๖,๗,๘ ไปสู่ตำบลวัดพริก ระยะทางที่แม่น้ำน่านไหลผ่านประมาณ ๘ กิโลเมตร
- คลองหนองเหล็ก มีความยาวประมาณ ๔,๐๐๐ เมตร กว้าง ๔ เมตร อยู่ในบริเวณหมู่ที่ ๖,๗,๘,๑๐ สามารถใช้น้ำจากคลองน้ำในการเพาะปลูกในฤดูแล้งได้ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่
- หนองบอน มีเนื้อที่ประมาณ ๒๕ ไร่ อยู่ในหมู่ที่ ๖ บ้านยางเอน ใช้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาของหมู่บ้าน
- คลองชลประทาน เป็นโครงการชลประทานขนาดกลาง อยู่ในความดูแลของสำนักชลประทานที่ ๓ จะอยู่ในพื้นที่ด้านฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่าน ใช้ประโยชน์ได้แก่หมู่ที่ ๔-๑๐ สามารถส่งน้ำในช่วงฤดูฝนได้ประมาณ ๑๒,๙๐๒.๐๓ ไร่
- น้ำบาดาล จากแผนที่น้ำบาดาลจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยกรอน้ำบาดาลกรมทรัพยากรธรณี บริเวณตำบลท่าโพธิ์ มีชนิดดินใต้ดิน จัดเป็นชั้นน้ำตะกอนร่วนประเภทชั้นตะกอนใหม่ คือเป็นประเภทดินเหนียว ทราย กรวด โดยน้ำบาดาลถูกกักเก็บอยู่ในช่องว่างของชั้นตะกอนกรวดทราย

มวลชนจัดตั้ง

ลูกเสือชาวบ้าน ๑ รุ่น	๑๔๕	คน
ลูกเสือชาวบ้าน อสตร.	๑๕๐	คน
ไทยอาสาป้องกันชาติ	๑	คน
กพสต. ๑ คณะ	๑๘	คน
กยม. ๑๑ คณะ	๙๐	คน
กยต. ๑ คณะ	๙๐	คน
ศอชต. ๑ คณะ	๑๘	คน
อช. หมู่ละ ๔ คน ๑๑ หมู่	๔๔	คน
ผู้นำ อช. ตำบลละ	๒	คน
กทบ. ๑๑ กลุ่ม	-	คน
กพด. ๕ คณะ	๔๔	คน
กลุ่มสัจจะเงินออมกองทุนหมู่บ้าน ๑๑ หมู่	๒๘๘	คน
กลุ่มพัฒนาอาชีพเยาวชน	-	คน
ศตส.ต ๑ คณะ	๓	คน
อปพร. จำนวน	๑๗๓	คน
ตำรวจชุมชน ๑ คณะ	๑๘๐	คน

ศักยภาพในตำบล

ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

จำนวนบุคลากร	จำนวน	๑๑๘	คน
สมาชิกสภา อบต.	จำนวน	๒๒	คน
คณะผู้บริหารและเลขานุการ	จำนวน	๔	คน
ที่ปรึกษานายก อบต.	จำนวน	๑๑	คน
ข้าราชการ	จำนวน	๒๔	คน
ลูกจ้างประจำ	จำนวน	๒	คน
พนักงานจ้างตามภารกิจ	จำนวน	๓๒	คน
ลูกจ้างทั่วไป (รายเดือน)	จำนวน	๓๒	คน

ระดับการศึกษาของบุคลากร

ประถมศึกษา	จำนวน	๑๖	คน
มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	จำนวน	๖๐	คน
อนุปริญญา	จำนวน	๓	คน
ปริญญาตรี	จำนวน	๓๓	คน
สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน	๖	คน

ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

การรวมกลุ่มของประชาชน			
จำนวนกลุ่มทุกประเภท	๓๖	กลุ่ม	

แยกประเภทกลุ่ม

กลุ่มอาชีพ	๑๖	กลุ่ม
กลุ่มออมทรัพย์	๑๑	กลุ่ม
กลุ่มฌาปนกิจ	๙	กลุ่ม

จุดเด่นของพื้นที่

ตำบลท่าโพธิ์ มีพื้นที่บางส่วนเป็นแหล่งชุมชนซึ่งมีส่วนราชการตั้งอยู่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก จึงมีการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะที่พักอาศัย หอพัก สถานประกอบการการค้าขาย ซึ่งมีนักศึกษาทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดเข้ามาพักอาศัยเป็นจำนวนมาก และในอนาคตโรงงานอุตสาหกรรมและห้างสรรพสินค้า ต้องขยายตัวออกจากตัวเมืองมาตั้งแถบชานเมือง ซึ่งตำบลท่าโพธิ์มีพื้นที่เหมาะสมในการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมและห้างสรรพสินค้า^{๗๖}

^{๗๖} ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ , “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๕)” องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, ๒๕๕๔, (อัดสำเนา).

๒.๑๐.๑ แผนยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑) วิสัยทัศน์ในการพัฒนา

“ การศึกษาก้าวไกล ใส่ใจคุณภาพชีวิต พลิกฟื้นเศรษฐกิจพอเพียง
หล่อเลี้ยงภูมิปัญญา พัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล ”

วิสัยทัศน์คือจุดมุ่งหมายของการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความต้องการที่จะให้บรรลุถึงภายในระยะ ๓ ปี (๒๕๕๕-๒๕๕๗) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์มีความมุ่งหมายในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญทุกด้าน ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาให้สามารถสนองต่อความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นให้มากที่สุด โดยมุ่งเน้นการประสานการพัฒนาท้องถิ่นระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานรัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้มีการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางสังคมและเศรษฐกิจและการส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตนเองให้มีคุณค่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้สอยให้มากที่สุด ซึ่งจะเป็นผลให้ชุมชนในตำบลท่าโพธิ์เกิดความเข้มแข็ง สามารถดำรงชีพออย่างได้อย่างปกติสุข องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จะให้ความช่วยเหลือหมู่บ้านในตำบลท่าโพธิ์ ในการพัฒนาท้องถิ่นให้บรรลุจุดมุ่งหมายต่อไป

๑. กำหนดวิสัยทัศน์ท้องถิ่นโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายโดยใช้ SWOT Analysis เพื่อวางทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความชัดเจน เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้
๒. กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาตามนโยบายของท้องถิ่นของจังหวัดพิษณุโลก และของรัฐบาลอย่างกลมกลืน

๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นในช่วงสามปี (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗) ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้นำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดพิษณุโลก ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด ประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี สารสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) มาเป็นแนวคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์ได้ ๖ ประเด็นหลัก และมีแนวทางการพัฒนา ๒๒ แนวทาง ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

แนวทางที่ ๑ การก่อสร้างซ่อมแซมบำรุงรักษาดูแลถนน สะพาน เกาะกลางถนน และพื้นที่สองข้างทาง

แนวทางที่ ๒ การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง การจราจร และการผังเมือง
 แนวทางที่ ๓ การพัฒนาระบบไฟฟ้าและประปาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน
 แนวทางที่ ๔ การก่อสร้างซ่อมแซมบำรุงรักษารางระบายน้ำ ท่อลอดเหลี่ยม ทาง
 เท้า และศาลาที่พักริมทาง
 แนวทางที่ ๕ การก่อสร้างซ่อมแซมปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค
 สาธารณูปการต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน

แนวทางที่ ๑ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงและเป็น
 มาตรฐาน
 แนวทางที่ ๒ การส่งเสริมและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเสพติดและโรคระบาด
 ต่างๆ
 แนวทางที่ ๓ การส่งเสริมและสนับสนุนด้านสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน
 แนวทางที่ ๔ การให้การสงเคราะห์แก่เด็ก สตรี คนชรา ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส
 ทางสังคม
 แนวทางที่ ๕ การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของประชาชน และ
 เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในทุกรูปแบบ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้

แนวทางที่ ๑ การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและการ
 ว่างงาน
 แนวทางที่ ๒ การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาด้านการเกษตร และระบบ
 ชลประทาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และบริการต่าง ๆ

แนวทางที่ ๑ การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สวนสาธารณะ และสถาน
 บริการต่าง ๆ
 แนวทางที่ ๒ การส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแลรักษา
 ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
 แนวทางที่ ๓ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้าน
 มลพิษ ภัยธรรมชาติและการจัดการสิ่งแวดล้อม
 แนวทางที่ ๔ การส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณ
 ภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ท้องถิ่น

แนวทางที่ ๑ การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาด้านการศึกษาทุกระดับและการ
 เรียนรู้ในทุกรูปแบบ

แนวทางที่ ๒ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการก่อสร้างปรับปรุงและพัฒนา
สถานศึกษา วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอ

แนวทางที่ ๓ การส่งเสริมและสนับสนุนด้านศาสนา การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
ขนบธรรมเนียมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : การพัฒนาด้านการเพิ่มศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

แนวทางที่ ๑ การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร

แนวทางที่ ๒ การส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการปฏิบัติงาน และสถานที่ปฏิบัติงาน

แนวทางที่ ๓ การส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการให้บุคลากร^{๗๗}

๒.๑๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑๑.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่
เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

พวงทอง โยธาใหญ่ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับการมีส่วน
ร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาอยู่ในระดับต่ำทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยให้
ความสำคัญในกิจกรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อ
เสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น และการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของ
ประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล
จะต้องให้ความสำคัญ และส่งเสริมสนับสนุนด้านความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ของ องค์การบริหาร
ส่วนตำบล เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๗๘}

ปติดา ปานเนตรแก้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการบริหาร
พัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผล
การศึกษาพบว่า ๑) การมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้าน
การร่วมประชุม การพิจารณาโครงการ การดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมใน
ด้านการตัดสินใจและการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย แต่ในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่
มีส่วนร่วมอยู่ในระดับกลาง ๒) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
บริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนหลวง พบว่า ด้านความสนใจงาน

^{๗๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๙.

^{๗๘} พวงทอง โยธาใหญ่, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๕.

พัฒนาท้องถิ่น ระดับความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลและการบริการ
สาธารณประโยชน์ ที่ประชาชนจะได้รับเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ๓) ข้อเสนอแนะสำหรับการ
วิจัย คือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพัฒนากลไกและกระบวนการในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ
ของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องส่งเสริมให้ชุมชนได้มีจิตสำนึก ใน
การพัฒนาท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ ให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งสามารถร่วมกันคิด พัฒนาชุมชนของตนเองให้ดี
ขึ้นทำให้เกิดธรรมาภิบาล (Good Governance) ในชุมชน^{๗๙}

พานิธิ เรียงทอง และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ
พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ในการมีส่วน
ร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตยอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณา
เป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนา
ด้านการเสนอปัญหา และร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านของการควบคุมติดตามและ
ประเมินผล ผลทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา
อาชีพรายได้และระยะเวลาในการอยู่อาศัย และความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการ
พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนระยะเวลาใน
การอยู่อาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วน
ตำบลบางเตยทั้งนี้ จำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอนของการพัฒนา
ให้มากขึ้น ตั้งแต่ขั้นตอนการเสนอปัญหา และการร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนา ขั้นตอนการ
ดำเนินงานตามแผนพัฒนาและขั้นตอนควบคุม ติดตามและประเมินผล เพื่อให้ตำบลบางเตยมีการ
พัฒนาที่ดีขึ้นและเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองตามความต้องการของประชาชนในทุกภาคส่วน^{๘๐}

ภัชรินทร์ กอบตระกูล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร
งานขององค์การส่วนตำบลกรณีศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์
จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การส่วน
ตำบลกรณีศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์จังหวัดจันทบุรี อยู่ใน
ระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความแตกต่างข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ
ระดับ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์การ
บริหารส่วนตำบล ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่ององค์การบริหารส่วน
ตำบล และประโยชน์ที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบล มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วม ในการ
บริหารงานขององค์การส่วนตำบล ในส่วนของแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
บริหารงานนั้น ควรให้มีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลด้านต่าง ๆ อย่างทั่วถึง สม่ำเสมอ จัดทำโครงการ
อบต. พบประชาชน เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ ข้อเรียกร้อง และเชิญชวนให้ประชาชนเข้ารับฟังการ

^{๗๙} ปติดา ปานเนตรแก้ว, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ
บริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม”,
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

^{๘๐} พานิธิ เรียงทอง และคณะ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
บางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชานโยบาย
สาธารณะ : มหาวิทยาลัยนเรศวร), ๒๕๕๒.

ประชุมสภารวมถึงเข้ามาตรวจสอบการบริหารงาน ขององค์การบริหารงานส่วนตำบล เพื่อความ น่าเชื่อถือและความโปร่งใสรวมทั้งให้การปลูกฝัง และการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ให้เข้ามามีส่วน ร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริม ประชาธิปไตย^{๘๑}

เครือวัลย์ สืบอ้าย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนา ท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” ผล ทางการ ศึกษา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ และด้าน ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางโดยประชาชนมี ความสนใจที่จะไปใช้สิทธิ ในการเลือกตั้งของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัด กลุ่มปัญหาหมู่บ้าน สนใจตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบ เข้าร่วมการประชุมสภาท้องถิ่น การ จัดทำแผน พัฒนาสำหรับด้านแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก โดยมีประชาชนเข้า ร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นผู้ได้รับประโยชน์ สนับสนุน ร่วมสมมติติดตามประเมินผล ในกิจกรรม ในเรื่องต่าง ๆ เช่นการกำจัดการขยะโดยร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมประชุมกับชุมชนองค์กรและ หน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนี้ประชาชนยังมีข้อเสนอแนะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝกต้อง ดำเนินการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการ พัฒนาตำบล และควรส่งเสริมให้ประชาชน เข้ามามีบทบาทในการบริหารงานมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน^{๘๒}

อดิสรณ์ ชัดสีใส ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ผลการศึกษาสรุป ได้ดังนี้ (๑) กระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำแผน การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญการวิเคราะห์ศักยภาพ การพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจการกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการกำหนดเป้าหมายการ พัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความ ต้องการ และร่วมตรวจสอบกระบวนการจัดทำแผนทุกขั้นตอน (๒) การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ กิจกรรม เสนอปัญหา มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น การทำประชาคม มีส่วนร่วมในการใช้บริการ สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล ตรวจสอบการ ทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบางครั้งเท่านั้น ทั้งนี้ประชาชนบางส่วนยังไม่ ให้ความสำคัญ

^{๘๑} ภัชรินทร์ กอบตระกูล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การส่วนตำบล กรณีศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี” , วิทยานิพนธ์ รัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

^{๘๒} เครือวัลย์ สืบอ้าย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณี องค์การ บริหารส่วนตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๐.

ในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากนัก มองว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐ และตนเองขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ๓) ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นพบว่าประชาชนไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำแผนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการประชาสัมพันธ์ให้ ความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจ ๔) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการประสานงานขอความร่วมมือ สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐระดับอำเภอ และจังหวัด ปัญหาการสื่อสารกับประชาชนในชุมชน/หมู่บ้านชาวไทยภูเขา ขาดข้อมูลที่ทันสมัย ระยะเวลาในการจัดทำแผนพัฒนาฯ เร่งรีบ และบางส่วนมีความเห็นว่าขาดการคำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความรู้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นควรให้ความสำคัญในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน มีการประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐทุกระดับ และมีการประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง^{๘๓}

สิทธิศักดิ์ ทรัพย์ศิริโสภา ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย :กรณีศึกษาการจัดการมูลฝอยเทศบาลตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ” จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๓๒๘ ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ ความตระหนักเกี่ยวกับมูลฝอยและการจัดการมูลฝอยในระดับปานกลาง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยและมีความต้องการมีส่วนร่วมในการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอยในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน รายได้ อาชีพ สถานภาพทางสังคม การรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับมูลฝอยและการจัดการมูลฝอย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอยได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับมูลฝอยและการจัดการมูลฝอย^{๘๔}

จินตนา กัลยาณพันธ์ ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณี ศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรีอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรีอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเพศและอายุ ที่แตกต่างกัน ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

^{๘๓} อติสรณ์ ชัดสีโส, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๑.

^{๘๔} สิทธิศักดิ์ ทรัพย์ศิริโสภา, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย : ศึกษากรณีการจัดการมูลฝอยเทศบาลตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๕๔.

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอาชีพระดับการศึกษาและรายได้ที่ แตกต่างกัน ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหาร งานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๘๕}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการรื้อให้ คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิธีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

๒.๑๑.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่ เกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์ ไว้ดังนี้

อลงกรณ์ ปราปไพรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๔๕ -๒๕๔๙) โดยกระบวนการประชาคม : กรณีศึกษาอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่พบว่า แผนพัฒนา อำเภอที่จัดทำขึ้นโดยผ่านกระบวนการประชาคม สามารถสะท้อนปัญหา และความต้องการของ ประชาชน สามารถแก้ไขปัญหของชุมชนได้ดีกว่าแผนพัฒนาอำเภอรูปแบบเดิมที่จัดทำโดยภาครัฐ โดยประชาคมเสนอแผนโครงการของชุมชนต่อส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ทั้งยังสามารถผลักดันโครงการต่างๆให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรม^{๘๖}

สมชาติ ประสมเพชร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดลพบุรี ๒) แสวงหาแนวทางวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี และ๓) พัฒนากลุ่มการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การ บริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๓๐ คน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๑๓ คน และบุคคลภายนอก จำนวน ๒๘ คน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วน จังหวัดลพบุรี ผู้มีส่วนร่วมนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี มี ส่วนร่วมในบางขั้นตอน คือ ขั้นตอนการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขั้นตอนการกำหนด

^{๘๕} จินตนา กัลยาณพันธ์ , “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบล : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ”, วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี), ๒๕๔๙.

^{๘๖} อลงกรณ์ ปราปไพรี, “การจัดทำแผนพัฒนาตำบล ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๔๕-พ.ศ.๒๕๔๙) โดย กระบวนการประชาคม : กรณีศึกษาอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๙.

วัตถุประสงค์การพัฒนา ขั้นตอนการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนา และขาดการมีส่วนร่วมในหลายขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี คือ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ ขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนา ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำแผน ขั้นตอนการวิเคราะห์ศักยภาพ เพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาท้องถิ่น และขั้นตอนการกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ปัญหาอุปสรรคและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการอบรม ขาดทักษะ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ขาดการมีส่วนร่วมในหลายขั้นตอน ขาดสิ่งจูงใจที่จะกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมและงบประมาณมีจำกัด อีกทั้งไม่มีคำตอบแทนหรือเบี้ยประชุมให้กับคณะกรรมการ ตลอดทั้งเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการจัดทำแผนมีไม่เพียงพอ ขาดรูปแบบการจัดทำแผนที่ชัดเจน และขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ต่อเนื่องและแพร่หลาย^{๘๗}

พชรวรรณ พันธุ์แดง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลบางนมโค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาของ เทศบาลตำบลบางนมโค และ ๒) ศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาล ตำบลบางนมโค ผลการศึกษาพบว่า ๑) คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลบางนมโค มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่น และการบริหารงานท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ข้อคำถามที่คณะกรรมการมีความรู้ ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล รองลงมา คือ การวิเคราะห์ข้อมูล และข้อคำถามที่เข้าใจไม่ถูกต้องอันดับสาม ได้แก่การบริหารงานท้องถิ่น เทศบาลยุคใหม่ควรมีแนวคิดในการจัดทำแผนที่เน้นในด้านวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข การศึกษา มากกว่าโครงสร้างพื้นฐาน และผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดทางเลือกและการเลือกทางเลือกอยู่ในระดับมากที่สุด การเตรียมการจัดทำแผน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การลงมือปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ส่วนการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับ^{๘๘}

เกรียงไกร ทองจิตติ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อดูระดับขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลในกระบวนการวางแผน ศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบลโดยรวม เช่น มีความสามารถในการจัดเตรียมการวางแผนทั้งในการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลและการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการกำหนดทางเลือกและการเลือกทางเลือกอยู่ในระดับ

^{๘๗} สมชาติ ประสมเพชร, “การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ยุทธศาสตร์การพัฒนา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี), ๒๕๔๘.

^{๘๘} พชรวรรณ พันธุ์แดง, “แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางนมโค”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ยุทธศาสตร์การพัฒนา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี), ๒๕๕๑.

ปานกลาง ทางด้านขีดความสามารถในการลงมือปฏิบัติตามแผน พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีขีดความสามารถในการลงมือปฏิบัติตามแผน เช่น มีการแบ่งความรับผิดชอบในการปฏิบัติ มีการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงานตามแผน มีการกำหนดแผนงานในการปฏิบัติ และ ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนอยู่ในระดับมาก ทางด้านขีดความสามารถในการประเมินผล พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีขีดความสามารถในการประเมินผล เช่น มีการประเมินผลก่อนลงมือปฏิบัติ มีการประเมินผลในขณะดำเนินภาคปฏิบัติ มีการประเมินผลหลังลงมือปฏิบัติ และประเมินผลความคุ้มค่าของแผนงานอยู่ในระดับปานกลาง ด้านปัญหาอุปสรรคของกระบวนการวางแผน พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาอุปสรรคของกระบวนการวางแผน เช่น แผนไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน^{๘๙}

อดิศักดิ์ คำเพราะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษ์อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองกันทรลักษ์ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในด้านความสนใจรับรู้ข่าวสาร ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการร่วมการตัดสินใจ ด้านการร่วมดำเนินการ ด้านการกำกับติดตามผล ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการร่วมรับผิดชอบ และ ๒) เปรียบเทียบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ในด้าน เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗ อายุ ๓๑-๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๒ การศึกษาจบการศึกษามัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๙ รายได้ต่อเดือนมีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๙ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ๑ ด้าน ได้แก่ด้านการร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ๖ ด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการกำกับติดตามผลด้านความสนใจรับรู้ข่าวสาร ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการร่วมรับผิดชอบ ด้านการร่วมรับประโยชน์ และด้านการร่วมดำเนินการ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุ และรายได้ที่แตกต่างกันไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกันทรลักษ์ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน แต่ เพศ การศึกษา และสถานภาพสมรสที่แตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขต เทศบาลเมืองกันทรลักษ์ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน^{๙๐}

^{๘๙} เกรียงไกร ทองจิตติ, “ความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๗.

^{๙๐} อดิศักดิ์ คำเพราะ, “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษ์ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ”, การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น), (บัณฑิตวิทยาลัย : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

อุไรวรรณ แจ่มใส ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาตำบลวังห้ว อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับความรู้ ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลวังห้ว ระดับในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลวังห้ว และความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลกับระดับในการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลวังห้ว ผลการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับความรู้ ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือด้านบทบาทหน้าที่ของประชาชน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล ขึ้นเสนอปัญหาความต้องการ เป็นอันดับหนึ่งรองลงมาคือขึ้นตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของแผน และอันดับสุดท้ายคือ ขึ้นร่วมกำหนดยุทธศาสตร์และการพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลกับระดับในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังห้ว พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ^{๙๑}

สรุปได้ว่า แผนยุทธศาสตร์เป็นแผนที่จัดทำขึ้นโดยผ่านกระบวนการประชาคม สามารถสะท้อนปัญหา และความต้องการของประชาชน สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่าแผนพัฒนาอำเภอรูปแบบเดิมที่จัดทำโดยภาครัฐ โดยประชาคมเสนอแผนโครงการของชุมชนต่อส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ทั้งยังสามารถผลักดันโครงการต่างๆ ให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรม

๒.๑๑.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะหลักสราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ โดย

^{๙๑} อุไรวรรณ แจ่มใส, “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังห้ว อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาชุมชน), : (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๘.

จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ว่า ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้ เป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนด้านเพศ อายุ และตำแหน่งหน้าที่ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อเสนอแนะในการนำหลักสาราณียธรรม มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิ ภาพในการบริการสาธารณะขององค์ การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีดังนี้ ๑) มีความเชื่อตรงต่อหน้าที่ ในการให้บริการสาธารณะ ๒) สร้างความสามัคคีกลมเกลียวให้เกิดขึ้นทั้งกับฝ่ายเจ้าหน้าที่และฝ่ายประชาชน เพื่อความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันในการร่วมกันพัฒนาทั้ง ๓) ส่งเสริมข้อธรรมสาธารณะโกลี คือ การรู้จักเอื้อเฟื้อแบ่งปันผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรม ช่วยเหลือกัน ไม่เห็นแก่ตัว ๔) ส่งเสริมการมีความคิดเห็นเป็นเอกฉันท์ รู้จักแสวงหาจุดร่วม และ สงวนไว้ซึ่งจุดต่างของกันและกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน ปรับมุมมองให้ตรงกัน^{๙๒}

อารยา เดชกมล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการบริหารงานขององค์ การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ” ผลการวิจัยพบว่า

๑. คณะกรรมการบริหาร สมาชิกสภา และพนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารงานบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก

๒. คณะกรรมการบริหาร สมาชิกสภา และพนักงานส่วนตำบล เห็นว่ามี ปัญหาในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการบริหารทั่วไป และงบประมาณไม่แตกต่างกัน แต่ คณะกรรมการบริหาร สมาชิกสภา และพนักงานส่วนตำบลที่มี ระดับความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานต่างกัน เห็นว่ามี ปัญหาในการบริหารงานขององค์ การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

โดยสรุป ปัญหาในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในด้านการบริหารงานบุคคล และด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก จึงควรหาแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เพิ่มมากขึ้น^{๙๓}

ประเสริฐ สิงหเสม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมี ความพึงพอใจต่อการนำหลักสาราณียธรรม มาบริหารงานองค์ การบริหารส่วนตำบลเขาพระทองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาหลายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ประชากรกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม พนักงานส่วนท้องถิ่น และข้าราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีข้อเสนอแนะว่า

^{๙๒} อารณรัตน์ เลิศไพบรุษ , “ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสาราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ ” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๙๓} อารยา เดชกมล, “ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ” , วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๖.

ให้ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ควบคู่ไปกับการพัฒนา ด้านสาธารณูปโภค ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม^{๙๔}

ทรงกรด ไกรกังวาร ได้ศึกษา วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ” ผลการวิจัยพบว่า

๑. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาหลายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ ด้านสถานที่ให้บริการ ด้านการประชาสัมพันธ์ และพึงพอใจน้อยที่สุดได้แก่ด้านระบบการให้บริการสาธารณะ

๒. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และความรู้ ความเข้าใจต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ อายุ และการดำรงตำแหน่งทางสังคม

๓. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านระบบการให้บริการสาธารณะ โดยเสนอให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ขยายเขตประปา เพิ่มตู้โทรศัพท์ สาธารณะ และปรับปรุงท่อน้ำ เนื่องจากปัญหาน้ำท่วมถนน รองลงมาเป็นข้อเสนอด้านสถานที่ให้บริการ ซึ่งเห็นว่าสถานที่ทำการปัจจุบันคับแคบ ด้านการประชาสัมพันธ์ เสนอว่าควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ให้มากขึ้น และด้านการบริการเจ้าหน้าที่ เสนอว่าควรมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำขั้นตอนการรับบริการ^{๙๕}

มานพ ฉวีรักษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์องค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ” ผลวิจัยพบว่า

๑. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและไม่มี ส่วนร่วมในการสร้างการมีส่วนร่วมตามแผนพัฒนาตำบล

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลได้นำเอากลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ในการส่งเสริมให้ ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๙๖}

^{๙๔} ประเสริฐ สิงห์เสม, “ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอเขษอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ”, สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๙.

^{๙๕} ทรงกรด ไกรกังวาร, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ”, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต , (คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์) , ๒๕๕๐.

^{๙๖} มานพ ฉวีรักษ์, “กลยุทธ์องค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองศรีไคอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสารคาม), ๒๕๔๖.

ณทพงษ์ วียะรันดร์ ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” พบว่า ๑. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ๒. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ไม่แตกต่างกัน ระหว่างผู้มีรายได้ ๕ ,๐๐๐ บาทและต่ำกว่า กับตั้งแต่ ๕ ,๐๐๑ ขึ้นไป ไม่มีความแตกต่างกัน อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นมากกว่าอายุ ๑๘-๓๐ ปี และ ๓๑-๕๙ ปี ระหว่างอาชีพเกษตรกร ค้าขาย พนักงานบริษัท ห้างร้าน โรงงานอุตสาหกรรม และรับราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ไม่มีความแตกต่างกัน และที่อยู่อาศัย หมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๕, ๖ และหมู่ที่ ๗ มีความคิดเห็นมากกว่าหมู่ที่ ๔^{๙๗}

สรุปได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเองโดยให้มีหน้าที่เกี่ยวกับ การพัฒนาและให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย การบริหารงานการตัดสินใจ โดยอยู่ในการกำกั้นดูแลและควบคุมของรัฐบาล

๒.๑๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

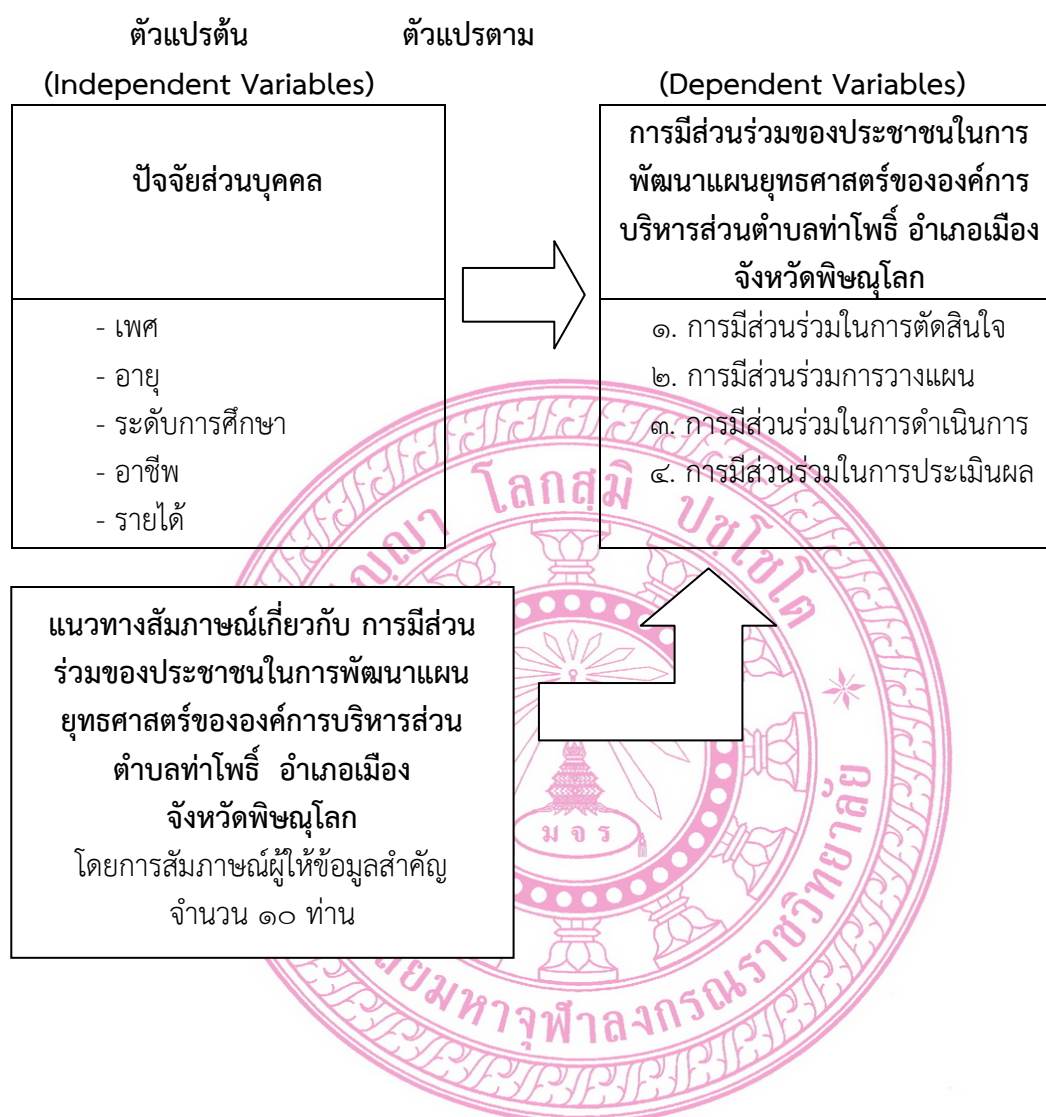
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดของ ปธาน สุวรรณมงคล^{๙๘} ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ ๔. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังแผนภาพที่ ๒.๔

^{๙๗} ณทพงษ์ วียะรันดร์, “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี), ๒๕๔๘.

^{๙๘} ปธาน สุวรรณมงคล, หลักสูตร การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง, รุ่นที่ ๙ เอกสารบรรยายภาพรวมกลุ่มวิชา กลุ่มวิชาที่ ๕ การพัฒนาการเมืองไทย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘), (อัดสำเนา).

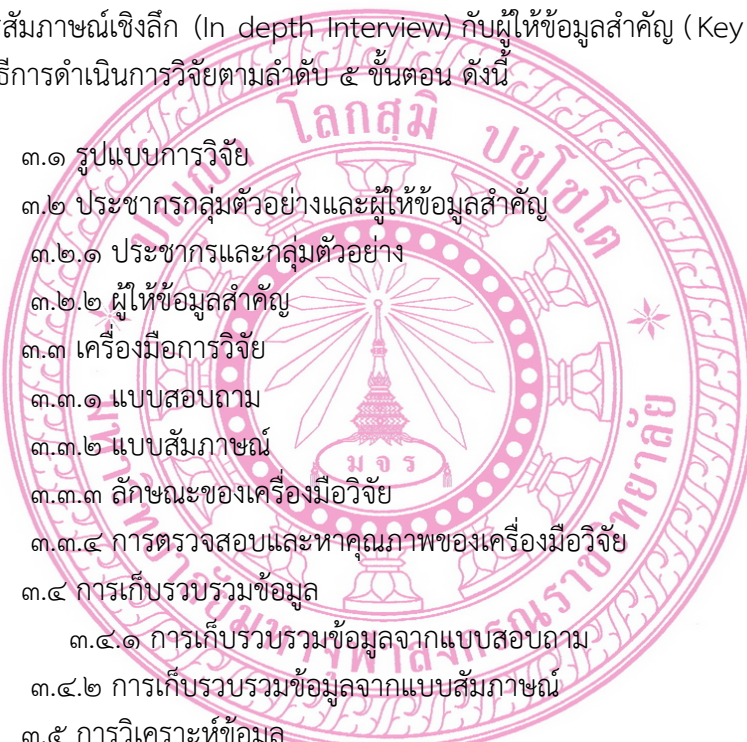

แผนภาพที่ ๒.๔ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ๕ ขั้นตอน ดังนี้

-
- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
 - ๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 - ๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - ๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 - ๓.๓ เครื่องมือการวิจัย
 - ๓.๓.๑ แบบสอบถาม
 - ๓.๓.๒ แบบสัมภาษณ์
 - ๓.๓.๓ ลักษณะของเครื่องมือวิจัย
 - ๓.๓.๔ การตรวจสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย
 - ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม
 - ๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์
 - ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
 - ๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม
 - ๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกซึ่งมีจำนวน ๑๙,๔๔๙ คน^๑

๒) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากประชาชนจำนวน ๓๙๒ คน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ ๐.๐๕ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด ๑๙,๔๔๙ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{19,449}{1 + 19,449(0.05)^2}$$

$$n = \frac{19,449}{1 + 48.62}$$

$$n = \frac{19,449}{49.62}$$

$$n = 391.95$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๓๙๒ คน

^๑ ที่มาของข้อมูล : งานทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อเดือน ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๕, อ้างใน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, (อัดสำเนา).

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้หมู่บ้าน เป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วน โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก รวม ๓๙๒ คน รายละเอียดดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ ๑ บ้านวังส้มซ่า	๗๖๕	๑๕
หมู่ ๒ บ้านวังส้มซ่า	๑,๐๘๒	๒๒
หมู่ ๓ บ้านวังวน	๑,๓๘๔	๒๘
หมู่ ๔ บ้านคลองคู	๕๕๒	๑๑
หมู่ ๕ บ้านยาง	๑,๐๗๖	๒๒
หมู่ ๖ บ้านยางเอน	๑,๑๑๔	๒๓
หมู่ ๗ บ้านท่าโพธิ์	๒,๑๙๗	๔๔
หมู่ ๘ บ้านแขก	๑,๕๔๖	๓๑
หมู่ ๙ บ้านคลองหนองเหล็ก	๘,๗๕๘	๑๗๗
หมู่ ๑๐ บ้านหัวกระติง	๔๖๗	๑๐
หมู่ ๑๑ บ้านโนไร่	๔๐๘	๙
รวม	๑๙,๔๔๙	๓๙๒

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ ท่าน ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ ผู้บริหาร

๑. นายธวัช สิงหเดช นายกอบต. ท่าโพธิ์
๒. นางสาวปัทมา สืบสายอ่อน ปลัดอบต. ท่าโพธิ์
๓. นายทวีศักดิ์ ทิมคล้าย กำนันตำบลท่าโพธิ์

กลุ่มที่ ๒ ผู้นำทางศาสนา/ผู้นำชุมชน

๑. พระมหาอรรถพล ฐิตปัญโญ เจ้าอาวาสวัดสะกีดน้ำมัน
๒. นายลัทธิ ก้อนคง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๕ ตำบลท่าโพธิ์
๓. นายนกเล็ก โกสิงห์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๖ ตำบลท่าโพธิ์
๔. นายมนัส แจ่มใส ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๗ ตำบลท่าโพธิ์

กลุ่มที่ ๓ ตัวแทนประชาชน

๑. นายวงศกร บุญคง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยางเอน
๒. นายสมชาย เสริมสุข ครูชำนาญการโรงเรียนวัดยางเอน
๓. นางกฤษฎาภรณ์ สติวรหิรัญ ข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

๓.๓.๑ แบบสอบถาม

- ๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม
- ๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
- ๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- ๔) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๕) นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
- ๖) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
- ๗) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
- ๘) รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๒ แบบสัมภาษณ์

- ๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์
- ๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
- ๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
- ๔) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๓ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนโดยประมาณ โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนา แผน ยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง ๔ ด้าน คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
๒. การมีส่วนร่วมการวางแผน
๓. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมี ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับ มากที่สุด
- ๔ หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก
- ๓ หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับ ปานกลาง
- ๒ หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อย
- ๑ หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อยที่สุด^๒

การตรวจสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ ผู้ วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้แก่ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาจำนวน ๓๐ คน เพื่อทดสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจ คำถามในแบบสอบถามอย่างชัดเจนหรือไม่ เมื่อมีข้อบกพร่องก็จะได้ทำการแก้ไขให้ถูกต้อง แล้วจึงนำ แบบสอบถามแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา ดังที่ได้กำหนดไว้แล้วในส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการการศึกษา

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของประชาชนการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนา แผนยุทธศาสตร์ ของ องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก (Open ended Questionnaire)

^๒ ชูติระ ระบอบ และคณะ, *ระเบียบวิธีวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

๓.๓.๔ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- ๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือ ที่สร้างไว้
- ๒) หาความเที่ยงตรง(Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย
 - ๒.๑) พระมหาธีรเดช อีรวฑฒโน รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
 - ๒.๒) พระมหาวรญาณ วรณญ, ดร. อาจารย์ประจำวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 - ๒.๓) ดร. อติชัย กอวัฒนา อาจารย์ประจำสาขาวิชา บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 - ๒.๔) อาจารย์อ่องนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 - ๒.๕) นายธวัช สิงหเดช นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยก่อนนำไปใช้ เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ หรือหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence)^๓ โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$\text{ใช้สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\Sigma R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

ΣR คือ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์ การวิจัย

๐ หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์ การวิจัย

^๓ สมนึก ภัททิยธนี, การวัดผลการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์ , ๒๕๔๙), หน้า ๒๒๐.

-๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ การวิจัย
เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ ซึ่งเครื่องมือการ
วิจัยฉบับนี้ได้ค่า IOC ระหว่าง ๐.๖-๑.๐ ทุกข้อ ซึ่งถือว่าเครื่องมือใช้ได้

๓. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว
ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกที่ไม่
ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา (alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)^๔ ซึ่งได้ค่า
ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๙๗๗

๔. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อ
ขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) การรวบรวมเอกสาร ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และ
เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนา แผนยุทธศาสตร์ ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๒) ผู้วิจัยได้ขอหนังสืออนุญาตจากวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์เพื่อเก็บข้อมูล จากองค์การ
บริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความร่วมมือไปยังประชาชนในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๓) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ
ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๓๙๒ คน ซึ่ง
ในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

๔) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน
๑๐ ท่าน

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ถึงผู้ให้
ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อ
สัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

^๔ สมนึก ภัททิยธนี , การวัดผลการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์ , ๒๕๔๙),
หน้า ๒๒๐.

- ๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์
- ๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา ระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๒๑ – ๕.๐๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๔๑ – ๔.๒๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๖๑ – ๓.๔๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๘๑ – ๒.๖๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ – ๑.๘๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด ^๕

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อ เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ และอาชีพ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t – test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบ ค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปร ต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็น รายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด (Open ended Question) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัด พิษณุโลก และข้อเสนอแนะอื่นๆ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของ ผู้ตอบคำถามปลายเปิด

^๕ชูศรี วงศ์รัตนะ, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตร, ๒๕๔๑), หน้า ๗๕.

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- ๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- ๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- ๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- ๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๒ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๔.๕ สรุปผลสัมฤทธิ์เชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๙๒)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๑๘๕	๔๗.๒
	หญิง	๒๐๗	๕๒.๘
	รวม	๓๙๒	๑๐๐.๐
อายุ	๑๘ - ๓๐ ปี	๑๘๖	๔๗.๔
	๓๑ - ๔๐ ปี	๑๓๘	๓๕.๒
	๔๑ - ๕๐ ปี	๕๘	๑๔.๘
	๕๑ ปีขึ้นไป	๑๐	๒.๖
	รวม	๓๙๒	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยม	๑๐๘	๒๗.๖
	มัธยมศึกษา	๑๓๙	๓๕.๕
	ปริญญาตรี	๑๒๗	๓๒.๔
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑๘	๔.๖
	รวม	๓๙๒	๑๐๐.๐
อาชีพ	เกษตรกร	๑๑๖	๒๙.๖
	ค้าขาย	๗๖	๑๙.๔
	รับราชการ	๔๑	๑๐.๕
	รับจ้าง	๔๖	๑๑.๗
	อื่นๆ	๑๑๓	๒๘.๘
	รวม	๓๙๒	๑๐๐.๐
รายได้ต่อเดือน	ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๖๒	๑๕.๘
	๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๙๑	๔๘.๗
	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๑๐	๒๘.๑
	๑๕,๐๐๑ ขึ้นไป	๒๙	๗.๔
	รวม	๓๙๒	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นหญิง จำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๘ และเป็นชาย จำนวน ๑๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๒

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๑๘ – ๓๐ ปี มีจำนวน ๑๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๔ รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี มีจำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๒ และน้อยที่สุด คือ ผู้มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป มีเพียง ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕ รองลงมาคือ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๔ และน้อยที่สุดคือมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีเพียงจำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีจำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖ รองลงมาคือประกอบอาชีพอื่นๆ มีจำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘ และน้อยที่สุดคือ ประกอบอาชีพรับราชการ มีจำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕

รายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน มีจำนวน ๑๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗ รองลงมาคือ มีรายได้ ๑๐,๐๐๐ – ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน มีจำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑ และน้อยที่สุดคือ มีรายได้ตั้งแต่ ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ ๗.๔

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง ๔ ด้านได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล แสดงด้วย ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม (n=๓๙๒)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนตำบล	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	๓.๐๐	๐.๙๐๑	ปานกลาง
๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	๒.๙๖	๐.๘๖๐	ปานกลาง
๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	๓.๐๙	๐.๗๕๘	ปานกลาง
๔. ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล	๒.๙๒	๐.๘๗๑	ปานกลาง
รวม	๒.๙๙	๐.๗๗๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๙$, S.D. = ๐.๗๗๔) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นของประชาชนได้ดังนี้ ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการมีระดับสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๐๙$, S.D.= ๐.๗๕๘) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = ๓.๐๐$, S.D.= ๐.๙๐๑) และ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล ($\bar{X} = ๒.๙๒$, S.D.= ๐.๘๗๑) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในลำดับท้ายสุด ($\bar{X} = ๒.๙๖$, S.D.= ๐.๘๖๐)

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ

(n=๓๙๒)

ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนของ อบต. อย่างใกล้ชิด	๓.๐๙	๑.๐๒๖	ปานกลาง
๒. ท่านร่วมคิด และกำหนดแนวทางการพัฒนาของ อบต. เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น	๓.๐๒	๑.๐๒๐	ปานกลาง
๓. ท่านได้เข้าร่วมประชุม กับอบต. เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น	๒.๙๕	๑.๐๖๘	ปานกลาง
๔. ท่านได้มีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุมชน	๒.๙๗	๑.๐๙๑	ปานกลาง
๕. ท่านได้ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขลดปัญหาของท้องถิ่น	๓.๐๐	๑.๐๘๘	ปานกลาง
รวม	๓.๐๐	๐.๙๐๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๐$, S.D. = ๐.๙๐๑) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนของ อบต. อย่างใกล้ชิดอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๐๙$, S.D. = ๑.๐๒๖) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขลดปัญหาท้องถิ่น ($\bar{X} = ๓.๐๐$, S.D. = ๑.๐๘๘) และที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การเข้าร่วมประชุม กับอบต. เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = ๒.๙๕$, S.D. = ๑.๐๖๘)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการมีส่วนร่วมวางแผน

(n=๓๙๒)

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา	๒.๙๘	๑.๐๓๘	ปานกลาง
๒. ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเพื่อร่วมในการวางแผนการพัฒนา ของอบต.	๒.๘๙	๑.๐๔๑	ปานกลาง
๓. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประกอบการวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา	๒.๙๕	๑.๐๔๘	ปานกลาง
๔. ท่านได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนของ อบต.	๒.๙๗	๑.๐๕๓	ปานกลาง
๕. ท่านมีส่วนร่วมในการรับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อวางแผนในการพัฒนา	๓.๐๑	๑.๐๑๓	ปานกลาง
รวม	๒.๙๖	๐.๘๖๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการวางแผนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๖$, S.D. = ๐.๘๖๐) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อวางแผนในการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๐๑$, S.D. = ๑.๐๑๓) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ($\bar{X} = ๒.๙๘$, S.D. = ๑.๐๓๘) และที่อยู่ในลำดับท้ายคือ การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเพื่อร่วมในการวางแผนการพัฒนา ของอบต. ($\bar{X} = ๒.๘๙$, S.D. = ๑.๐๔๑)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ

(n=๓๙๒)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานของ อบต.	๓.๑๓	๐.๙๕๓	ปานกลาง
๒. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายในชุมชน	๓.๑๔	๑.๐๐๒	ปานกลาง
๓. ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน	๓.๑๗	๐.๙๙๖	ปานกลาง
๔. ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการทำกิจกรรมการพัฒนาชุมชน ที่อบต. จัดขึ้นในชุมชน	๓.๐๙	๐.๙๕๖	ปานกลาง
๕. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนา อบต.	๒.๙๓	๑.๐๒๒	ปานกลาง
รวม	๓.๐๙๐	๐.๗๕๘	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการดำเนินการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.090$, S.D. = 0.758) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.996) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายในชุมชน ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 1.002) และที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ เป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนา อบต. ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = 1.022)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

(n=๓๙๒)

ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านได้ร่วมในการกำหนดรูปแบบการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาของ อบต.	๒.๙๕	๑.๐๑๕	ปานกลาง
๒. ท่านได้ร่วมประชุมในการสรุปผลการดำเนินงานติดตามวิเคราะห์ ผลกระทบของโครงการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน อบต.	๒.๙๒	๑.๐๖๐	ปานกลาง
๓. การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของอบต. มีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจากงบประมาณที่ใช้	๒.๙๘	๑.๐๐	ปานกลาง
๔. ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของ อบต.	๒.๙๑	๑.๐๔๖	ปานกลาง
๕. ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของ อบต.	๒.๘๙	๐.๙๙๒	ปานกลาง
รวม	๒.๙๒๙	๐.๘๗๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๒.๙๒๙ , S.D. = ๐.๘๗๑) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของอบต. มีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจากงบประมาณที่ใช้ มีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X}$ = ๒.๙๘ , S.D. = ๑.๐๐) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม ในการกำหนดรูปแบบการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาของ อบต. ($\bar{X}$ = ๒.๙๕ , S.D. = ๑.๐๑๕) และลำดับที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของ อบต. ($\bar{X}$ = ๒.๘๙ , S.D. = ๐.๙๙๒)

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มี เพศ ต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
จำแนกตามเพศ

(n=๓๙๒)

การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนา แผนยุทธศาสตร์	เพศ				t	Sig.
	ชาย (๑๘๕ คน)		หญิง (๒๐๗คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
ด้านการตัดสินใจ	๓.๐๘	๐.๘๕๓	๒.๙๔	๐.๙๓๔	๑.๔๔๗	๐.๑๔๙
ด้านการวางแผน	๓.๐๖	๐.๘๑๗	๒.๘๘	๐.๘๙๑	๒.๑๐๐*	๐.๐๓๖
ด้านการดำเนินการ	๓.๑๒	๐.๗๔๗	๓.๐๖	๐.๗๖๙	๐.๗๘๕	๐.๔๓๓
ด้านการติดตามผล และ ประเมินผล	๓.๐๔	๐.๘๓๒	๒.๘๓	๐.๘๙๗	๒.๒๙๑*	๐.๐๒๓
รวม	๓.๐๗	๐.๗๓๐	๒.๙๓	๐.๘๐๘	๑.๘๓๙	๐.๐๖๗

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t - test แบบข้อมูล ๒ กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน (Sig = ๐.๐๖๗) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ในด้านการวางแผน และด้านการติดตามและประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านการตัดสินใจ และด้านการดำเนินการ ประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มี อายุ ต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอายุ (n=๓๙๒)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig.
๑.ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	๓๙.๘๑๘	๓	๑๓.๒๗๓	๑๘.๕๔๐**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๗๗.๗๖๗	๓๘๘	.๗๑๖		
	รวม	๓๑๗.๕๘๕	๓๙๑			
๒.ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	๒๗.๖๐๙	๓	๙.๒๐๓	๑๓.๖๓๔**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๖๑.๙๑๒	๓๘๘	.๖๗๕		
	รวม	๒๘๙.๕๒๑	๓๙๑			
๓.ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	๒๐.๘๔๙	๓	๖.๙๕๐	๑๓.๑๘๘**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๐๔.๓๑๔	๓๘๘	.๕๒๗		
	รวม	๒๒๕.๑๖๓	๓๙๑			
๔.ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๒๗.๐๔๐	๓	๙.๐๑๓	๑๒.๙๕๘**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๖๙.๘๙๖	๓๘๘	.๖๙๖		
	รวม	๒๙๖.๙๓๗	๓๙๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒๘.๐๐๙	๓	๙.๓๓๖	๑๗.๕๑๘**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๐๖.๗๙๐	๓๘๘	.๕๓๓		
	รวม	๒๓๔.๗๙๙	๓๙๑			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน (Sig=๐.๐๐๐) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันทุกด้าน ดังนั้นจึงเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดย และรายด้านของการมีส่วนร่วมทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการติดตามและประเมินผล จำแนกตามอายุ และเปรียบเทียบความแตกต่างกันรายคู่โดยวิธี

ผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดในตารางที่ ๔.๙ - ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม

อายุ	$\bar{X}$	อายุ (n=๓๙๒)			
		๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๒.๗๑	๓.๒๖	๓.๑๗	๓.๔๐
๑๘ - ๓๐ ปี	๒.๗๑	-	-๐.๕๕*	-๐.๔๖*	-๐.๖๙*
๓๑ - ๔๐ ปี	๓.๒๖	-	-	๐.๐๙	-๐.๑๔
๔๑ - ๕๐ ปี	๓.๑๗	-	-	-	-๐.๒๓
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๔๐	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี มีระดับความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมน้อยกว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี, ๔๑-๕๐ ปี และ ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔. ๑๐ การ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ จำแนกตามอายุ

อายุ	$\bar{X}$	อายุ (n=๓๙๒)			
		๑๘-๓๐ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ปีขึ้นไป
		๒.๖๘	๓.๓๖	๓.๑๕	๓.๓๔
๑๘ - ๓๐ ปี	๒.๖๘	-	-๐.๖๘*	-๐.๔๗*	-๐.๖๖*
๓๑ - ๔๐ ปี	๓.๓๖	-	-	๐.๒๑	๐.๐๒
๔๑ - ๕๐ ปี	๓.๑๕	-	-	-	-๐.๑๙
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๓๔	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี มีระดับความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจน้อยกว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี, ๔๑-๕๐ ปี, และ ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔. ๑๑ การ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามอายุ

(n=๓๙๒)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๑๘-๓๐ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ปีขึ้นไป
		๒.๖๘	๓.๒๕	๓.๑๑	๓.๒๖
๑๘ - ๓๐ ปี	๒.๖๘	-	-๐.๕๖*	-๐.๔๒*	-๐.๕๗*
๓๑ - ๔๐ ปี	๓.๒๕	-	-	๐.๑๓	-๐.๐๑
๔๑ - ๕๐ ปี	๓.๑๑	-	-	-	-๐.๑๕
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๒๖	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี มีระดับความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจน้อยกว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี, ๔๑-๕๐ ปี, และ ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔. ๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการจำแนกตามอายุ

(n=๓๙๒)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๒.๘๕	๓.๒๙	๓.๓๐	๓.๕๖
๑๘ - ๓๐ ปี	๒.๘๕	-	-๐.๔๓*	-๐.๔๕*	-๐.๗๐*
๓๑ - ๔๐ ปี	๓.๒๙	-	-	-๐.๐๑	-๐.๒๗
๔๑ - ๕๐ ปี	๓.๓๐	-	-	-	-๐.๒๖
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๕๖	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจน้อยกว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี, ๔๑-๕๐ ปี, และ ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔. ๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามอายุ

(n=๓๙๒)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๒.๖๖	๓.๑๗	๓.๑๖	๓.๔๔
๑๘ - ๓๐ ปี	๒.๖๖	-	-๐.๕๑*	-๐.๕*	-๐.๗๘*
๓๑ - ๔๐ ปี	๓.๑๗	-	-	๐.๐๑	-๐.๒๗
๔๑ - ๕๐ ปี	๓.๑๖	-	-	-	-๐.๒๘
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๔๔	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี มีระดับความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจน้อยกว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๕๐ ปี, ๕๑-๕๐ ปี, และ ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชน ที่มี ระดับการศึกษา ต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามการศึกษา (n=๓๙๒)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig.
๑.ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	๓๑.๐๑๕	๓	๑๐.๓๓๘	๑๓.๙๙๘**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๘๖.๕๗๐	๓๘๘	.๗๓๙		
	รวม	๓๑๗.๕๘๕	๓๙๑			
๒.ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	๒๕.๒๕๔	๓	๘.๔๑๘	๑๒.๓๕๙**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๖๔.๒๖๗	๓๘๘	.๖๘๑		
	รวม	๒๘๙.๕๒๑	๓๙๑			
๓.ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	๑๔.๒๔๔	๓	๔.๗๔๘	๘.๗๓๕**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๑๐.๙๑๙	๓๘๘	.๕๔๔		
	รวม	๒๒๕.๑๖๓	๓๙๑			
๔.ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๓๕.๒๐๖	๓	๑๑.๗๓๕	๑๗.๓๙๗**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๖๑.๗๓๑	๓๘๘	.๖๗๕		
	รวม	๒๙๖.๙๓๗	๓๙๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒๕.๕๕๙	๓	๘.๕๒๐	๑๕.๗๙๘**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๐๙.๒๔๐	๓๘๘	.๕๓๙		
	รวม	๒๓๔.๗๙๙	๓๙๑			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน (Sig=๐.๐๐๐) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันทุกด้าน ดังนั้นจึงเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การ

บริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ต่างกันของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยภาพรวม จำแนกเป็นรายด้านของการมีส่วนร่วมทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการติดตามและประเมินผล จำแนกตาม การศึกษา และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดในตารางที่ ๔.๑๕ - ๔.๑๙

ตารางที่ ๔. ๑๕ การ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามการศึกษา โดยภาพรวม

(n=๓๙๒)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ต่ำกว่ามัธยม	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๒๒	๓.๑๖	๒.๖๔	๒.๘๗
ต่ำกว่ามัธยม	๓.๒๒	-	๐.๐๖	๐.๕๘*	๐.๓๕
มัธยมศึกษา	๓.๑๖	-	-	๐.๕๒*	๐.๒๙
ปริญญาตรี	๒.๖๔	-	-	-	-๐.๒๒
สูงกว่าปริญญาตรี	๒.๘๗	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๑๕ พบว่า ประชาชนที่มี การศึกษาด้านต่ำกว่ามัธยมและมัธยมศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔. ๑๖ การ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก **ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ** จำแนกตามการศึกษา

(n=๓๙๒)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ต่ำกว่ามัธยม	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๒๑	๓.๒๒	๒.๖๑	๒.๙๐
ต่ำกว่ามัธยม	๓.๒๑	-	-๐.๐๑	๐.๖๐*	๐.๓๑
มัธยมศึกษา	๓.๒๒	-	-	๐.๖๑*	๐.๓๒
ปริญญาตรี	๒.๖๑	-	-	-	-๐.๒๙
สูงกว่าปริญญาตรี	๒.๙๐	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๑๖ พบว่า ประชาชนที่มี การศึกษาด้านต่ำกว่ามัธยมและมัธยมศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔. ๑๗ การ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก **ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน** จำแนกตามการศึกษา

(n=๓๙๒)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ต่ำกว่ามัธยม	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๑๘	๓.๑๓	๒.๖๑	๒.๘๖
ต่ำกว่ามัธยม	๓.๑๘	-	๐.๐๕	๐.๕๗*	๐.๓๒
มัธยมศึกษา	๓.๑๓	-	-	๐.๕๒*	๐.๒๗
ปริญญาตรี	๒.๖๑	-	-	-	-๐.๒๕
สูงกว่าปริญญาตรี	๒.๘๖	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๑๗ พบว่า ประชาชนที่มี การศึกษาต่ำกว่ามัธยมและมัธยมศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔. ๑๘ การ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ จำแนกตามการศึกษา

(n=๓๙๒)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ต่ำกว่ามัธยม	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๒๗	๓.๒๐	๒.๘๒	๓.๐๔
ต่ำกว่ามัธยม	๓.๒๗	-	๐.๐๗	๐.๔๕*	๐.๒๓
มัธยมศึกษา	๓.๒๐	-	-	๐.๓๘*	๐.๑๖
ปริญญาตรี	๒.๘๒	-	-	-	-๐.๒๒
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๐๔	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๑๘ พบว่า ประชาชนที่มี การศึกษาต่ำกว่ามัธยมและมัธยมศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔. ๑๙ การ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามการศึกษา

(n=๓๙๒)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ต่ำกว่ามัธยม	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๒๓	๓.๑๐	๒.๕๓	๒.๖๘
ต่ำกว่ามัธยม	๓.๒๓	-	๐.๑๓	๐.๗๐*	๐.๕๕*
มัธยมศึกษา	๓.๑๐	-	-	๐.๕๗*	๐.๔๒*
ปริญญาตรี	๒.๕๓	-	-	-	-๐.๑๕
สูงกว่าปริญญาตรี	๒.๖๘	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๑๙ พบว่า ประชาชนที่มี การศึกษต่ำกว่ามัธยมและมัธยมศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๔ บุคคลที่มี ระดับการศึกษา ต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๙๒)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig.
๑.ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	๙๒.๔๔๕	๔	๒๓.๑๑๑	๓๙.๗๒๗**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๒๕.๑๔๐	๓๘๗	.๕๘๒		
	รวม	๓๑๗.๕๘๕	๓๙๑			
๒.ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	๗๗.๕๕๑	๔	๑๙.๓๘๘	๓๕.๓๙๗**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๑๑.๙๗๐	๓๘๗	.๕๔๘		
	รวม	๒๘๙.๕๒๑	๓๙๑			
๓.ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	๔๗.๒๔๗	๔	๑๑.๘๑๒	๒๕.๖๙๓**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๗๗.๙๑๖	๓๘๗	.๔๖๐		
	รวม	๒๒๕.๑๖๓	๓๙๑			
๔.ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๗๓.๒๕๒	๔	๑๘.๓๑๓	๓๑.๖๘๕**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๒๓.๖๘๕	๓๘๗	.๕๗๘		
	รวม	๒๙๖.๙๓๗	๓๙๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๗๐.๙๐๓	๔	๑๗.๗๒๖	๔๑.๘๕๕**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๖๓.๘๙๖	๓๘๗	.๔๒๔		
	รวม	๒๓๔.๗๙๙	๓๙๑			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๐ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน (Sig=๐.๐๐๐) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันทุกด้าน ดังนั้นจึงเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยภาพรวมและรายด้านของการมีส่วนร่วมทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการติดตามและประเมินผล จำแนกตามอาชีพ และเปรียบเทียบความแตกต่างกันรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดในตารางที่ ๔.๒๑ - ๔.๒๕

ตารางที่ ๔. ๒๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม

(n=๓๙๒)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ				
		เกษตรกร	ค้าขาย	รับราชการ	รับจ้าง	อื่นๆ
		๓.๓๔	๓.๐๕	๓.๖๕	๒.๙๓	๒.๔๐
เกษตรกร	๓.๓๔	-	๐.๒๙*	-๐.๓๑*	๐.๔๑*	๐.๙๔*
ค้าขาย	๓.๐๕	-	-	-๐.๖๐*	๐.๑๑	๐.๖๔
รับราชการ	๓.๖๕	-	-	-	๐.๗๑*	๑.๒๕*
รับจ้าง	๒.๙๓	-	-	-	-	๐.๕๓*
อื่นๆ	๒.๔๐	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๒๑ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรมีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพค้าขาย,รับจ้าง และอาชีพอื่นๆ แต่มีความคิดเห็นน้อยกว่าอาชีพรับราชการ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายมีความคิดเห็นน้อยกว่าอาชีพรับราชการ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพรับจ้างและอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง มีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพอื่นๆ

ตารางที่ ๔. ๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วม ตัดสินใจ จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๙๒)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ				
		เกษตรกร	ค้าขาย	รับราชการ	รับจ้าง	อื่นๆ
		๓.๓๗	๓.๑๑	๓.๗๖	๒.๙๕	๒.๓๒
เกษตรกร	๓.๓๗	-	๐.๒๕*	-๐.๓๙*	๐.๔๒*	๑.๐๕*
ค้าขาย	๓.๑๑	-	-	-๐.๖๕*	๐.๑๖	๐.๗๙*
รับราชการ	๓.๗๖	-	-	-	๐.๘๑*	๑.๔๔*
รับจ้าง	๒.๙๕	-	-	-	-	๐.๖๓*
อื่นๆ	๒.๓๒	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๒๒ พบว่า ประชาชนที่มี อาชีพเกษตรกรมีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพค้าขาย รับจ้าง และอาชีพอื่นๆ แต่มีความคิดเห็นน้อยกว่าอาชีพรับราชการ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายมีความคิดเห็นน้อยกว่าอาชีพรับราชการ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพรับจ้างและอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างมีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพอื่นๆ

ตารางที่ ๔. ๒๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๙๒)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ				
		เกษตรกร	ค้าขาย	รับราชการ	รับจ้าง	อื่นๆ
		๓.๓๓	๓.๐๔	๓.๖๐	๒.๘๔	๒.๓๔
เกษตรกร	๓.๓๓	-	๐.๒๙*	-๐.๒๗*	๐.๔๙*	๐.๙๙*
ค้าขาย	๓.๐๔	-	-	-๐.๕๖*	๐.๒๐	๐.๗๐*
รับราชการ	๓.๖๐	-	-	-	๐.๗๖*	๑.๒๖*
รับจ้าง	๒.๘๔	-	-	-	-	๐.๕*
อื่นๆ	๒.๓๔	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๒๓ พบว่า ประชาชนที่มี อาชีพเกษตรกรมีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพค้าขาย รับจ้าง และอาชีพอื่นๆ แต่มีความคิดเห็นน้อยกว่าอาชีพรับราชการ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายมีความคิดเห็นน้อยกว่าอาชีพรับราชการ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพรับจ้างและอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างมีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพอื่นๆ

ตารางที่ ๔. ๒๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วม
ดำเนินการ จำแนกตามอาชีพ (n=๓๙๒)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ				
		เกษตรกร	ค้าขาย	รับราชการ	รับจ้าง	อื่นๆ
		๓.๓๘	๓.๐๑	๓.๖๙	๓.๐๓	๒.๖๕
เกษตรกร	๓.๓๘	-	๐.๓๗*	-๐.๓๑*	๐.๓๕*	๐.๗๓*
ค้าขาย	๓.๐๑	-	-	-๐.๖๘*	-๐.๐๑	๐.๓๖*
รับราชการ	๓.๖๙	-	-	-	๐.๖๗*	๑.๐๔*
รับจ้าง	๓.๐๓	-	-	-	-	๐.๓๗*
อื่นๆ	๒.๖๕	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๒๔ พบว่า ประชาชนที่มี อาชีพเกษตรกรมีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพค้าขาย รับจ้าง และอาชีพอื่นๆ แต่มีความคิดเห็นน้อยกว่าอาชีพรับราชการ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายมีความคิดเห็นน้อยกว่าอาชีพรับราชการ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพรับจ้างและอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างมีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพอื่นๆ

ตารางที่ ๔. ๒๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๙๒)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ				
		เกษตรกร	ค้าขาย	รับราชการ	รับจ้าง	อื่นๆ
		๓.๒๗	๓.๐๒	๓.๕๓	๒.๙๑	๒.๓๐
เกษตรกร	๓.๒๗	-	๐.๒๕*	-๐.๒๖*	๐.๓๖*	๐.๙๗*
ค้าขาย	๓.๐๒	-	-	-๐.๕๑*	๐.๑๑	๐.๗๒*
รับราชการ	๓.๕๓	-	-	-	๐.๖๒*	๑.๒๓*
รับจ้าง	๒.๙๑	-	-	-	-	๐.๖๑*
อื่นๆ	๒.๓๐	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๒๕ พบว่า ประชาชนที่มี อาชีพเกษตรกรมีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพค้าขาย รับจ้าง และอาชีพอื่นๆ แต่มีความคิดเห็นน้อยกว่าอาชีพรับราชการ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายมีความคิดเห็นน้อยกว่าอาชีพรับราชการ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพรับจ้างและอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างมีความคิดเห็นมากกว่าอาชีพอื่นๆ

สมมติฐานที่ ๕ บุคคลที่มี รายได้ต่อเดือน ต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๖ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n=๓๙๒)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig.
๑.ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	๕๐.๐๘๑	๓	๑๖.๖๙๔	๒๔.๒๑๓**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๖๗.๕๐๔	๓๘๘	.๖๘๙		
	รวม	๓๑๗.๕๘๕	๓๙๑			
๒.ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	๔๔.๔๑๒	๓	๑๔.๘๐๔	๒๓.๔๓๔**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๔๕.๑๐๙	๓๘๘	.๖๓๒		
	รวม	๒๘๙.๕๒๑	๓๙๑			
๓.ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	๒๖.๑๙๐	๓	๘.๗๓๐	๑๗.๐๒๔**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๙๘.๙๗๓	๓๘๘	.๕๑๓		
	รวม	๒๒๕.๑๖๓	๓๙๑			
๔.ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๔๓.๖๔๕	๓	๑๔.๕๔๘	๒๒.๒๘๕**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๕๓.๒๙๒	๓๘๘	.๕๕๓		
	รวม	๒๙๖.๙๓๗	๓๙๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๔๐.๓๑๑	๓	๑๓.๔๓๗	๒๖.๘๐๖**	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๙๔.๔๘๘	๓๘๘	.๕๐๑		
	รวม	๒๓๔.๗๙๙	๓๙๑			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๖ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมภาพแตกต่างกัน (Sig=๐.๐๐๐) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันทุกด้าน ดังนั้นจึงเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยภาพรวมและรายด้านของการมีส่วนร่วมทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการติดตามและประเมินผล จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน และเปรียบเทียบความแตกต่างกันรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดในตารางที่ ๔.๒๗ - ๔.๓๑

ตารางที่ ๔. ๒๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามรายได้ต่อเดือนโดยภาพรวม

(n=๓๙๒)

รายได้ต่อเดือน	$\bar{X}$	รายได้ต่อเดือน			
		ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป
		๒.๓๘	๒.๙๕	๓.๓๖	๓.๒๓
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒.๓๘	-	-๐.๕๗*	-๐.๙๘*	-๐.๘๕*
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๒.๙๕	-	-	-๐.๔๑*	-๐.๒๘
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๓๖	-	-	-	๐.๑๓
๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓.๒๓	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๒๗ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท, ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท และ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท

ตารางที่ ๔.๒๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n=๓๙๒)

รายได้ต่อเดือน	$\bar{X}$	รายได้ต่อเดือน			
		ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป
		๒.๒๙	๒.๙๘	๓.๓๘	๓.๓๓
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒.๒๙	-	-๐.๖๙*	-๑.๐๙*	-๑.๐๔*
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๒.๙๗	-	-	-๐.๔๐*	-๐.๓๕*
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๓๗	-	-	-	๐.๐๕
๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓.๓๓	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท, ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท และ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท

ตารางที่ ๔. ๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n=๓๙๒)

รายได้ต่อเดือน	$\bar{X}$	รายได้ต่อเดือน			
		ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป
		๒.๓๐	๒.๙๒	๓.๓๔	๓.๑๗
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒.๓๐	-	-๐.๖๒*	-๑.๐๔*	-๐.๘๗*
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๒.๙๒	-	-	-๐.๔๒*	๐.๒๕
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๓๔	-	-	-	๐.๑๗
๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓.๑๗	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๒๙ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท, ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท และ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ บาท

ตารางที่ ๔. ๓๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n=๓๙๒)

รายได้ต่อเดือน	$\bar{X}$	รายได้ต่อเดือน			
		ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป
		๒.๖๒	๓.๐๒	๓.๔๑	๓.๒๔
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒.๖๒	-	-๐.๔๐*	-๐.๗๙*	-๐.๖๒*
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๐๒	-	-	-๐.๓๘	-๐.๒๒
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๔๑	-	-	-	๐.๑๗
๑๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป	๓.๒๔	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท, ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท และ ๑๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป

ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท

ตารางที่ ๔. ๓๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n=๓๙๒)

รายได้ต่อเดือน	$\bar{X}$	รายได้ต่อเดือน			
		ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป
		๒.๓๐	๒.๘๗	๓.๓๒	๓.๑๕
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒.๓๐	-	-๐.๕๗*	-๑.๐๒*	-๐.๘๕*
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๒.๘๗	-	-	-๐.๔๕*	๐.๒๘
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๓๒	-	-	-	๐.๑๗
๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓.๑๕	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔. ๓๑ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท, ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท และ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท

ตารางที่ ๔.๓๒ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อ ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑-๕

(n=๓๙๒)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า f	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล	๑.๘๓๙	-	๐.๐๖๗	-	✓
๒.	อายุ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล	-	๑๗.๕๑๘	๐.๐๐๐	✓	-
๓.	ระดับการศึกษา	การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล	-	๑๕.๗๙๘	๐.๐๐๐	✓	-
๔.	อาชีพ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล	-	๔๑.๘๕๕	๐.๐๐๐	✓	
๕.	รายได้ต่อเดือน	การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล	-	๒๖.๘๐๖	๐.๐๐๐	✓	

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา /อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ลำดับ	ปัญหา/อุปสรรค	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	ชาวบ้านแบ่งข้างกัน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือ และไม่ได้รับข่าวสารการจัดทำแผน	๘	๒.๐๔
๒.	ต่างคนต่างคิด ความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ไม่เหมือนกัน จึงทำให้มีความขัดแย้ง และไม่ให้ความร่วมมือ	๕	๑.๒๗
๓.	ขาดการประชาสัมพันธ์ ว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร บางจุดเสียงตามสาย ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ ไม่ได้รับข่าวสาร เท่าที่ควร	๑๐	๒.๕๕
๔.	ประชาชนไม่เข้าใจในแต่ละเรื่อง แต่ละด้านของการจัดทำแผน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือ	๔	๑.๐๒
๕.	มีเพียงการจัดเก็บข้อมูลการออกประชาคมของหมู่บ้าน ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอแผน	๓	๐.๗๖
ข้อเสนอแนะ			
๑.	สร้างความเข้าใจให้ประชาชนเล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	๒	๐.๕๑
๒.	ฝึกอบรมประชาชน ให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	๔	๑.๐๒
๓.	สร้างจิตสำนึก การรักท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	๕	๑.๒๗

จากตารางที่ ๔.๔ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามนั้น ได้เสนอปัญหาและอุปสรรค คือ ชาวบ้านแบ่งข้างกัน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือ และไม่ได้รับข่าวสารการจัดทำแผน จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๔ ต่างคนต่างคิด ความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ไม่เหมือนกันจึงทำให้มีความขัดแย้ง และไม่ให้ความร่วมมือ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๗ ขาดการประชาสัมพันธ์ ว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ไม่ทั่วถึง บางจุดเสียงตามสาย ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ ไม่ได้รับข่าวสาร เท่าที่ควร จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๕ ประชาชนไม่เข้าใจในแต่ละเรื่อง แต่ละด้านของการจัดทำแผน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือ จำนวน ๔ คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๒ และ มีเพียงการจัดเก็บข้อมูลการออกประชาคมของหมู่บ้าน ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอแผน จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๖

ประชาชนได้มีข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมจัดทำแผน คือ สร้างความเข้าใจให้ประชาชนเล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๑ ฝึกอบรมประชาชน ให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ จำนวน ๔ คน คิดเป็น

ร้อยละ ๑.๐๒ และสร้างจิตสำนึก การรักท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๗

๔.๕ สรุปผลสัมฤทธิ์เชิงลึกเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใน ๔ ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผล ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๑๐ ท่าน ดังนี้

๑. นายธวัช สิงห์เดช นายกอบต. ท่าโพธิ์
๒. นางสาวปัทมา สืบสายอ่อน ปลัดอบต. ท่าโพธิ์
๓. นายทวีศักดิ์ ทิมคล้าย กำนันตำบลท่าโพธิ์
๔. พระมหาอรรถพล วิฑูรย์โช เจ้าอาวาสวัดสะกีดน้ำมัน
๕. นายลัทธิ ก้อนคง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๕ ตำบลท่าโพธิ์
๖. นายนกเล็ก โกสิงห์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๖ ตำบลท่าโพธิ์
๗. นายมนัส แจ่มใส ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๗ ตำบลท่าโพธิ์
๘. นายวงศกร บุญคง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยางเอน
๙. นายสมชาย เสริมสุข ครูชำนาญการโรงเรียนวัดยางเอน
๑๐. นางกฤษติยาภรณ์ สติยวัชรวิทย์ ข้าราชการประจำอบต.ท่าโพธิ์

ผลการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สามารถสรุปผลโดยจำแนกตามรายด้านของการวิจัยดังนี้

๔.๕.๑ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ

แนวทางที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้ คือ การให้ข้อมูลที่ชัดเจนกับประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งทางอบต.ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอยู่แล้ว โดยการประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งจะทำให้แผนที่จัดทำขึ้นนั้นตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด^๑

อบต.ควรปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนในการรักท้องถิ่น เห็นกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และต้องมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่นการมีส่วนร่วมในการทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อจะได้จัดทำแผนที่ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด^๒

^๑ สัมภาษณ์ นายธวัช สิงห์เดช, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^๒ สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา สืบสายอ่อน, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๖.

การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมีการให้ความรู้ความเข้าใจ การสอบถามถึงปัญหาหรืออุปสรรคที่จะไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ และหาแนวทางแก้ไขเพื่อจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำแผนต่างๆของอบต. เพื่อให้ตรงความต้องการให้มากที่สุด^๓

การมีส่วนร่วมตัดสินใจ ในปัจจุบันนี้ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นงานต่างๆของอบต. ทางอบต.นั้นได้เปิดโอกาสเต็มที่เกี่ยวกับการเสนอปัญหา ความต้องการต่างๆ แต่ในการประชาสัมพันธ์บอกข่าวคราวนั้น ยังขาดการชัดเจน บางคนก็ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร แต่บางคนก็รับรู้แต่ไม่ให้ความร่วมมือ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทุกสังคม เพราะฉะนั้นอบต.ควรปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนเกิดความสามัคคีกัน โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ^๔

การจัดประชาสัมพันธ์บอกข่าวสารการจัดทำแผน การประชุมชมหมู่บ้าน เชิญชวนให้มาร่วมประชุมเสนอความคิด ตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ของอบต.ยังน้อย ปัญหาในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ให้ความร่วมมือน้อย สุดท้ายพอแผนของอบต.ออกมาก็จะไม่ตรง ความต้องการของประชาชน^๕

การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจ ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร หรือร่วมมือก็ไม่มาก จะมีมาประชุม ประชาคมก็หน้าเดิมๆ แล้วพอ อบต.นำแผนที่ได้มีการประชาคมกันขึ้นมา นำไปไว้ในแผนพัฒนาประจำปีงบประมาณต่าง ก็จะไม่ตรงตามความต้องการของคนส่วนใหญ่ก็เนื่องด้วยไม่ให้ความร่วมมือ ทั้งที่ก็มีการประชาสัมพันธ์ จากเสียงตามสายให้รับทราบ^๖

แนวทางก็ คือ การประชาสัมพันธ์บอกข่าวสารการประชุม ประชาคมหมู่บ้าน สร้างแรงจูงใจ สร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด สร้างความสมัครสมานสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน แล้วการให้ความร่วมมือต่างๆ ก็จะตามมาและเกิดขึ้นตามความต้องการอย่างแท้จริง^๗

จัดให้มีการประชุมประชาคมท้องถิ่น เพื่อรับทราบปัญหา ความต้องการในการพัฒนาประเด็นที่เกี่ยวข้อง และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ว่าควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาส่วนไหนก่อนโดยมุ่งเน้นตามความจำเป็นตามลำดับไป^๘

ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการประชุมชมหมู่บ้าน จะมาประชุมก็ไม่มากเท่าที่ควรส่วนน้อยที่ให้ความร่วมมือ การประชาสัมพันธ์ก็ยังไม่ทั่วถึง ข้อเสนอแนะ คือ ควรสร้างจิตสำนึกรักชุมชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากๆ สร้างแรงจูงใจ แรงดึงดูดในการเข้าร่วมประชุม^๙

มีการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้รับทราบถึงโครงการต่างๆ การประชุม การประชุมชมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจโครงการต่างๆ ของอบต. และประชาชนจะได้ประโยชน์ที่แท้จริงจากโครงการต่างๆ^{๑๐}

^๓ สัมภาษณ์ นายทวีศักดิ์ ทิมคล้าย, กำนันตำบลท่าโพธิ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^๔ สัมภาษณ์ พระมหาอรรถพล ฐิตปัญโญ, เจ้าอาวาสวัดสภักดีนํ้ามัน, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^๕ สัมภาษณ์ นายลัทธิ ก้อนคง, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ต.ท่าโพธิ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^๖ สัมภาษณ์ นายนกเล็ก โกสิงห์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ ต.ท่าโพธิ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^๗ สัมภาษณ์ นายมนัส แจ่มใส, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ ต.ท่าโพธิ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^๘ สัมภาษณ์ นายสมชาย เสริมสุข, ครูชำนาญการโรงเรียนวัดยางเอน, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^๙ สัมภาษณ์ นายวงศ์กร บุญคง, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยางเอน, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๖.

๔.๕.๒ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน

ด้านการดำเนินการตามแผน ในบางเรื่องก็ดำเนินการตามแผน บางเรื่องก็ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ อาทิ ด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการเพราะโครงการที่เสนอเข้าแผนไว้มีจำนวนมากกว่างบประมาณหลายเท่า^{๑๑}

อบต. ต้องดำเนินการจัดทำโครงการต่างๆ ตามแผนอยู่แล้ว เพราะแผนต่างๆ เกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชน ปัญหาของประชาชน เพราะฉะนั้นประชาชนจะต้องได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานตามแผนของอบต.^{๑๒}

การจัดทำตามแผนของอบต. นั้นได้ทำตามแผนที่ได้วางไว้ เพราะเป็นการที่ประชาชนได้ทำการประชาคมเอาไว้ในแผนแต่ละปี เพราะฉะนั้นประชาชนก็จะได้รับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนของอบต. อย่างมาก^{๑๓}

อบต. ได้มีการจัดทำแผน และได้รับการดำเนินการจัดทำตามแผน ประชาชนได้รับประโยชน์ มาก เพราะแผนที่ได้มาก็มาจากความต้องการของประชาชน^{๑๔}

อบต. ได้ดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้แล้วและประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผน เนื่องจากเป็นแผนที่ได้จากการทำประชาคมหมู่บ้านซึ่งมาจากความต้องการของประชาชนเอง^{๑๕}

แผนที่อบต. ดำเนินการล้วนมาจากปัญหาและความต้องการของประชาชนทั้งสิ้น เพราะการจัดทำแผนจะมีการประชาคมเพื่อจัดทำแผน ซึ่งจะมีทั้งโครงการที่มาจากโครงสร้างพื้นฐาน ความ เป็นอยู่ของพี่น้องประชาชน ซึ่งอบต. ก็ต้องดำเนินการเพื่อให้พี่น้องประชาชน ได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งอาจได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม^{๑๖}

การทำตามแผนนั้น อบต. ได้จัดทำตามแผนอยู่แล้ว เพราะเป็นความต้องการของประชาชนที่ได้ประชาคมกันขึ้นในหมู่บ้าน แต่บางเรื่องอาจไม่เป็นไปตามแผน อาจจะเป็นด้วยต้องรอ งบประมาณจากทางรัฐบาล จึงทำให้บางโครงการใหญ่ๆ ไม่สามารถปฏิบัติได้ทันที และมีความล่าช้า^{๑๗}

อบต. ได้จัดทำตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ได้วางไว้ทุกแผน โดยประชาชนจะต้องได้รับผลประโยชน์ อย่างมากมาย ในส่วนรวม และตรงตามความต้องการของประชาชน^{๑๘}

^{๑๐} สัมภาษณ์ นางกฤษติยากรณ์ สถิตวรศิริชัย, ข้าราชการประจำอบต.ท่าโพธิ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายธวัช สิงห์เดช, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา สืบสายอ่อน, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายทวีศักดิ์ ทิมคล้าย, กำนันตำบลท่าโพธิ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระมหาอดิตพล ฐิตปุณฺโญ, เจ้าอาวาสวัดสภักดีนํ้ามัน, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายลัทธิต ก้อนคง, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ต.ท่าโพธิ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายนกเล็ก โกสิงห์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ ต.ท่าโพธิ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายมนัส แจ่มใส, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ ต.ท่าโพธิ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายสมชาย เสริมสุข, ครูชำนาญการโรงเรียนวัดยางเอน, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.

การดำเนินการบางเรื่อง ไม่เป็นไปตามแผน สืบเนื่องมาจาก งบประมาณไม่เพียงพอ บุคลากรไม่เพียงพอต่อความต้องการ ด้านตัวผู้นำชุมชน ก็เปลี่ยนแปลงโครงการหรือเพิ่มเติม โครงการที่มีอยู่เพื่อเอาใจประชาชนพวกพ้องตัวเอง^{๑๙}

การดำเนินการของอบต. ต้องจัดทำตามแผนที่ได้วางไว้อยู่แล้วเพราะเป็นความต้องการของประชาชน แต่เนื่องจากบางโครงการต้องใช้งบประมาณสูง ก็ต้องรอรอบอนุมัติจากรัฐบาล ตามขั้นตอน จึงทำให้บางโครงการล่าช้า แต่ในที่สุดประชาชนก็จะได้รับผลประโยชน์อย่างมาก^{๒๐}

๔.๕.๓ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ

ปัญหาในการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ย่อมเกิดขึ้นได้เสมอทำให้แผนดำเนินการได้ไม่เต็มที่ เช่น ด้านสาธารณูปโภคต่างๆ แต่อบต.ก็จะเปิดเวที ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหานั้นๆ ในบางโครงการต้องค่อยเป็นค่อยไปเพราะงบประมาณไม่เพียงพอ ก็ต้องให้ความสำคัญกับโครงการที่ประชาชนเดือดร้อน^{๒๑}

ปัญหาด้านการดำเนินการ ๑.ด้านงบประมาณ มีจำนวนจำกัด ๒.ด้านกิจกรรม โครงการที่มีมากกว่างบประมาณทำให้แผนจึงไม่เป็นไปตามที่วางไว้ ๓.ด้านบุคลากรที่มีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ๔. การเมืองท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ (และนโยบายของรัฐบาล) และ ๕.ภัยธรรมชาติ^{๒๒}

การดำเนินการ มีปัญหา คือ งบประมาณที่มี ไม่เพียงพอต่อโครงการต่างๆ ซึ่งมีมากเกินไป งบประมาณ มีบุคลากรดำเนินไม่เพียงพอต่อโครงการในแต่ละปี^{๒๓}

ปัญหาในการดำเนินการของอบต. มันน่าจะมาจากงบประมาณในแต่ละปีนะ บางโครงการนี้ต้องรองบอนุมัตินาน จนทำให้การดำเนินการล่าช้า บางอย่างประชาชนต้องร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการ เช่น การลอกทางระบายน้ำในหมู่บ้าน^{๒๔}

การดำเนินการของอบต.นั้นบางโครงการทำได้ไม่เต็มที่ อันเนื่องมาจากงบประมาณที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน^{๒๕}

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายวงศกร บุญคง, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยางเอน, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นางกฤษติยาภรณ์ สติตรหิรัญ, ข้าราชการประจำอบต.ท่าโพธิ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายธวัช สิงหเดช, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา สืบสายอ่อน, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายทวีศักดิ์ ทิมคล้าย, กำนันตำบลท่าโพธิ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระมหาอรรถพล ฐิตปัญโญ, เจ้าอาวาสวัดสะกีดน้ำมัน, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายลัทธิต ก้อนคง, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ต.ท่าโพธิ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖.

สิ่งที่ทำให้การดำเนินการของอบต. ทำได้ไม่เต็มที่อันเนื่องมาจาก ส่วนใหญ่ๆ เลยก็จะ เป็นงบประมาณที่ได้ไม่เพียงพอ ต่อโครงการต่างๆ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ^{๒๖}

การดำเนินการของอบต. ที่ทำไม่ได้เต็มที่ก็เนื่องด้วย งบประมาณ ของการดำเนินการไม่ เพียงพอ บุคลากรที่มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่น พนักงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง โครงการที่มีตามแผนมีมากจนเกินงบประมาณในแต่ละปี^{๒๗}

ด้านการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ส่วนใหญ่จะบรรลุตามเป้าหมาย แต่จะมีบาง แผนงานหรือโครงการอาจจะล่าช้าไปบ้างก็เนื่องจากงบประมาณหรือการประมาณการเกี่ยวกับค่าวัสดุ ค่าแรงจนบางโครงการไม่มีผู้ประมูล ประชาชนก็จะมีส่วนร่วมในการดำเนินการแบบพึ่งพาตนเองเพื่อ แก้ปัญหาเป็นบางกรณี เช่น การแก้ปัญหาทางระบายน้ำในหลายๆที่^{๒๘}

สิ่งที่ทำให้การดำเนินงานในแต่ละโครงการไม่เต็มที่ ก็เห็นจะเป็นงบประมาณนั้นแหละที่ มีไม่เพียงพอ ปัญหาด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม^{๒๙}

บางครั้งการดำเนินงานเกิดความล่าช้า เนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น ฤดูการ ผู้รับเหมา โครงการ งบประมาณ ปัญหาจากสาเหตุเหล่านี้ ประชาชนไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาได้^{๓๐}

๔.๕.๔ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

ผลการประเมินตามแผน ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ จำนวนโครงการที่ปรากฏตามแผน มี ๑๙๐ โครงการ แต่โครงการที่ปฏิบัติได้จริง มี ๑๒๔ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๒๖ ซึ่งผลการ ติดตามแผนก็ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง^{๓๑}

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ หมวด ๖ การติดตามประเมินผลแผนพัฒนา กำหนดให้แต่งตั้งคณะกรรมการ ติดตามแผน ต้องมาจากผู้แทนประชาคมท้องถิ่น ซึ่งก็ถือว่าเป็นประชาชนที่มีส่วนร่วมในการติดตาม แผน เมื่อติดตามแผนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ต้องประกาศให้ประชาชนทราบ^{๓๒}

การติดตามและประเมินผล อบต.จะมีคณะกรรมการที่มาจากประชาชนมาเป็นผู้ ประเมินผล และติดตามการทำงาน ผลการประเมินที่ออกมา นั้นตรงตามแผน อยู่ในเกณฑ์ที่ดี เป็นที่ น่าพอใจ^{๓๓}

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายกเล็ก โกสิงห์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ ต.ท่าโพธิ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายมนัส แจ่มใส, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ ต.ท่าโพธิ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายสมชาย เสริมสุข, ครูชำนาญการโรงเรียนวัดยางเอน, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายวงศกร บุญคง, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยางเอน, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นางกฤษติยากรณ์ สติตรหิรัญ, ข้าราชการประจำอบต.ท่าโพธิ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายธวัช สิงห์เดช, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา สืบสายอ่อน, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, ๑๖ ตุลาคม

^{๓๓} สัมภาษณ์ นายทวีศักดิ์ ทิมคล้าย, กำนันตำบลท่าโพธิ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.

ในการติดตามและประเมินผลนั้น ผมคิดว่าอบต.ก็เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบติดตามและประเมินผลอย่างมาก เพราะอบต.ต้องทำงานให้โปร่งใสตามระบบราชการ ผลการประเมินก็ต้องตรงตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากเป็นความต้องการของประชาชน^{๓๔}

การติดตามและประเมินผล อบต.ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนรับรู้และติดตามการทำงานของอบต. โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละหมู่บ้านเพื่อเข้ามาตรวจสอบโครงการต่างๆ ของอบต. ผลการประเมินนั้นเป็นที่น่าพอใจเพราะตรงตามแผนที่ประชาชนได้ทำประชาคมกัน^{๓๕}

อบต. ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบโครงการต่างๆของอบต. เพื่อความโปร่งใสในการทำงาน ผลการประเมินก็ตรงตามแผนที่วางไว้ อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ^{๓๖}

การตรวจสอบติดตามและประเมินผล อบต.ได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตัวแทนที่มาจากประชาชน ผลการประเมินออกมา ตรงตามแผนที่วางไว้เป็นอย่างมาก^{๓๗}

อบต. ก็จะมีประชาชนเข้ามามีส่วนรับรู้และติดตาม โดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการตรวจรับ นอกจากนี้แล้วยังมีหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ จึงคิดว่าทุกแผนที่ทำตรงตามแผนงานเป็นอย่างมาก^{๓๘}

ในปัจจุบันการติดตามตรวจสอบและประเมินผล ประชาชนก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานและประเมินผล โดยการแต่งตั้งตัวแทนชุมชนเข้ามามีส่วนติดตาม รับรู้การทำงานมาก ผลการประเมินออกมานั้นตรงตามแผนที่วางไว้เป็นอย่างมาก^{๓๙}

อบต. ได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานของอบต. ทุกกิจกรรมที่ทางอบต.ได้จัดทำขึ้น ซึ่งผลการประเมิน ที่ออกมานั้น ตรงตามแผนงานที่วางไว้เป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างมาก^{๔๐}

^{๓๔} สัมภาษณ์ พระมหาอรรถพล ฐิตปัญโญ, เจ้าอาวาสวัดสะกีดนํ้ามัน, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายลัทธิ ก้อนคง, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ต.ท่าโพธิ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายนกเล็ก โกสิงห์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ ต.ท่าโพธิ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๓๗} สัมภาษณ์ นายมนัส แจ่มใส, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ ต.ท่าโพธิ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๖.

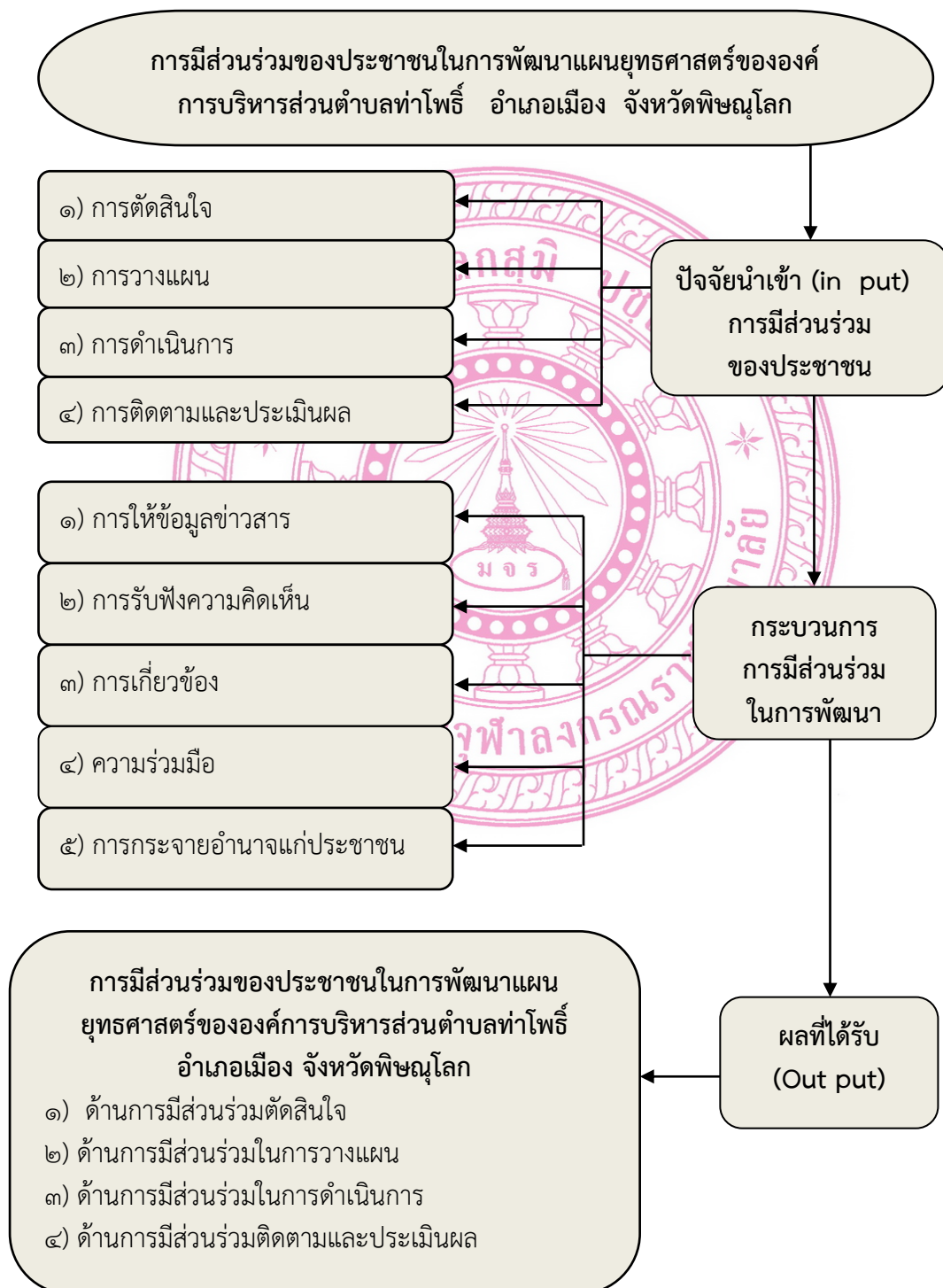
^{๓๘} สัมภาษณ์ นายสมชาย เสริมสุข, ครูชำนาญการโรงเรียนวัดยางเอน, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายวงศกร บุญคง, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยางเอน, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นางกฤษติยาภรณ์ สติตรหิรัญ, ข้าราชการประจำอบต.ท่าโพธิ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.

๔.๖ สรุปองค์ความรู้การวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ อธิบายได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยอาศัยปัจจัยนำเข้า (Input) คือ ๑. การตัดสินใจ คือการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนยุทธศาสตร์ กับอบต. เพื่อจะได้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ตรงตามความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด

๒. การวางแผน คือ การวางแผนงานจากวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้กำหนดขึ้น โดย อบต. จัดทำการประชาคมหมู่บ้านเพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนเพื่อนำปัญหาและความต้องการนี้เข้าสู่แผนพัฒนาประจำปีโดยให้ประชาชนในหมู่บ้านเสนอปัญหาและความต้องการโดยเรียงลำดับปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการก่อนหลัง

๓. การดำเนินงาน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ของ อบต. เช่น การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลืองานของอบต. หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายในชุมชน ดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน

๔. การติดตามและประเมินผล คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมในการกำหนดรูปแบบการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาของ อบต. ร่วมประชุมในการสรุปผลการดำเนินงานติดตามวิเคราะห์ ผลกระทบของโครงการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน อบต. เสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน

การที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์สัมฤทธิ์ผล ต้องมีกระบวนการ (Process) มาเป็นหลักในการมีส่วนร่วม คือ

๑) การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการในการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ

๒) การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของการจัดทำแผนของ อบต.

๓) การเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการทำแผนยุทธศาสตร์ของ อบต.

๔) ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนประชาชนมีส่วนร่วม โดยให้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

๕) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงในการมีส่วนร่วม โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ กระบวนการเหล่านี้เป็นปัจจัยนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์และเพิ่มประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงสามารถทราบถึงระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนตามลำดับในทุกด้าน และจะทราบถึงปัญหาและข้ออุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์สืบต่อไป

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๒) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จำนวน ๑๑ หมู่บ้าน เป็นประชากรในการศึกษาจำนวน ๑๙,๔๔๙ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรของ Taro Yamane ซึ่งได้ระดับความเชื่อมั่นที่ ๐.๐๕ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๒ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Different: LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๘ มีอายุระหว่าง ๑๘-๓๐ ปี จำนวน ๑๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๔ มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕ ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖ และส่วนใหญ่มียรายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน จำนวน ๑๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗

๕.๑.๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๒.๙๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๐ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๒.๙๖ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๙ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

๔) ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดย

ภาพรวม ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๒.๙๒ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน นำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

๑) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันในการวางแผน และด้านการติดตามผล ส่วนด้านการตัดสินใจและด้านการเงินการไม่แตกต่างกัน

๒) ประชาชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันทุกด้าน

๓) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันทุกด้าน

๔) ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันทุกด้าน

๕) ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันทุกด้าน

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะซึ่งมีดังนี้

ปัญหาและอุปสรรค

๑) ประชาชนในพื้นที่ที่มีการแบ่งข้างกัน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เช่น จากการเลือกตั้งท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น สอบต. ผู้ใหญ่บ้าน หากคนที่ตัวเองเชียร์ ได้รับเลือกเข้ามาก็จะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ

๒) มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ไม่เหมือนกันจึงไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของ อบต.

๓) ขาดการประชาสัมพันธ์ว่าจะทำอะไร อย่างไร บางจุดของเสียงตามสายไม่ทั่วถึง จึงทำให้ไม่ได้รับข่าวสาร การจัดทำแผนเท่าที่ควร

๔) ประชาชนไม่เข้าใจในแต่ละเรื่อง แต่ละด้านของการจัดทำแผน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือ

๕) มีเพียงการจัดเก็บข้อมูลการออกประชาคมของหมู่บ้าน ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

๑) ควรสร้างความเข้าใจให้ประชาชนเล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

๒) จัดการฝึกอบรมประชาชน ให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

๓) สร้างความสามัคคี สร้างจิตสำนึกการรักท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผน

ยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ รองลงมาด้านที่มีระดับส่วนร่วมปานกลางได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และขาดการประสานงานระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนที่ไม่ต่อเนื่องจริงจัง

ประกอบกับมีขั้นตอนของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์มีหลายขั้นตอนที่ซับซ้อน ขาดการประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลกับประชาชน จึงทำให้ประชาชนรู้สึก เบื่อหน่ายและเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พาณี เรียงทอง และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม พบว่า ในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตยอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนา ด้านการเสนอปัญหา และร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านของการควบคุมติดตามและประเมินผล ผลทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้และระยะเวลาในการอยู่อาศัย และความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . ๐๕ ส่วนระยะเวลาในการอยู่อาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตยทั้งนี้ จำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอนของการพัฒนาให้มากขึ้น ตั้งแต่ขั้นตอนการเสนอปัญหา และการร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนา ขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาและขั้นตอนควบคุม ติดตามและประเมินผล เพื่อให้ตำบลบางเตยมีการพัฒนาที่ดีขึ้นและเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองตามความต้องการของประชาชนในทุกภาคส่วน^๑

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

๑. ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ซึ่งข้อที่อยู่ในระดับน้อยกว่าข้ออื่น คือ ท่านได้เข้าร่วมประชุม กับอบต. เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมประชุมปรึกษาหารือกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในโครงการต่างๆของอบต. แต่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อติศักดิ์ คำเพราะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษณ์อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ๑ ด้าน ได้แก่ด้านการร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ๖ ด้าน

^๑ พาณี เรียงทอง และคณะ , “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต , (สาขาวิชานโยบายสาธารณะ : มหาวิทยาลัยนเรศวร), ๒๕๕๒.

เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการกำกับติดตามผลด้านความสนใจรับรู้ข่าวสาร ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการร่วมรับผิดชอบ ด้านการร่วมรับประโยชน์ และด้านการร่วมดำเนินการ^๒

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา แผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ประชาชนมีความ คิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ซึ่งข้อที่อยู่ในระดับน้อยกว่าข้ออื่น คือ ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเพื่อร่วมในการวางแผนการพัฒนา ของอบต. ทั้งนี้จะสอดคล้องกับ ความเป็นจริง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ วางแผนงานต่างๆของอบต. โดยการจัดประชุม ทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อจะนำปัญหาและความ ต้องการของประชาชนเข้าไปไว้ในแผนพัฒนาในแต่ละปีงบประมาณ แต่เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ ไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร จะมาประชาคมก็ไม่มากจึงทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการ วางแผน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงทอง โยธาใหญ่ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาอยู่ในระดับต่ำทำให้เห็นว่า ประชาชนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญในกิจกรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่อง การเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น และการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใส ในการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรง กับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนไม่สอดคล้องกับทบทวนญัตติของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนดังนั้นหน่วยงานที่มี หน้าที่กำกับดูแลจะต้องให้ความสำคัญ และส่งเสริมสนับสนุนด้านความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^๓

๓. ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา แผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ประชาชนมีความ คิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนได้เข้าร่วมหรือ ปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของอบต. ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้มีส่วนร่วมในการ ดำเนินการทำกิจกรรมของอบต. จัดทำขึ้น ประชาชนมีการเข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ ที่อบต.จัดทำขึ้น และประชาชนได้ร่วมบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงาน ของ อบต. น่าจะตรงกับความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัชรินทร์ กอบตระกูล ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร งานขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษาใน

^๒ อุดศักดิ์ คำเพราะ, “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษ์ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ”, การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น), : (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

^๓ พวงทอง โยธาใหญ่, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๕.

เขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลการศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความแตกต่างข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่ององค์การบริหารส่วนตำบล และประโยชน์ที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบล มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานนั้น ควรให้มีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลด้านต่าง ๆ อย่างทั่วถึง สม่ำเสมอ จัดทำโครงการ อบต. พบประชาชน เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ ข้อเรียกร้อง และเชิญชวนให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสาธารณะถึงเข้ามาตรวจสอบการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อความน่าเชื่อถือและความโปร่งใส รวมทั้งให้การปลูกฝัง และการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย^๔

๔. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนได้ร่วมในการกำหนดรูปแบบการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาของ อบต. ได้ร่วมประชุมในการสรุปผลการดำเนินงาน ติดตามวิเคราะห์ ผลกระทบของโครงการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน อบต. ได้ร่วมดำเนินการโครงการ/กิจกรรมของอบต.การประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจากงบประมาณที่ใช้ ประชาชนได้ร่วมในการเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของ อบต. ได้มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของ อบต. ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ปานเนตรแก้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ๑) การมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการร่วมประชุม การพิจารณาโครงการ การดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจและการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย แต่ในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับกลาง ๒) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนหลวง พบว่า ด้านความสนใจงานพัฒนาท้องถิ่น ระดับความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลและการบริการสาธารณประโยชน์ ที่ประชาชนจะได้รับเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ๓) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย คือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพัฒนากลไกและกระบวนการในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ

^๔ ภุชรินทร์ กอบตระกุล , “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลการศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี” , วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

ของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องส่งเสริมให้ชุมชนได้มีจิตสำนึก ในการพัฒนาท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ ให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งสามารถร่วมกันคิด พัฒนาชุมชนของตนเองให้ดีขึ้นทำให้เกิดธรรมาภิบาล (Good Governance) ในชุมชน^๕

๕.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

๑) ผลการวิจัยพบว่า **ประชาชนที่มีเพศต่างกัน** มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความจริง ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกันทั้งในเรื่องของการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามและประเมินผล ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ พร้อมกันนั้นยังเปิดโอกาสให้ประชาชนทั้งเพศชาย-เพศหญิง สามารถแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เสนอปัญหา อุปสรรค การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่นั้นเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อดิศักดิ์ คำเพราะ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษณ์อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองกันทรลักษณ์ อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในด้านความสนใจรับรู้ข่าวสาร ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการร่วมการตัดสินใจ ด้านการร่วมดำเนินการ ด้านการกำกับติดตามผล ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการร่วมรับผิดชอบ และ ๒) เปรียบเทียบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ในด้าน เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗ อายุ ๓๑-๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๒ การศึกษาจบการศึกษามัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๙ รายได้ต่อเดือนมีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๙ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ๑ ด้าน ได้แก่ด้านการร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ๖ ด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการกำกับติดตามผลด้านความสนใจรับรู้ข่าวสาร ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการร่วมรับผิดชอบ ด้านการร่วมรับประโยชน์ และด้านการร่วมดำเนินการ

^๕ ปติดา ปานเนตรแก้ว, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า อายุ และรายได้ที่แตกต่างกันไม่ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกันทรลักษ์ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน แต่ เพศ การศึกษา และสถานภาพสมรสที่แตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขต เทศบาลเมืองกันทรลักษ์ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน^๖

๒) ผลการวิจัยพบว่า **ประชาชนที่มีอายุต่างกัน** มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน น่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุคือประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการร่วมมือ และร่วมปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกที่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน ก็ย่อมต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **จินตนา กัลยาณพันธ์** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณี ศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรีอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเพศและอายุที่แตกต่างกัน ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอาชีพระดับการศึกษาและรายได้ที่ แตกต่างกัน ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหาร งานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕”

๓) ผลการวิจัยพบว่า **ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน** มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน น่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกนั้น มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน ทั้งในเรื่อง การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมดำเนินการ และการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำขึ้น ซึ่งต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอีกหลายๆคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการ บริการสาธารณะหลักสราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วน

^๖ อติศักดิ์ คำเพราะ, “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษ์ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ”, **การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** (การปกครองท้องถิ่น), (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

^๗ จินตนา กัลยาณพันธ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี), ๒๕๔๙.

ตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ว่า ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้ เป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนด้านเพศ อายุ และตำแหน่งหน้าที่ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อเสนอแนะในการนำหลัก สารานุกรม มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิ ภาพในการบริการสาธารณะขององค์ การบริหาร ส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีดังนี้ ๑) มีความเชื่อตรงต่อหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ ๒) สร้างความสามัคคีกลมเกลียวให้เกิดขึ้นทั้งกับฝ่ายเจ้าหน้าที่และฝ่ายประชาชน เพื่อความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันในการร่วมกันพัฒนาทั้ง ๓) ส่งเสริมข้อธรรมสาธารณะโลกี คือ การรู้จักเอื้อเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์กัน ด้วยความยุติธรรม ช่วยเหลือกัน ไม่เห็นแก่ตัว ๔) ส่งเสริมการมีความคิดเห็นเป็นเอกฉันท์ รู้จักแสวงหาจุดร่วม และสงวนไว้ซึ่งจุดต่างของกันและกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน ปรับมุมมอง ให้ตรงกัน^๔

๔) ผลการวิจัยพบว่า **ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน** มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน น่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกนั้นมีอาชีพต่างกันอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกนั้น แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ทรงกรด ไกรกังวาร** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า

๑. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์ การบริหารส่วนตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาหลายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้ บริการสูงสุด รองลงมาได้ แก่ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ ด้านสถานที่ให้บริการ ด้านการประชาสัมพันธ์ และพึงพอใจน้อยที่สุดได้แก่ด้านระบบการให้บริการสาธารณะ

๒. ปัจจัยที่มี ผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์ การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และความรู้ ความเข้าใจต่อองค์การบริหาร ส่วนตำบล ปัจจัยที่ไม่มี ผลต่อระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ อายุ และการดำรงตำแหน่งทางสังคม

๓. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านระบบการให้บริการสาธารณะ โดยเสนอให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ขยายเขตประปา เพิ่มตู้โทรศัพท์ สาธารณะ และปรับปรุงท่อระบายน้ำ เนื่องจากปัญหา น้ำท่วมถนน รองลงมาเป็นข้อเสนอด้านสถานที่ให้ บริการ ซึ่งเห็นว่าสถานที่ ทำการปัจจุบันคับแคบ ด้าน

^๔ อภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด , “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลัก สารานุกรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ ”, วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

การประชาสัมพันธ์ เสนอว่าควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ให้มากขึ้น และด้านการบริการเจ้าหน้าที่ เสนอว่าควรมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำขั้นตอนการรับบริการ^๙

๕) ผลการวิจัยพบว่า **ประชาชนที่รายได้ต่อเดือนต่างกัน** มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน น่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ แตกต่างกันทั้งด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณทพงษ์ วิยะรัตน์** ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ” พบว่า ๑. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ๒. ความคิดเห็นของประชาชนที่มี ต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ไม่แตกต่างกัน ระหว่างผู้มีรายได้ ๕ ,๐๐๐ บาทและต่ำกว่า กับตั้งแต่ ๕ ,๐๐๑ ขึ้นไป ไม่มีความแตกต่างกัน อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นมากกว่าอายุ ๑๘-๓๐ ปี และ ๓๑-๕๙ ปี ระหว่างอาชีพ เกษตรกร ค้าขาย พนักงานบริษัท ห้างร้าน โรงงานอุตสาหกรรม และรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ไม่มีความแตกต่างกัน และที่อยู่อาศัย หมู่ที่ ๑ , ๒, ๓, ๕, ๖ และหมู่ที่ ๗ มีความคิดเห็นมากกว่า หมู่ที่ ๔^{๑๐}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลควรทำการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยการอบรมและจัดทำคู่มือให้กับผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแกนในการนำความรู้ไปขยายต่อให้ประชาชนได้รับทราบ

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการทำแผนยุทธศาสตร์ ในหลายๆช่องทาง เช่น แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสารการจัดทำแผน

^๙ ทรงกรด ไกรกังวาร, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ”, **ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** , (คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์) , ๒๕๕๐.

^{๑๐} ณทพงษ์ วิยะรัตน์, “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี) , ๒๕๔๘.

๓) องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปร่วมพูดคุยตามบ้านของประชาชน เพื่อจะได้รับทราบปัญหาได้กว้างขึ้น และมากขึ้น เพื่อดูปัญหาในพื้นที่ ไม่ใช่ปัญหาที่มาจาก การประชาคมเพียง อย่างเดียว

๔) จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึก การรักท้องถิ่น ความสามัคคีในชุมชน ให้เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อประชาชนจะได้รับผลประโยชน์จากการทำแผนโดยทั่วกัน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ องค์การบริหารส่วนตำบลประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การจัดทำแผน ให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกการรักท้องถิ่น ความสามัคคีในชุมชน ให้เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มาร่วมตัดสินใจในแผนต่างๆของอบต.

๒) ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดระเบียบหรือหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ชัดเจนไว้สำหรับให้องค์การบริหารส่วนตำบลถือปฏิบัติ หรือการที่จะดำเนินงานในเรื่องใดนั้น ต้องให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยกระบวนการประชาคม ประชาพิจารณา หรือ ประชามติ เพื่อให้การวางแผนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับปัญหา ความต้องการของประชาชน

๓) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดรับสมัครพนักงานที่เกี่ยวกับการดำเนินการ เช่น พนักงานเก็บเงิน พนักงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ที่เกี่ยวกับการดำเนินการในแต่ละโครงการ ส่งเสริมความรู้ให้กับพนักงาน เจ้าหน้าที่ มีการจัดส่งอบรมเพื่อนำความรู้ที่ได้จากการอบรมนำมาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยดี

๔) ด้านการติดตามและประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลชี้แจงการดำเนินโครงการต่างๆให้ประชาชนได้รับทราบ ในหลายๆทาง เช่น ติดป้ายโครงการต่างๆที่ได้จะทำการขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลโครงการต่างๆของอบต. เปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อ จัดจ้างงานต่างๆของอบต.ให้ประชาชนได้ติดตามงานต่างๆของอบต.

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

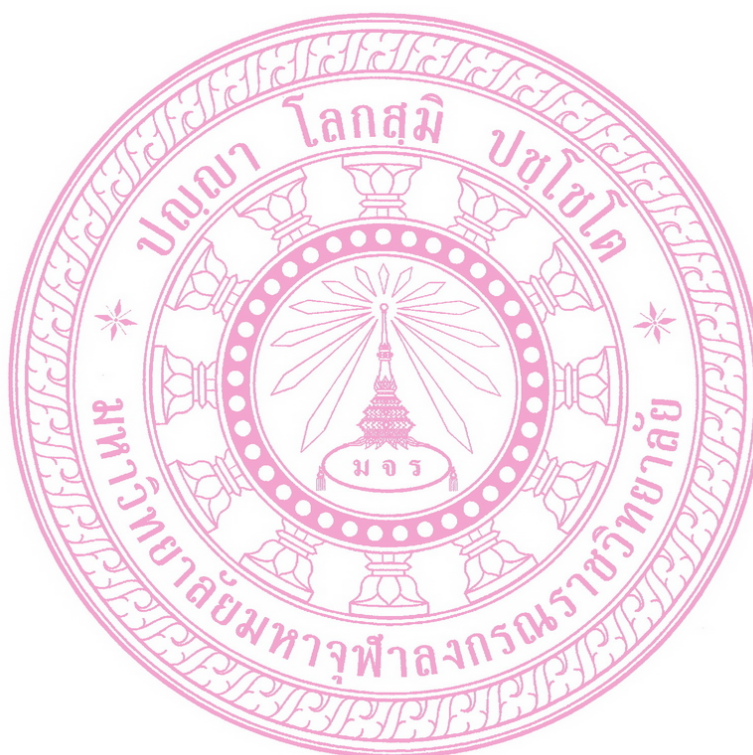
จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑) ควรจะมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อหารูปแบบการเสริมสร้าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการต่างๆของ อบต. ทุกกระบวนการ เพื่อให้ประชาชน มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วมไปด้วย

๒) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษาการมีส่วนร่วมพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ของ อบต. ในบริบทที่แตกต่างกัน ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

๓) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

๔) ควรมีการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นๆ เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม

บรรณานุกรม

๑.ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ :

(๑) หนังสือ

กรมการปกครอง. กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

พ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๕๒.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. คู่มือปฏิบัติงานเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๕๖.

โกวิท พวงงาม. คู่มือ มติใหม่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๗.

จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ . สังคมวิทยา . พิมพ์ครั้งที่ ๘ . กรุงเทพมหานคร มหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐.

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ . แนวคิด และวิธีการวางแผนศึกษา . พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เจริญผล, ๒๕๔๗.

ชุดิระ ระบอบ และคณะ . ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร.การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์, ๒๕๔๙.

ชูศักดิ์ เทียงตรง . การบริหารการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , ๒๕๔๘.

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา . กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาการพิมพ์. ๒๕๒๗.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง . เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา . กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาการพิมพ์, ๒๕๔๗.

นำชัย ทนุผล . หลักการและยุทธวิธีการพัฒนาชุมชน . เชียงใหม่:สำนักพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, ๒๕๓๑.

- นวนน้อย ตรีรัตน์ และคนอื่นๆ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมดาเพรส จำกัด, ๒๕๔๕.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักรไทย. ๒๕๔๒.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.
- ปธาน สุวรรณมงคล. หลักสูตร การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหาร
ระดับสูง. รุ่นที่ ๙ เอกสารบรรยายภาพรวมกลุ่มวิชา กลุ่มวิชาที่ ๕ การพัฒนาการ
เมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร . การบริหารการปกครองท้องถิ่น. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช, ๒๕๔๐.
- ปรัชญา เวสารัชช์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘.
- พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. ๒๕๓๐. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนา
พานิช จำกัด.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร :
เอส. อาร์. การพิมพ์, ๒๕๕๑.
- พะยอม วงศ์สารศรี. การวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : พรวนการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- พิชญ์ สมพอง. สังคมวิทยาว่าด้วยการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : กิ่งจันทร์ การพิมพ์, ๒๕๒๙.
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด . กติกา เครื่องมือ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อรักษาสีแกวล้อม .
กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ, ๒๕๓๘.
- เมธี จันทจารุภรณ์ และสุธิดา รัตนวณิชย์พันธ์. วิทยาการชุมชน : การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การ
เรียนรู้ระหว่างประชาชน. นครสวรรค์ : สุขุมและบุตร, ๒๕๔๑.
- สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร . รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๐. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๐.
- สมนึก ภัททิยธนี . การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กทม. : ประสานการพิมพ์, ๒๕๔๙.
- สมยศ พุ่มหว่า . สังคมชนบทกับการพัฒนา . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๓๔.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช, ๒๕๒๖.
- อมร รักษาสัตย์ และ ชัตติยา กรรณสูต (บรรณาธิการ) . ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนา
ประเทศ. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์ 'การขายและการซื้อ' แห่งประเทศไทย .
๒๕๑๕.
- อุทัย บุญประเสริฐ. การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : เอส.ดี.เพลส, ๒๕๔๔.

(๒) ดุษฎีนิพนธ์

ปิยะนุช เงินคล้าย. “ภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชน การศึกษารวบรวมปัจจัยและผลกระทบนโยบายสาธารณสุขมูลฐานในเขต ๑ ของสาธารณสุข”. **วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , ๒๕๓๖.

สิทธิ์ศานต์ ทรัพย์ศิริโสภา . “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย : ศึกษากรณีการจัดการมูลฝอยเทศบาลตำบลท่าบ่อ อำเภอน้ำโสม จังหวัดหนองคาย ”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๔.

(๓) วิทยานิพนธ์

เกรียงไกร ทองจิตติ. “ความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์” .**วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** นโยบายสาธารณะ.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.

เครือวัลย์ สืบอ้าย. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” . **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

จินตนา กัลยาณพันธ์ . “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** . บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, ๒๕๔๙.

จุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์ . “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา” . **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** . สาขานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘.

ณทพงษ์ วิยะรัตน์. “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, ๒๕๔๘.

ทรงกรด ไกรกังวาร. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ”. **ภาคินพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** . คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , ๒๕๕๐.

- ทวีป คงเทียน. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารองค์การส่วนตำบลเป็ริง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต”, ๒๕๔๘.
- แนว โสติพันธ์. “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชนบท : ศึกษากรณีในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๓๔.
- ปติดา ปานเนตรแก้ว. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลสวนหลวง อำเภอมะปวา จังหวัดสมุทรสงคราม”. **รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.
- ประเสริฐ สิงห์สม. “ความพึงพอใจที่มี ต่อการบริหารงานตามหลักสารานีธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ”. **สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- พชรวรรณ พันธะแดง. “แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลบางนมโค”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ยุทธศาสตร์การพัฒนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๑.
- พวงทอง โยธาใหญ่. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาพัฒนาตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต นโยบายสาธารณะ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.
- พาณี เรียงทอง และคณะ . “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๒.
- ไพศาล โชติวรรณพุกษ์ . “แนวทางการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลอ่างแก้ว” . **วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๒.
- ภัชรินทร์ กอบตระกุล . “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การส่วนตำบลกรณีศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี”. **วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.
- มานพ ฉวีรักษ์ . “กลยุทธ์องค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองศรีไคอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖.

- ยุพาพร รูปงาม. “การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณในการปฏิรูป ระบบราชการ” . ภาค
นิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕.
- วิชาญ ลำจวน . “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
 กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแห อำเภองาว จังหวัดลำปาง” .
วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต . วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น:
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.
- สมชาติ ประสมเพชร. “การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี” .
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ยุทธศาสตร์การพัฒนา . บัณฑิตวิทยาลัย :
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๘.
- สมชาย เอี่ยมอ่อน . “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การส่วน
 ตำบล พา อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา” . **การศึกษาอิสระปริญญารัฐ
 ประศาสนศาสตรบัณฑิต** . วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น ,
 ๒๕๕๐.
- สมหมาย หนูศรีแก้ว. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล :
 กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์
 ธานี” . **วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** . วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น :
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.
- สมบูรณ์ นันทวงศ์ . “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านสาธารณสุข
 ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีอนามัยกระทู้มลิ้น อ.สามพราน จ.นครปฐม ”. **วิทยานิพนธ์
 สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต** . คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ :
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒.
- สาลินี อ่อนวงศ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
 เขตอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์” . **วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** .
 บริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๕๑.
- สุทัน ทาวงศ์มา. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขของหมู่บ้านแม่ตำ
 ตำบลเสริมซ้าย อำเภอสว่างมาม จังหวัดลำปาง ”. **การค้นคว้าแบบอิสระ
 สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๔.
- อรพินธ์ สุทธิพันธ์ . “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในกิจกรรมเพื่อ
 เพิ่มพูนรายได้ ”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** . บัณฑิตวิทยาลัย :
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๓๓.
- อดิสรณ์ ชัดสีใส . “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว
 จังหวัดเชียงใหม่” . **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** . บัณฑิตวิทยาลัย :
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

อดิศักดิ์ คำเพราะ. “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
ท้องถิ่นกรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษณ์ อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ” .
การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต การปกครองท้องถิ่น . บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

อนุชา เทียมพูล. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน
ตำบลตาพระยา อำเภوتاพระยา จังหวัดสระแก้ว” . **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร**
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๘.

อลงกรณ์ ปราปไพรี . “การจัดทำแผนพัฒนาตำบล ๕ ปี พ.ศ.๒๕๔๕-พ.ศ.๒๕๔๙ โดยกระบวนการ
ประชาคม : กรณีศึกษาอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” . **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร**
การเมืองและการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙.

อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด . “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลัก
สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ ”.
วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต .บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยสงฆ์
นครสวรรค์, ๒๕๕๔.

อารยา เดชกมล. “ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์ การ
บริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ”. **วิทยานิพนธ์**
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖.

อุไรวรรณ แจ่มใส . “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนองค์การบริหารส่วนตำบล
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหั่ว อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง” .**วิทยานิพนธ์**
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต พัฒนาชุมชน. : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘.

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

งานทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อเดือน พฤษภาคม ๒๕๕๕ . อ้างใน องค์การบริหาร
ส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, (อัตสำเนา).

ปธาน สุวรรณมงคล . หลักสูตร “การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหาร
ระดับสูง”. รุ่นที่ ๙ เอกสารบรรยายภาพรวมกลุ่มวิชา กลุ่มวิชาที่ ๕ การพัฒนาการ
เมืองไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘.

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ . “ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ” องค์การ
บริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, ๒๕๕๔.

(๕) บทความ/สารสังเขปออนไลน์

จักขวัชร ศิริวรรณ (ดร.) . “ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ” . [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://www.gotoknow.org/blogs/posts/437659>, [๑๐ ต.ค. ๕๕].

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ . “ การกระจายอำนาจ ” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://www.thaipoliticsgovernment.org> [๑๔ ต.ค. ๒๕๕๕].

- บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ(ศ) . “ ปทานุกรมการวิจัย” , [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://kc.hri.tu.ac.th/index.php?title> [๒๔ ส.ค. ๕๕].
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒, [ออนไลน์].แหล่งที่มา : <http://www.dla.go.th/> [๑๕ ก.ย. ๕๕].
- พินดา เลิศจันดา .[ออนไลน์]. **ทฤษฎีการพัฒนา** . แหล่งที่มา : <http://gotoknow.org/blog/pundalert2/38388>. [๑๔ ต.ค. ๕๕].
- วัดพระบรมธาตุอารามหลวง .“เปรียบเทียบการบริหาร PDCA กับอิทธิบาทธรรม”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.freewebs.com/pratat/edit3.htm>. [๑๔ต.ค.๕๕].
- อุทัย หิรัญโต . “ความหมายการปกครองส่วนท้องถิ่น” . [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.linkedin.com/pub/dir/Daniel/Wit> , [๙ ส.ค. ๒๕๕๕].

(๖) บทสัมภาษณ์

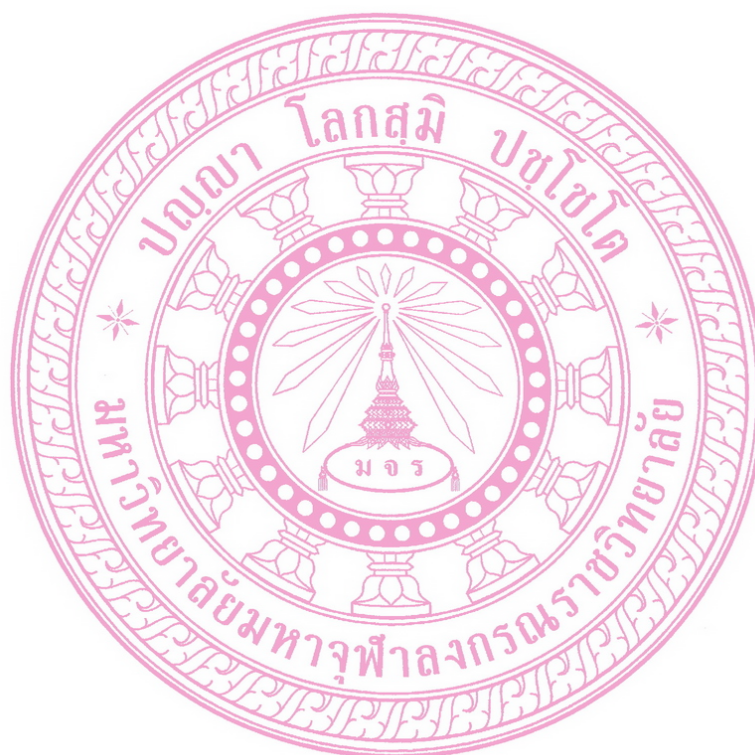
- สัมภาษณ์ พระมหาอรรถพล ฐิตปัญโญ. เจ้าอาวาสวัดสภักดีนันทน์, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.
- สัมภาษณ์ นายธวัช สิงห์เดช. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.
- สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา สืบสายอ่อน. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๖.
- สัมภาษณ์ นายทวีศักดิ์ ทิมคล้าย. กำนันตำบลท่าโพธิ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.
- สัมภาษณ์ นายลัทธิ ก้อนคง. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลท่าโพธิ์, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖.
- สัมภาษณ์ นายนกเล็ก โกสิงห์. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ ตำบลท่าโพธิ์, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖.
- สัมภาษณ์ นายมนัส แจ่มใส. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ ตำบลท่าโพธิ์, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๖.
- สัมภาษณ์ นายสมชาย เสริมสุข. ครูชำนาญการโรงเรียนวัดยางเอน, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.
- สัมภาษณ์ นายวงศกร บุญคง. ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยางเอน, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๖.
- สัมภาษณ์ นางกฤษฎิยาภรณ์ สติวรหิรัญ. ข้าราชการประจำอบต.ท่าโพธิ์, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖.

๒. ภาษาอังกฤษ

- A.M.G. Hicks, **Management**. New York :McGraw-Hill book Company, 1981.
- Ackoff, Russe. **A Concept of Corporate Planning**. New York : John Wiley& Sons,1970.
- E.Wohlstetler. **Quade, Analysis for Military Decisions**. Chicago : Rona McNally, 1964.
- Fremont E. Kast and James E. Rosenzweig. **Organization and Management : A System Approach** New York : McGraw-Hill Book Company, 1970.
- Fremont J. Lyden and EvnestG.Millee. **Planning**. Programming Budgeting : A Systems Approach to Management Chieago : Markham Publishing company, 1971.
- Harold Koohtz and Cyril O'Donnell, **Principles of Management**. New York : McGraw-Hill Book Company, 1968.
- Koontz, Harold, Cyril O'Donnell, and Heinz Weihrichm. (1984). **Management**. Auckland :McGraw- Hill. McGraw-Hill.1953.

Reeder, W.W. **Some spets of the Informal Social Participation of Farm Families in New York State University.** Unpublised Doctoral Dissertation. United Nation, Department of Interntional,1974.

Robson, William A. **State and Local Government in the United States.** New York : T.R. Batten, Community and Their Development London: Oxford University Press, 1959.

ภาคผนวก ก.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๑๐๐

วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร อาจารย์อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญาโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๒๓๔๐๕๔๙๔๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๗๐๗

วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน พระมหาธีรเดช ธีรวิพัฒน์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญาโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๒๓๔๐๕๔๔๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

(พระมหาธีรเดช ธีรวิพัฒน์)

๑๐ / ๗๐ / ๒๕๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๗๐๖

วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน พระมหาบุญญ วรบุญ,ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาพุทธศาสนา

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญาโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๒๓๔๐๕๔๙๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ตรวจแล้ว ในโอกาสที่รับทราบ

พระมหาบุญญ วรบุญ,ดร.
(พระมหาบุญญ วรบุญ,ดร.)
ณ กอ. ๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๗๐๘

วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติครေးห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร ดร.อดิศักดิ์ กอวัฒนา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญารโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๒๓๔๐๕๔๙๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๓๑๕๖๕๖
๐๘
(ดร.อดิศักดิ์ กอวัฒนา)
รองอธิการบดีบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
๒๙/๘/๕๖

ศธ ๖๑๐๔(๓)/๑๑๔๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร นายธวัช สิงหเดช นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์

จำนวน ๑ ชุด

๒. แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญารโ รหฺสประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๔๔๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้
เป็นอย่างดี

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ใน
การทำวิทยานิพนธ์ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

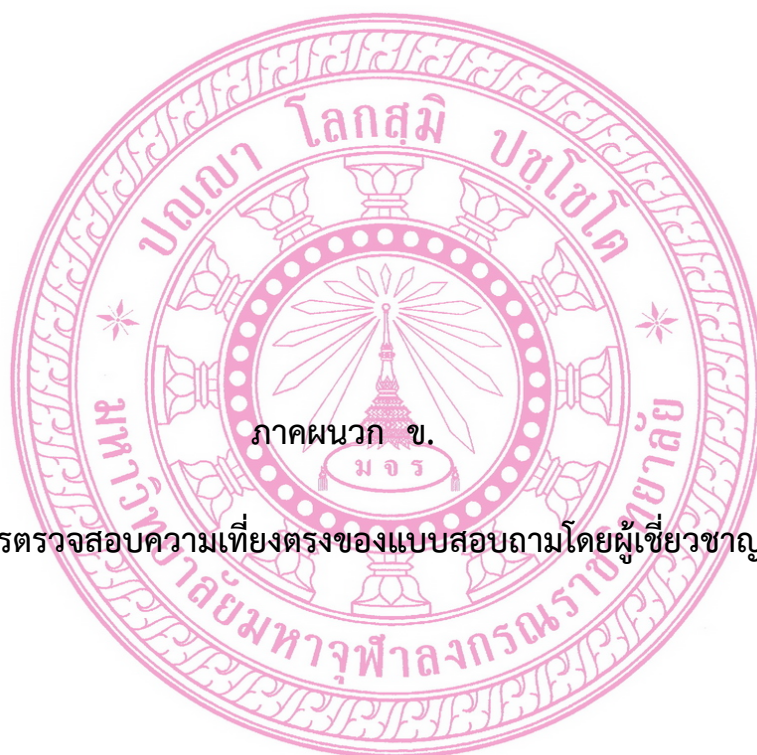
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๔๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๔๙๙๘

ธ. ๖๑๐๔(๓)/๑๑๔๗

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ /คน ที่					สรุป/แปลผล	
		๑	๒	๓	๔	๕	ค่า IOC	แปล ผล
	ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ							
๑.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนของ อบต. อย่างใกล้ชิด	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	ท่านได้ร่วมคิด และกำหนดแนวทางการพัฒนา ของ อบต. เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	ท่านได้เข้าร่วมประชุม กับอบต. เพื่อเสนอปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุมชน	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	ท่านได้ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อ แก้ไขลดปัญหาของท้องถิ่น	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
	ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน							
๑.	ท่าน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การ พัฒนา	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเพื่อร่วมในการวาง แผนการพัฒนา ของอบต.	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อ ประกอบการวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญของ ปัญหา	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนของ อบต.	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	ท่านมีส่วนร่วมในการรับฟังการประชุมสภาองค์กรการ บริหารส่วนตำบลเพื่อวางแผนในการพัฒนา	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุป/แปลผล	
		๑	๒	๓	๔	๕	ค่า IOC	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ								
๑.	ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานของ อบต.	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายในชุมชน	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการทำกิจกรรมการพัฒนาชุมชน ที่ อบต. จัดขึ้นในชุมชน	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนา อบต.	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล								
๑.	ท่านได้ร่วมในการกำหนดรูปแบบการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาของ อบต.	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	ท่านได้ร่วมประชุมในการสรุปผลการดำเนินงานติดตามวิเคราะห์ ผลกระทบของโครงการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน อบต.	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของ อบต. มีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจากงบประมาณที่ใช้	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของ อบต.	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของ อบต.	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวกค.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance Total Deleted	Corrected Item- if Item Correlation	Alpha Deleted
A1	62.97	337.826	.913	.975
A2	62.93	338.961	.879	.976
A3	63.13	335.844	.854	.976
A4	62.87	338.878	.828	.976
A5	92.97	339.206	.808	.976
B1	63.03	336.516	.840	.976
B2	63.10	338.921	.838	.976
B3	63.07	336.616	.887	.975
B4	62.77	344.373	.724	.977
B5	62.90	339.955	.784	.967
C1	62.38	342.626	.855	.976
C2	62.67	346.299	.689	.977
C3	62.77	342.116	.768	.977
C4	62.83	348.282	.727	.977
C5	62.93	337.995	.793	.976
D1	63.13	341.913	.795	.976
D2	63.10	337.541	.896	.975
D3	62.87	341.775	.779	.977
D4	63.00	340.966	.864	.976
D5	63.20	339.062	.838	.976

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 20

Alpha = .977

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๔๘๖

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
ฉบับเลขที่ 40
วันที่ 7 ต.ค. 2557
เวลา

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๔ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อการศึกษาวิจัย

เจริญพร นายองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญารโ เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๔๙๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความประสงค์จัดเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยจาก
หน่วยงานของท่าน เพื่อขออนุมัติขอให้ นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งเป็น
ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขออนุมัติขอความเห็นชอบจากท่าน ได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการ
เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุมัติ
ขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ณ นายก อบต.

- เพื่อโปรดทราบ/แจ้งการ

ขอเจริญพร

ต่อ ม.พระกิตติชัย ปณฺญารโ.

ขออภัยในความไม่สะดวก
จ.ค.

(พระเทพปริยัติเมธี)

(นางทวิ นาคเจือทอง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๘

(นางสาวปัทมา สิบเสวยอ่อน)

ปลัดกองพัฒนาระบบบริหารงาน

(นายธวัช อิงหนวด)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

ภาคผนวก ฉ.

หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๘๗๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นายทวีศักดิ์ ทิมคล้าย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ชุด

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญาโร เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๔๔๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๔๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๔๔๔

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๘๗๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นางสาวปัทมา สืบสายอ่อน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ชุด

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญาโร เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๔๙๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๔

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๘๗๙

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน พระมหาดัตพล กตปุญโญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ชุด

ด้วย พระกิตติชัย ปญญาโร เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๔๙๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้สัมภาษณ์
เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๘๘๐

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นายสิทธิ ก้อนคง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ชุด

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญาโร เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๔๔๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๘๗๖

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นายธวัช สิงหเดช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ชุด

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญาโร เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๔๙๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๘๘๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นายณเล็ก โกสิงห์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ชุด

ด้วย พระกิตติชัย ปณญารโ เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๔๙๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๘๘๒

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นายมนัส แจ่มใส

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ชุด

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญาโร เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๔๙๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๘๘๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นายวงศ์กร บุญคง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ชุด

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญาโร เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๔๙๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๘๘๔

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นายสมชาย เสริมสุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ชุด

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญารโ เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๔๙๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๘๘๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นางกฤษติยากรณ์ สติยวัชรวิทย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ชุด

ด้วย พระกิตติชัย ปณฺญาโร เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๔๔๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เรื่อง : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์
การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๒) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ ๑ ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล

ตอนที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ซึ่งผลจากข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ จะใช้ในการค้นคว้าวิจัยตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ทุกข้อตามความเป็นจริง ทั้งนี้คำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ และการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการศึกษาภาพรวมไม่ได้ศึกษาเป็นรายเฉพาะบุคคล

พระกิตติชัย ปญญารโธ

พระนิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
รัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่าง หรือกาเครื่องหมาย ✓ ภายใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ๑๘-๓๐ ปี

☐ ๓๑-๔๐ ปี

☐ ๔๑-๕๐ ปี

☐ ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่ามัธยม

☐ มัธยมศึกษา

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

๔. อาชีพ

☐ เกษตรกรรม

☐ ค้าขาย

☐ รับราชการ

☐ รับจ้าง

☐ อื่นๆ.....

๕. รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ

☐ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท

☐ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท

☐ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท

☐ ๑๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาแผนยุทธศาสตร์
ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่าง หรือกาเครื่องหมาย ☒ ภายใน ☐ หน้าข้อความที่ท่าน
เห็นว่าถูกต้อง หรือตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
การมีส่วนร่วมตัดสินใจ						
๑.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนของ อบต. อย่างใกล้ชิด					
๒.	ท่านร่วมคิด และกำหนดแนวทางการพัฒนาของ อบต. เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น					
๓.	ท่านได้เข้าร่วมประชุม กับอบต. เพื่อเสนอปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น					
๔.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุมชน					
๕.	ท่านได้ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อ แก้ไขลดปัญหาของท้องถิ่น					
การมีส่วนร่วมในการวางแผน						
๑.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การ พัฒนา					
๒.	ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเพื่อร่วมในการวาง แผนการพัฒนา ของอบต.					
๓.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อ ประกอบการวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญของ ปัญหา					
๔.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนของ อบต.					
๕.	ท่านมีส่วนร่วมในการรับฟังการประชุมสภาองค์การ บริหารส่วนตำบลเพื่อวางแผนในการพัฒนา					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ						
๑	ท่านมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานของ อบต.					
๒.	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายในชุมชน					
๓.	ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน					
๔.	ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการทำกิจกรรมการพัฒนาชุมชน ที่อบต. จัดขึ้นในชุมชน					
๕.	ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนา อบต.					
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล						
๑	ท่านได้ร่วมในการกำหนดรูปแบบการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาของ อบต.					
๒.	ท่านได้ร่วมประชุมในการสรุปผลการดำเนินงานติดตามวิเคราะห์ ผลกระทบของโครงการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน อบต.					
๓.	การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของอบต. มีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนจากงบประมาณที่ใช้					
๔.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของ อบต.					
๕.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของ อบต.					

ตอนที่ ๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะ

๑. การมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๒. การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๓. การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงาน

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๔. การมีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผล

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ขอเจริญพรขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....
อายุ.....อาชีพ.....ระดับการศึกษา.....
วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....หมายเลขโทรศัพท์.....

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ท่านมีแนวทางที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้นอย่างไร หรือมีปัญหาในการดำเนินการหรือไม่อย่างไร

.....
.....

๒) ด้านการวางแผน อบต.ได้ดำเนินการจัดทำตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่อย่างไร ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินการตามแผน ของอบต.มากน้อยเพียงใด

.....
.....

๓) ด้านการดำเนินการ ปัญหาในการดำเนินการตามแผนที่วางไว้นั้น ท่านคิดว่า มีอะไรบ้างที่ทำให้แผนดำเนินการได้ไม่เต็มที่ ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการดำเนินการได้หรือไม่อย่างไร

.....
.....

๔) ด้านการติดตามและประเมินผล อบต. ได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนรับรู้และติดตามการทำงานและประเมินผลงานของ อบต. มากน้อยเพียงใด และท่านคิดว่า ผลการประเมินออกมานั้น ตรงตามแผนงานที่วางไว้มากน้อยเพียงใด

.....
.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฉายา นาสกุล : พระกิตติชัย ปญฺญารโ (สินคง)
 วัน/เดือน/ปีเกิด : วันอาทิตย์ที่ ๒๖ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๔
 สถานที่เกิด : ๔๓/๔ หมู่ ๖ ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
 การศึกษา : พุทธศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์
 เอกการบริหารรัฐกิจ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหา
 จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 อุปสมบท : วันที่ ๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
 เดือน ๗ ณ อุโบสถวัดยางเอน ตำบลท่าโพธิ์
 อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
 เข้าศึกษา : เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๕
 สำเร็จการศึกษา : เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๗
 ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดยางเอน ๑๔๒ หมู่ ๖ ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
 จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐